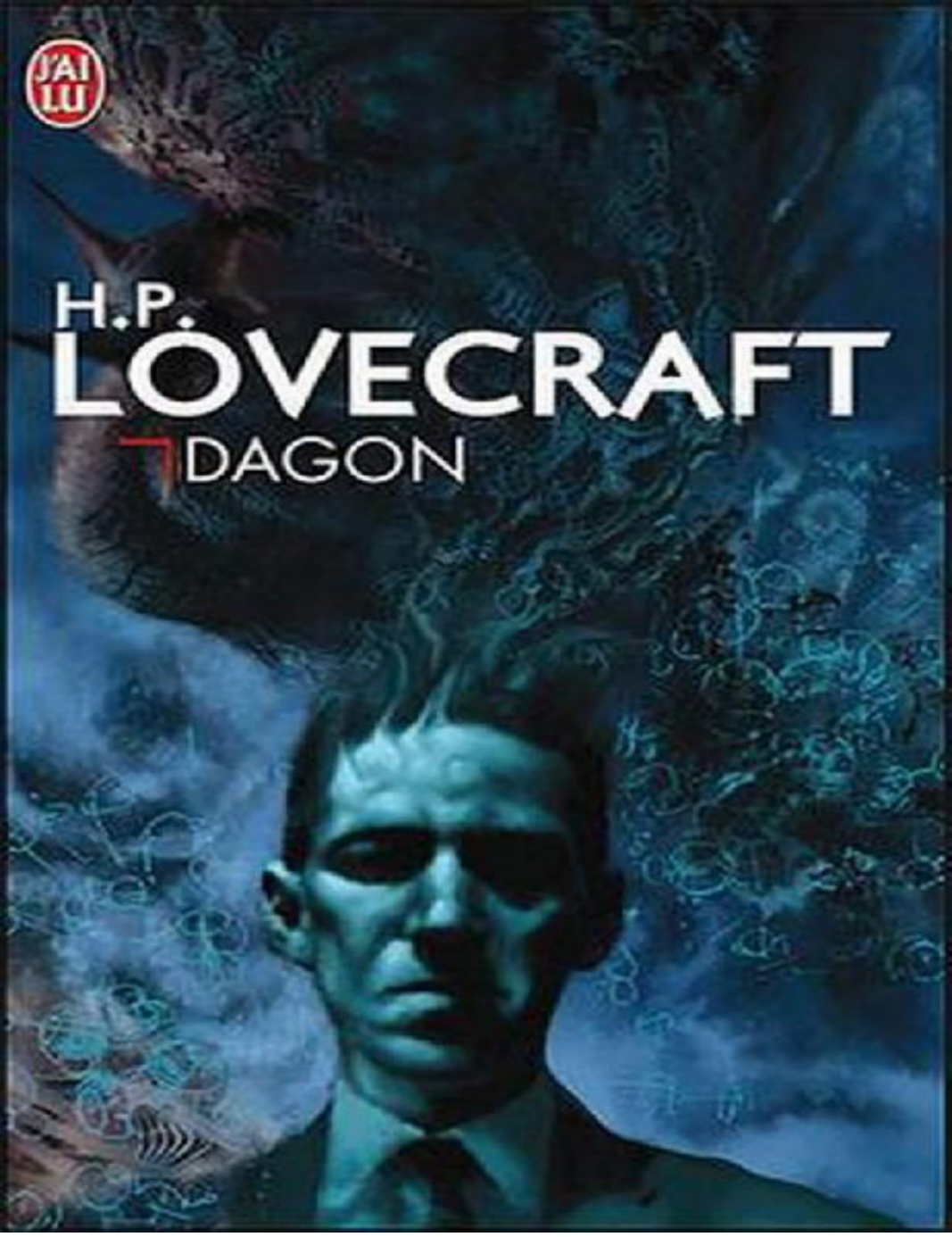
J'AI LU
H.P.
LOVECRAFT
DAGON

H.P. LOVECRAFT

DAGON
Colecţie de povestiri

DAGON

Scriu aceste rânduri într-o stare cu totul aparte, ştiind bine că, în noaptea asta chiar, nu voi mai fi printre cei vii.

M-am trezit fără o para, la capătul supliciului meu de drogat ce nu-şi mai suportă viaţa fără doza obişnuită, şi n-o să-mi pot îndura multă vreme chinul.

Mă voi arunca de la etaj, în strada asta mizerabilă. Şi totuşi, să nu se creadă că morfina, al cărei sclav am ajuns, ar fi făcut din mine o făptură slabă ori degenerata.

Când veţi citi cele câteva pagini mâzgălite în grabă, n-o să vă pară surprinzător – deşi nu le-aţi putea înţelege pe deplin niciodată – că mă aflu în faţa acestei unice alternative: uitarea sau moartea.

S-a întâmplat într-una din zonele cele mai pustii ale întinsului Ocean Pacific. Eram împuternicitul armatorului pe un pachebot nimerit sub asalturile unui distrugător german. Marele Război abia începuse şi forţele navale nu atinseseră încă ultimul stadiu de degradare. Prin urmare, vasul nostru constituia o pradă de lux, iar echipajul a fost tratat cu tot respectul cuvenit. Temnicerii ne-au acordat atâta libertate încât, la nici cinci zile după ce fuseserăm capturaţi, am găsit prilejul de a fugi singur într-o bărcuţă, cu o rezervă de apă şi provizii suficiente pentru a supravieţui timp îndelungat. Ajuns destul de departe de nava inamică încât să mă pot simţi absolut liber, mi-am dat seama că n-aveam nici cea mai mică idee despre locul unde mă găseam. N-am fost niciodată un marinar bun. Cu toate acestea, am putut deduce din poziţia soarelui, iar mai târziu din cea a stelelor, că eram pe undeva, pe la sud de Ecuator. Dar regiunea îmi era complet străină şi nu mi se arăta înainte nicio coastă, nicio insulă care să-mi dea cel mai mic indiciu. Vremea era frumoasă şi, zile întregi, am rătăcit fără ţintă pe sub un soare de plumb, aşteptând să văd vreo navă la orizont, ori să întâlnesc marginile vreunui pământ locuibil. Degeaba: niciun ţărm ospitalier, niciun vapor nu se arăta. În singurătate, am început să mă simt disperat sub infinitul acelei imensităţi de azur.

Schimbarea s-a petrecut pe când dormeam. Cum anume? Nu pot să ştiu. Chiar tulbure, agitat de tot felul de vise, somnul îmi fusese foarte greu.

Când m-am deşteptat, în sfârşit, am constatat că trupul meu, ca

printr-un straniu fenomen de absorbţie, fusese pe jumătate supt de un fel de nămol cum e cerneala, care se întindea în jur ondulând monoton cât cuprindeai cu ochii, şi unde eşuase, nu departe de mine, şi barca mea.

La vederea unei scene atât de fantastice, atât de surprinzătoare, aş fi putut rămâne din prima clipă zăpăcit de uimire. De fapt, m-a cuprins o imensă panică. Fiindcă în aer şi pe pământul acoperit de putreziciune era un nu ştiu ce sinistru, care mă îngheţa de groază. Cadavre de peşti, o grămadă de obiecte indescriptibile, ivite ca nişte denivelări din suprafaţa acelei întinderi de mâzgă, dădeau locului un aspect absolut pestilenţial.

Niciodată n-aş putea descrie, aşa cum am trăit-o, hidoşenia fără nume ce stăpânea în tăcerea deplină a unei imensităţi pustii. N-aveai ce auzi, ce vedea, era doar o vastă întindere de mâl.

Teama trezită în mine de acel peisaj uniform şi mut mă apăsa într-atâta încât mi s-a făcut rău.

Soarele strălucea din înălţimile unui cerc fără nori care mi-a părut aproape negru, ca şi cum ar fi reflectat şi el smârcul de culoarea cernelii aflat sub mine. Pe când mă târam spre barcă, mi-am dat seama că situaţia mea nu avea decât o singură explicaţie: datorită vreunei erupţii vulcanice, o parte a vastelor funduri oceanice trebuie să se fi ridicat, aducând astfel la suprafaţă regiuni ce, de milioane de ani, rămăseseră ascunse sub insondabile mase de apă. Acest pământ nou era atât de imens încât, chiar încordându-mi auzul, nu percepeam zgomotul vreunui talaz. Mai mult, nicio pasăre de mare nu venea să se aşeze pe locurile acelea fără viaţă.

Timp de mai multe ore, am rămas pe gânduri în barca mea, care, aplecată într-o rână, mă apăra întrucâtva de soare. Pe măsură ce avansa ziua, scădea umezeala din sol. Acesta părea să se zvânte şi să se întărească; mi-am zis că, nu peste mult, aveam să mă pot aventura de-a lungul lui. În noaptea următoare am dormit cât de cât.

A doua zi, mi-am pregătit o legătură cu hrană şi apă, intenţionând să străbat pământurile acelea în căutarea mării dispărute, şi cu speranţa unei eliberări.

În cea de-a treia dimineaţă, am constatat că solul era destul de uscat încât să pot umbla pe el fără dificultate. Mirosul cadavrelor de peşti devenise înfiorător. Eram însă atât de preocupat de propria mea salvare că nu mă deranjă peste măsură. Adunându-mi tot curajul, am pornit spre o destinaţie necunoscută.

Pe tot parcursul zilei, am mers mereu spre vest, în direcţia unei înălţimi ce se profila pe orizontul acelui deşert. Noaptea mi-am petrecut-o dormind chiar pe jos, iar în zori mi-am continuat drumul spre ţinta aleasă, cu toate că ea nu mi s-a părut cu mult mai aproape decât în prima zi.

În cea de-a patra seară am ajuns la poalele colinei, care era cu mult mai înaltă decât o crezusem din depărtare. Prea obosit pentru o ascensiune, m-am hotărât să mă culc pe panta ei.

Nu ştiu de ce-am avut nişte vise atât de delirante în noaptea aceea. Dar, mai înainte chiar ca luna lividă şi gheboasă să se fi înălţat deasupra câmpiei dinspre răsărit, m-am deşteptat plin de o sudoare îngheţată şi decis să nu mai închid ochii. Viziunile de felul celei pe care tocmai o avusesem erau prea oribile pentru a le putea suporta încă o dată. Sub sclipirile roşiatice ale lunii, am înţeles cât de imprudent fusese din partea mea să întreprind călătoria în plină zi. M-ar fi costat mai puţină energie dacă făceam expediţia când soarele, orbitor şi fierbinte, lipsea de pe orizont. Totuşi, mă simţeam acum în putere să urc acolo unde, în amurg, mi se păruse cu neputinţă să ajung. Mi-am adunat bagajul şi am apucat-o spre creastă.

Am mai spus că monotonia câmpiei era pentru mine sursa unei orori difuze. Dar cred că oroarea a devenit şi mai puternică atunci când, ajuns pe culme, am întrezărit în josul celuilalt versant nişte chei atât de adânci că luna – care nu ajunsese încă la apogeu – nu putea lumina toate cutele lor sumbre. M-am simţit în vârful lumii. Aplecat peste haosul de nepătruns al unei nopţi eterne, mi-am amintit de Paradisul pierdut. O sluţenie diavolească urca din strania împărăţie a tenebrelor.

Pe măsură ce luna se înălţa pe cer, constatam că marginile văii nu erau chiar atât de abrupte pe cât le crezusem. Dimpotrivă, după-o pantă povârnită de câteva sute de picioare, înclinaţia scădea progresiv, îngăduind o coborâre relativ uşoară. Împins de nu ştiu ce impuls, am depăşit creasta. M-am trezit, deodată, în faţa abisurilor infernale unde lumina nu pătrunsese nicicând.

Brusc, atenţia mi-a fost atrasă de un obiect enorm şi singuratic de pe panta opusa, la o sută de iarzi depărtare. Era alb şi sclipitor sub razele lunii. Era pur şi simplu un uriaş bloc de piatră. Am simţit însă că nu putea fi opera naturii. Pe când îl observam cu mai multă băgare de seamă, senzaţii ciudate puseră stăpânire pe mine.

Era imens şi, de la Geneză încoace, zăcuse în adâncuri, pe un fund de ocean. Cu toate acestea, am ştiut imediat că blocul cel straniu era un monolit de proporţii apreciabile şi a cărui masă fusese neîndoielnic prelucrată de om, şi poate că venerată de alte creaturi vii înzestrate cu darul gândirii.

Uluit şi înfricoşat în acelaşi timp, dar şi, mărturisesc, încercat de faimosul fior care la savant sau la arheolog exprimă plăcerea descoperirii, am cercetat împrejurimile cu şi mai multă grijă. Luna, acum aproape de zenit, arunca străluciri stranii şi crude peste falezele ce dominau crevasa. Am observat că un curent puternic se scurgea pe pantele genunii. Apa începea să-mi umezească picioarele. Trecând pe

lângă mine, valuri mici se prelingeau spre baza monumentului ciclopic, pe a cărui suprafaţă am putut distinge inscripţii hieroglifice şi basoreliefuri. Nu mai văzusem niciodată prin cărţile mele o scriere asemănătoare cu aceea, compusă din simboluri acvatice: peşti, crustacei, caracatiţe, moluşte, balene şi alţi locuitori ai oceanului. Numeroase ideograme reprezentau, după toate probabilităţile, alcătuiri marine necunoscute în lumea noastră, dar pe care le văzusem în stare de descompunere de-a lungul ciudatei mele aventuri pe vasta întindere de nămol.

Teroarea mea venea dinspre basoreliefuri. Erau perfect vizibile, fiindcă se ridicau mult deasupra pânzei de apă invadatoare. Doré le-ar fi contemplat cu pasiune. Cred, cu adevărat că sculpturile voiau să înfăţişeze oameni – sau cel puţin un anumit gen de ooameni. Se jucau asemeni peştilor prin grote submarine, sau se reuneau într-un sanctuar monolitic care, la rândul său, stătea pe fundul apelor. Nu îndrăznesc să-i descriu în detalii, căci, doar evocându-le imaginea, mă cuprinde leşinul. Mai oribil chiar decât personajele ce bântuiau închipuirea delirantă a unui Poe ori a unui Bulwer, aveau un aspect în mod odios uman, în ciuda picioarelor lor palmate, a mâinilor moi, a buzelor enorme, a ochilor bulbucaţi şi a atâtor trăsături încă şi mai dezgustătoare. Creaturile păreau să fi fost sculptate fără preocupare pentru proporţii: balena care, în basorelief, îşi dădea duhul, victimă a unei asemenea făpturi, era doar cu puţin mai mare decât agresorul ei. Am hotărât că respectivele personaje groteşti nu puteau fi decât zeii închipuiţi ai vreunui trib de pescari sau de marinari, înghiţit mai înainte de a se naşte primul nostru strămoş de la Piltdown, ori omul de Neanderthal.

Înfricoşat de acest spectacol dintr-un trecut atât de scufundat în neguri încât nici cel mai îndrăzneţ dintre antropologi n-ar putea concepe vreodată unul mai îndepărtat, am rămas pierdut în contemplare, pe când luna azvârlea reflexe bizare pe şenalul ivit dinaintea mea.

Deodată, am văzut arătarea. Tocmai ieşea la suprafaţa apelor tulburi, într-un vârtej lent.

Cu aspect respingător, având talia impunătoare, a lui Polifem, monstrul acela uriaş, aparţinând coşmarului, s-a îndreptat în grabă spre monolit, l-a cuprins între braţele lui mari şi acoperite de solzi, iar în vremea asta îşi legăna capul hidos într-un fel de descântec. Îmi închipui că exact atunci am înnebunit. Nu-mi amintesc decât vag de o căţărare frenetică pe faleză, ori de ziua de delir petrecută în barca eşuată. Cred că am cântat mult şi am râs cumplit când nu mai puteam cânta. Am impresia nu tocmai limpede a unei furtuni violente ce trebuia să fi izbucnit pe când ajungeam în vârful falezei. În orice caz, sunt sigur că am auzit tunetul şi alte zgomote comparabile cu cele

produse doar de o Natură dezlănţuită.

Când am ieşit din beznă, mă aflam într-un spital din San Francisco, unde mă depusese căpitanul unui vas american care m-a pescuit în plin ocean. Delirasem mult timp, dar se pare că nu dăduseră cine ştie ce atenţie poveştilor mele. Salvatorii mei nu auziseră vorbindu-se de vreun cutremur în Pacific, iar eu n-am insistat la ce bun să le vorbesc despre ceva în care n-ar putea crede?

Într-o zi am întâlnit un etnolog celebru pe care întrebările mele privitoare la străvechea legendă filistină despre Dagon, Zeul-peşte, l-au amuzat. Am priceput îndată că savantul respectiv era înfiorător de convenţional, aşa că nu l-am mai întrebat nimic.

Mi se întâmplă să văd arătarea noaptea, când luna gheboasă începe să coboare. Am încercat cu morfină. Drogul nu mi-a adus însă decât o scurtă amânare şi, în plus, m-a făcut sclavul său. Iar acum, că am terminat de scris ceea ce fie îi va lămuri pe contemporanii mei, fie îi va face să izbucnească în râs, o să sfârşesc cu toate. M-am întrebat adesea dacă nu-i în fond decât o simplă închipuire – rezultatul unui acces de febră ce se va fi produs imediat după evadarea mea de pe vasul german. Oricât pun la îndoială aceste dezgustătoare amintiri, hidoasa viziune mă urmăreşte neîncetat. Nu pot să mă mai gândesc la apele în creştere ale mării fără să revăd, tremurând, fiinţele acelea lipsite de nume care înoată şi se bălăcesc prin stratul de mâl, adorându-şi străvechii idoli de piatră, gravându-şi imaginile pe obeliscuri submarine, de granit. Visul meu straniu merge mai departe şi văd ziua când se vor ridica deasupra valurilor pentru a înghiţi omenirea slăbită de războaie. În ziua aceea, pământul se va scufunda, iar fundul întunecatelor oceane se va înălţa peste ape ca să umple întregul univers.

Sfârşitul e aproape. Aud zgomot la uşă. Ca şi cum un uriaş corp târâtor ar fi alunecat până aici. N-o să mă găsească. Dumnezeule! În dimineaţa asta! Fereastra! fereastra!

HERBERT WEST, REANIMATOR

I

Despre Herbert West, care a fost prietenul meu la Universitate ca şi în particular, nu pot vorbi fără o groază irepresibilă. Asta datorită mai curând straniei ocupaţii căreia şi-a consacrat viaţa, decât felului sinistru în care a dispărut cu puţin timp în urmă.

Cercetările sale au început acum şaptesprezece ani, când eram amândoi în anul trei la medicină, la Universitatea Miskatonic din Arkham. Câtă vreme am fost împreună, diabolicele lui experienţe m-au fascinat; or, eu eram camaradul său cel mai apropiat.

Astăzi e mort, iar farmecul malefic s-a risipit. A rămas spaima, parcă şi mai mare. Amintirile au întotdeauna ceva mai neliniştitor decât realitatea.

Primul incident survenit pe parcursul prieteniei noastre a reprezentat cel mai mare şoc resimţit de mine vreodată şi nu mi-e la îndemână să-l povestesc.

La vremea studiilor noastre, West le făcuse deja remarcat prin ciudata sa, teorie privitoare la natura morţii. Aceasta din urmă putea fi, după el, învinsă artificial. Luată în derâdere de profesorii şi de colegii noştri, ideea lui se baza pe caracterul esenţialmente mecanic al vieţii. El voia să acţioneze asupra maşinăriei organice a omului printr-o influenţă chimică aplicată după oprirea proceselor naturale.

În experienţele făcute pe făpturi însufleţite, omorâse un număr incredibil de iepuri, cobai, pisici, câini şi maimuţe. Constituia, pentru Universitate, un adevărat flagel. În măi multe rânduri ajunsese să observe semne de viaţă la animale pretins moarte. Semne slabe şi, câteodată, semne intense.

A trebuit însă, curând, să admită că perfecţionarea procedeelor lui pretindea o viaţă întreagă de cercetări.

Apoi şi-a dat seama că acelaşi tratament acţiona în modd diferit asupra diverselor specii vii. Pentru a merge înainte, pentru a progresa, trebuia să-şi găsească subiecţi umani. Aici s-a lovit el, întâia oară, de autorităţile Universităţii. Decanul Facultăţii de medicină personal, generosul şi învăţatul doctor Allan Halsey, ale cărui lucrări în sprijinul paraliticilor sunt celebre, a fost cel care i-a interzis să-şi continue experienţele. Eu am arătat mereu o toleranţă ieşită din comun faţă de cercetările prietenului meu, iar teoriile sale cu ramificaţii şi corolare aproape infinite le discutam adesea împreună.

Îi împărtăşeam părerea că orice formă de viaţă este un proces chimic şi fizic, pretinsul „suflet” rămânând un mit. Prietenul meu credea că reanimarea artificială a unui mort nu depindea decât de starea ţesuturilor şi că, dacă descompunerea nu-şi începuse lucrarea, prin nişte măsuri adecvate un cadavru înzestrat cu toate organele putea fi reintegrat în acest curios proces numit viaţă. West îşi dădea perfect de bine seama că viaţa fizică sau cea intelectuală puteau rămâne în acest caz afectate de o uşoară deteriorare a celulelor creierului, organ extrem de sensibil, fie şi din cauza unui scurt interval în care îl stăpânise moartea.

La început, el sperase să descopere un element în stare să redea vitalitatea înaintea morţii efective, şi doar repetatele eşecuri cu animalele i-au demonstrat că acţiunile vieţii naturale nu erau compatibile cu cele ale vieţii artificiale.

S-a apucat atunci să experimenteze pe exemplare sucombate de curând, injectându-le soluţiile lui imediat după extincţia vieţii. Acesta

era amănuntul care-i făcea pe profesori sceptici, întrucât ei socoteau că încă nu se produsese o moarte veritabilă. N-au întârziat să examineze problema într-un mod mai raţional. La puţină vreme după ce profesorii îi interziseseră să mai lucreze, West mi-a mărturisit că era decis să-şi procure prin diverse mijloace corpuri proaspete, spre a-şi continua în secret experienţele.

Auzindu-l cum vorbea despre „diverse mijloace", mi s-a părut destul de înfricoşător, căci la Universitate nu ne procuraserăm nicicând noi înşine specimene anatomice. De fiecare dată când morga nu putea răspunde cererii, doi negri angajau afacerea, şi rareori li se puneau întrebări.

West era pe atunci un tânăr scund şi subţire, cu trăsături delicate, purtând ochelari şi păr blond, cu nişte ochi de un albastru şters şi vocea plăcută, încât era ciudat să-l auzi discutând comparativ despre calităţile cimitirului de la Christ Church şi ale gropii comune, practic toate corpurile de la Christ Church fiind îmbălsămate, ceea ce îi compromitea cercetările. În vremea aceea, eram asistentul său activ şi entuziast, îl ajutam în luarea tuturor deciziilor, nu doar în ce priveşte aprovizionarea cu corpuri, ci şi ca să găsească un loc convenabil macabrei noastre ocupaţii. Eu am fost cel care s-a gândit la ferma părăsită a familiei Chapman, de dincolo de Meadow Hill, şi în al cărei parter ne-am improvizat o sală de operaţie şi un laborator prevăzute cu draperii negre, potrivite să ne ascundă activităţile nocturne.

Am luat infinite precauţii pentru ea la eventualii trecători să nu ajungă vreo lumină neobişnuită. Cea mai mică imprudenţă ne-ar fi condus la catastrofă.

Dacă am fi fost descoperiţi, conveniserăm să spunem că ne-am instalat acolo un laborator de chimie. Încetul, cu încetul, am echipat refugiul ştiinţific cu material cumpărat la Boston, ori împrumutat pe ascuns de la Universitate. Ne-am mai procurat câteva lopeţi şi cazmale, pentru numeroasele gropi ce urmau să fie săpate în pivniţă. La facultate se folosea de obicei un incinerator, dar aparatul acela ne-ar fi costat prea scump. Prezenţa cadavrelor era mereu o problemă, chiar şi în cazul cobailor, folosiţi de West în camera lui din căminul universitar. Asemeni vampirilor, pândeam orice deces şi cercetam necontenit cronica necrologică locală. Pretindeam de la specimenele noastre calităţi deosebite. Ne trebuiau, în fond, cadavre înhumate imediat după moarte şi care să nu fi suferit niciun tratament de conservare, neatinse de malformaţii şi cu toate organele la locul lor. În consecinţă, preferam să lucrăm pe victimele accidentelor.

Mai multe săptămâni am rămas fără vreun subiect de experienţe convenabil, în ciuda tratativelor duse cu autorităţile şi cu personalul spitalicesc, cărora le făceam vizite în numele Universităţii.

Asta fiindcă descoperisem că Universitatea avea în asemenea măsură prioritatea alegerii, încât ne-am văzut nevoiţi să rămânem la Arkham peste vară, în perioada vacanţei, când lucrările erau mai puţine.

În sfârşit, şansa ne-a surâs, căci într-o zi am dat peste un corp aproape ideal la groapa comună: un tânăr muncitor viguros, care se înecase cu o dimineaţă în urmă în iazul Summer şi fusese îngropat pe cheltuiala municipalităţii, fără întârziere şi fără să mai fi fost îmbălsămat. În după-amiaza aceea, ne-am dus să vedem mormântul cel nou şi am hotărât să ne punem pe treabă îndată după miezul nopţii. A fost o sarcină destul de dezgustătoare, chiar dacă atunci încă nu simţeam faţă de cimitire oroarea aparte pe care aveau s-o trezească în noi experienţele ulterioare. Ne-am luat lopeţile şi felinarele cu petrol (căci, dacă lanternele electrice existau încă din timpurile acelea, ele nu erau atât de bune ca lămpile cu tungsten, de azi). Lungă şi meschină, misiunea de a degaja terenul ar fi putut trece drept funebră la modul poetic, dacă am fi fost artiştii şi nu oameni de ştiinţă. Am răsuflat uşuraţi când lopeţile au lovit în lemn. Odată descoperit în întregime sicriul, West a coborât, a ridicat capacul şi a scos corpul afară. Am coborât şi am tras împreună cadavrul din mormânt, apoi ne-am silit să dăm locului aspectul dinainte.

Operaţia ne-a făcut destui nervi, dar mai ales silueta ţeapănă şi faţa neînsufleţită a primei prăzi. Am reuşit să ştergem urmele trecerii noastre pe acolo. Când am pus la loc ultima lopată de pământ, am îndesat specimenul într-un sac de pânză şi ne-am îndreptat spre vechea fermă de dincolo de Meadow Hill.

Pe o masă de disecţie improvizată, la lumina unei puternice lămpi cu acetilenă, specimenul, care n-avea încă aspectul unui cadavru, ne-a apărut sub aspectul unui tânăr puternic şi aparent fără imaginaţie, de tip plebeian, cu umeri largi, ochi cenuşii şi păr negru. Un animal sănătos, lipsit de complicaţii psihologice şi posedând probabil fiziologia cea mai simplă şi cea mai bună. Acum, cu ochii închişi, părea că doarme, dar testele savante ale prietenului meu nu lăsau nicio îndoială asupra morţii lui.

Aveam, în fine, ceea ce West îşi dorise mereu: un mort din specia ideală, gata să primească injecţia cu substanţa preparată după calculele sale precise şi după teoriile lui referitoare la viaţa umană.

Eram foarte încordaţi. Ştiam că erau puţine şanse să reuşim pe deplin şi nu ne puteam reţine temerile în legătură cu efectele aberante ale unei reanimări parţiale. Ne neliniştea starea mentală a creaturii şi eventualele impulsuri ale sale, deoarece în momentele următoare morţii era posibil ca unele celule cerebrale extrem de delicate să se fi deteriorat. Eu unul mai păstram, încă, nişte curioase noţiuni despre „suflet”, aşa cum îl concepea tradiţia, şi mă tulbura gândul unor secrete revelate de cineva care se întoarce din moarte.

Mă întrebam ce putuse vedea tânărul acela liniştit în sferele inaccesibile ale lumii de dincolo şi ce va putea povesti dacă-l readuceam la viaţă. Din fericire, asemenea chestiuni nu m-au preocupat multă vreme, căci împărtăşeam în bună măsură materialismul prietenului meu. El era mai calm decât mine şi când injecta o mare cantitate de lichid în vena unui braţ al cadavrului, făcând imediat o ligatură.

Aşteptarea a fost înfiorătoare, însă West era neobosit. Din vreme în vreme, aplica stetoscopul şi constata absenţa oricărui rezultat. După trei sferturi de oră fără cel mai mic semn de viaţă, a declarat decepţionat că soluţia nu era cea potrivită, hotărând totuşi să folosească ocazia şi să încerce să schimbe formula înainte de a se debarasa de cadavru. Încă din după-amiaza aceea săpaserăm un mormânt în pivniţă. Trebuia să acţionăm înainte de ivirea zorilor. Nu aveam voie să fim imprudenţi. De altfel, nici corpul n-avea să rămână destul de proaspăt până în noaptea următoare.

Luând deci cu noi lampa de acetilenă, ne-am lăsat musafirul tăcut pe masă, în beznă, şi ne-am concentrat atenţia la prepararea unei soluţii noi. West şi-a realcătuit amestecul cu o grijă aproape fanatică.

Incidentul oribil s-a produs brusc, într-un chip cu totul surprinzător.

Eram tocmai pe punctul de a turna ceva într-o eprubetă, iar West se agita deasupra lămpii cu spirt ce ţinea loc de bec Bunsen în casa aceea lipsită de gaz, când, din camera întunecată pe care o părăsisem, izbucniră cele mai diavoleşti răcnete auzite de noi vreodată. Haosul infernului n-ar fi putut fi mai înspăimântător dacă ar fi scăpat din el agonia damnaţilor, căci în cacofonia aceea de neconceput se reunea toată teroarea supranaturală cu disperarea supremă a unei creaturi însufleţite. Nu era ceva omenesc – nu-i în puterea omului să emită asemenea sunete – şi, fără a ne mai gândi la treburile noastre, nici la eventualele descoperiri, am ţâşnit spre fereastră ca nişte animale hăituite, răsturnând eprubete, lampă şi retorte şi adâncindu-ne ca smintiţii în beznele nopţii. Îmi închipui că urlam cât puteam de tare pe când fugeam, ieşiţi din minţi, în direcţia oraşului; ajunşi însă la periferie, ne-am stăpânit îndeajuns încât să părem nişte cheflii întârziaţi care se-ntorc trudnic după o noapte de orgie. Nu ne-am mai despărţit şi ne-am strecurat amândoi în camera lui West, unde am rămas să vorbim în şoaptă până în zori, la lumina unei lămpi cu gaz. Am avut tâmp să ne liniştim un pic, făcând apel la teorii raţionale şi construind diverse planuri de cercetare, încât la ivirea zilei am adormit, în sfârşit, şi n-am mai asistat la cursuri. În aceeaşi seară, însă, două articole de ziar, fără nicio legătură între ele, ne-au împiedicat să ne regăsim somnul. Vechea casă părăsită a

familiei Chapman arsese în mod inexplicabil, prefăcându-se în scrum. Înţelegeam prea bine că din pricina lămpii răsturnate de noi. A doua ştire: cineva încercase să deschidă un mormânt recent din groapa comună, iar pământul părea să fi fost scurmat cu unghiile, fără nicio unealtă.

Asta n-am înţeles-o, fiindcă noi nivelaserăm cu grijă pământul de pe mormânt.

De la această întâmplare, vreme de şaptesprezece ani West s-a uitat mereu peste umăr, afirmând că auzea paşi în urma sa. Astăzi, el a dispărut cu totul.

II
DEMONUL CIUMEI

N-am să uit niciodată vara oribilă de acum şaisprezece ani, când febra tifoidă bântuia prin Arkham ca un răufăcător evadat din străfundurile infernului. Tocmai acest flagel satanic ţine anul respectiv în memoria lumii. Teroarea cu aripi de liliac dădea târcoale mormanelor de sicrie înhumate în cimitirul Christ Church.

Pentru mine, însă, perioada e marcată de o altă teroare, mai cumplită încă, şi pe care doar eu o cunosc, acum, că West a dispărut. Noi doi urmam cursurile de vară la Facultatea de medicină a Universităţii Miskatonic, iar prietenul meu îşi câştigase o oarecare celebritate prin experienţele sale sinistre.

După masacrul ştiinţific al unor nenumărate animale mici, cercetările sale bizare fuseseră întrerupte de dispoziţia decanului, dar West continuase în cameră la el o serie de experienţe secrete. Într-o zi cumplită şi de neuitat, scoase un cadavru dintr-un mormânt, de la groapa comună, ducându-l la o fermă părăsită de dincolo de Meadow Hill. Am fost împreună cu el şi l-am văzut injectând în venele, ţepene elixirul care, credea el, avea să restabilească într-o anume măsură procesele chimice şi fizice ale vieţii. Întâmplarea s-a sfârşit oribil, într-un delir de spaimă pe care l-am atribuit nervilor noştri surmenaţi – dar West nu mai putuse nicicând, de atunci înainte, să se elibereze de senzaţia că era urmărit şi hăituit.

Corpul nu fusese destul de proaspăt, iar incendiul de la casa aceea veche ne împiedicase să-l înhumăm din nou. Am fi preferat să-l ştim sub pământ. După această experienţă. West îşi întrerupsese lucrările pentru un timp.

Curând însă reîncepu să-i deranjeze pe profesorii de la Universitate, insistând să i se permită să folosească sala de disecţie şi specimene umane decedate recent, pentru nişte lucrări considerate de el a fi de cea mai mare importanţă. Dorinţele nu-i fură satisfăcute. Decanul Halsey rămase neînduplecat, iar ceilalţi profesori îl aprobară

întru totul.

În teoria aceea a reanimării, ei nu vedeau nimic altceva decât divagaţiile unui tânăr exaltat, ale cărui siluetă şubredă, păr blond, ochi albaştri protejaţi, de lentile şi voce plăcută nu lăsau să se bănuiască o putere mentală rece şi aproape diabolică. Îl revăd încă o, dată aşa cum era şi mă scutură frisoanele. Faţa lui nu dădea impresia că îmbătrânea. Iar acum s-a produs accidentul de la Sefton şi West a dispărut.

Avusese o vie altercaţie cu doctorul Halsey, spre sfârşitul ultimului nostru an de studii, ceea ce i-a cauzat lui mai multe necazuri decât decanului. El considera că i se frâna inutil o lucrare de cea mai mare importanţă. Lucrare pe care avea s-o continue ulterior, bineînţeles, dar dorea s-o întreprindă câtă vreme mai avea facilităţile excepţionale ale Universităţii. Îl scârbea faptul că bătrânii, legaţi de tradiţie, priveau cu ochi răi rezultatele obţinute de el pe animale şi se îndârjeau să nege posibilitatea reanimării.

Tânărul logic care era West n-avea destulă maturitate pentru a înţelege limitele mentale ale tipului de „doctor-profesor” – produs al generaţiilor de puritanism poetic, binevoitor, conştiincios, uneori gentil şi amabil, însă mereu îngust, intolerant, prizonier al tradiţiilor şi lipsit de deschidere.

West, foarte dinamic ca spirit în ciuda uimitoarelor sale cunoştinţe ştiinţifice, avea prea puţină răbdare cu bunul doctor Halsey şi cu erudiţii săi colegi. El nutrea un resentiment în creştere, în paralel cu dorinţa de a-şi dovedi într-o manieră sclipitoare şi teatrală teoriile în faţa acestor oameni respectabili, dar obtuzi. Ca majoritatea tinerilor, se lăsa furat de vise implicând răzbunarea, triumful, iar în cele din urmă iertarea mărinimoasă.

Atunci a izbucnit flagelul, torturant şi mortal, venind din peşterile de coşmar ale Tartarului. Când a început să se manifeste, West şi cu mine ne obţinuserăm diplomele. Rămăseserăm totuşi peste vară pentru execuţia unor lucrări suplimentare, încât ne aflam la Arkham când s-a dezlănţuit năpasta peste oraş.

Deşi posesori de diplomă, n-aveam încă dreptul de a profesa. Cu toate acestea, am fost rugaţi insistent să ne punem în serviciul comunităţii, fiindcă numărul cazurilor creştea. Situaţia era aproape fără ieşire, iar decesele se produceau prea frecvent pentru a le mai permite antreprenorilor de pompe funebre să-şi îndeplinească misiunea corect. Înmormântările fără îmbălsămare se făceau în grabă, şi până şi cimitirul de la Christ Church era înţesat de sicrie cu morţi neîmbălsămaţi. West se gândea la ei mereu. Ce ironie a sorţii! Atâtea specimene nealterate şi, ca un făcut, niciunul care să poată sluji cercetărilor sale persecutate!… Eram teribil de surmenaţi, iar uriaşul efort psihic şi nervos îi producea prietenului meu o stare de visare

morbidă.

Nici adversarii lui West nu erau mai puţin hărţuiţi de sarcini istovitoare. Practic, Universitatea se închisese – şi toţi doctorii Facultăţii de medicină erau mobilizaţi pentru combaterea epidemiei de febră tifoidă. Doctorul Halsey, îndeosebi, se remarcase prin spirit de sacrificiu, punându-şi îndemânarea de practician şi întreaga energie în serviciul cazurilor abandonate de mulţi dintre confraţii săi. După nicio lună, curajosul decan devenise un erou, chiar dacă el personal nu părea conştient de renumele câştigat pe când lupta să nu cadă victimă oboselii fizice şi surmenajului nervos. West nu-şi putea reţine admiraţia pentru temeritatea inamicului său, dar asta îl făcea şi mai hotărât să-i demonstreze adevărul, surprinzătoarelor sale doctrine. Profitând de dezorganizarea facultăţii şi de reglementările sanitare municipale, într-o noapte a reuşit să introducă clandestin în laboratorul de disecţie un corp abia decedat şi, în prezenţa mea, i-a injectat soluţia modificată.

„Creatura” şi-a deschis într-adevăr ochii, însă i-a fixat în tavan ca un aer îngrozit în stare să te împietrească, înainte de-a recădea într-o inerţie din care nimic n-o mai putea scoate. West a considerat cadavrul prea afectat de căldura verii. De data aceasta era cât pe ce să fim prinşi înainte de a incinera corpul, iar West a hotărât să renunţe la o atât de riscantă întrebuinţare a laboratorului facultăţii.

Punctul culminant al epidemiei a fost atins în august. West şi cu mine eram, ca să spun aşa, ca morţi, iar doctorul Halsey a chiar murit pe data de 14. Toţi studenţii au asistat, în 15, la funeraliile sale grăbite, oferindu-i o jerbă impresionantă, chiar dacă mai mică decât aceea a cetăţenilor din Arkham şi a autorităţilor oraşului. Era aproape o afacere publică, întrucât decanul fusese un binefăcător. După înmormântare, eram cu toţii foarte deprimaţi şi ne-am petrecut după-amiaza la barul din Commercial House. Acolo, deşi afectat de moartea principalului său adversar, West ne-a produs fiori de gheaţă vorbindu-ne iarăşi de faimoasele sale teorii. Pe măsură ce se apropia seara, cei mai mulţi dintre studenţi au plecat acasă ori s-au întors la obligaţiile lor. Dar West m-a convins să-l ajut „să petreacă o noapte memorabilă”. Gazda sa ne-a văzut venind, spre orele două dimineaţa, cu un al treilea ins între noi. Bărbatului ei avea să-i spună că arătăm ca şi cum am fi chefuit zdravăn… În aparenţă, cotoroanţa aceea ursuză avea dreptate, căci pe la trei dimineaţa întreaga casă a fost trezită din somn de nişte strigăte provenind din camera lui West, unde, după ce-au forţat uşa, ne-au găsit pe amândoi inconştienţi pe covorul pătat de sânge, bătuţi, zgâriaţi şi învineţiţi, printre rămăşiţele eprubetelor şi instrumentelor lui West. O fereastră deschisă arăta ce se întâmplase cu agresorul nostru, iar gazdele s-au tot întrebat în ce stare aveau să-l găsească după fantasticul salt de două etaje pe care trebuise

să-l facă. Prin cameră zăceau veşminte ciudate. Redevenit conştient, West a pretins că ele nu aparţineau străinului, ci erau mostre păstrate pentru nişte analize bacteriologice privitoare la transmiterea unor maladii. A poruncit să fie arse cât mai curând posibil. La poliţie am declarat amândoi că nu cunoşteam identitatea tardivului nostru însoţitor. Era, a susţinut West nervos, un străin simpatic, întâlnit de noi într-un bar. Ne distraserăm bine, şi nici West, nici eu nu doream ca tovarăşul nostru să aibă necazuri.

În aceeaşi noapte a avut loc în Arkham o a doua întâmplare oribilă, care în ochii mei eclipsează epidemia.

Cimitirul de la Christ Church a fost scena unei crime atroce: un paznic fusese sfâşiat şi murise, iar rănile lui lăsau loc pentru serioase îndoieli în stabilirea originii lor. Erau datorate unui om? Victima fusese văzută în viaţă mult după miezul nopţii, iar cadavrul i se găsise în zori. A fost interogat directorul unui circ din localitatea vecină, dar el s-a jurat că nicio fiară nu scăpase în beznă. Descoperitorii corpului observaseră o dâră de sânge orientată spre groapa comună, unde sângele se adunase într-o mică baltă pe beton, chiar în faţa grilajului de la intrare. O urmă mai slabă conducea în pădure, pierzându-se curând. În noaptea următoare, pe acoperişurile din Arkham au dansat diavoli, în vreme ce un vânt de nebunie supranaturală bântuia oraşul. Cuprinsă deja de febră, localitatea părea luată în stăpânire de un blestem care, după unii, apăsa mai greu decât epidemia. Se zvonea că era vorba de însăşi personificarea flagelului.

În opt case pătrunsese o arătare fără nume, semănând moartea. În calea ei. În total, şaptesprezece corpuri fură găsite mutilate după trecerea acestui monstru sadic şi tăcut. Câteva persoane l-au întrezărit în întuneric. Ele afirmau că era alb şi semăna cu o maimuţă diformă, sau cu o dihanie antropofagă. Nu lăsase intact nimic din ce atacase, fiindcă-i era foame. Omorâse paisprezece persoane. Trei dintre victimele sale se mai aflau în casele lovite de molimă. Erau moarte de mai înainte.

În cea de-a treia noapte, echipele de hăitaşi conduse de poliţie l-au capturat într-o casă de pe Crane Street, nu departe de Universitatea Miskatonic. Cercetările fuseseră organizate meticulos, cu ajutorul telefonului, iar când o persoană din cartierul Universităţii a anunţat că auzea zgomote suspecte dincolo de fereastra zăvorâtă, plasa s-a strâns imediat. Datorită precauţiilor luate şi alertei generale, n-au fost decât încă două victime, iar capturarea s-a realizat fără vreun incident grav. „Arătarea” a fost străpunsă în cele din urmă de un glonţ şi transportată la spitalul municipal, într-o agitaţie şi un dezgust generale.

Fiindcă era chiar un om. Nu se putea contesta asta, în ciuda ochilor greţoşi, a trăsăturilor simieşti, a faptului că nu vorbea şi a

sălbăticiei sale demonice. I s-a pansat rana şi individul a fost expediat la azilul psihiatric din Sefton, unde s-a tot izbit cu capul de pereţii celulei sale capitonate vreme de şaisprezece ani, până la recentul incident în cursul căruia a reuşit să evadeze.

Pentru anchetatori, momentul cel mai cumplit a fost acela când, după ce faţa monstrului fu spălată, constatară incredibila sa asemănare cu martirul erudit pe care oraşul abia îl pierduse şi care îşi plătise devotamentul cu viaţa, altfel zis, cu doctorul Allan Halsey, fostul decan al facultăţii noastre, înmormântat cu trei zile în urmă.

Oroarea şi dezgustul au atins atunci, în Herbert West şi în mine, o intensitate insuportabilă. În seara aceea, m-am înfiorat şi mai mult decât mi se întâmplase în dimineaţa când West, prin bandaje, murmurase terifiantele cuvinte:

— La naiba, nu era proaspăt deloc.

III

ŞASE ÎMPUŞCĂTURI SUB CLAR DE LUNĂ

Nu e ceva obişnuit să tragi şase focuri la rând, când ar fi fost suficient unul singur. Însă trebuie spus că întreaga viaţă a lui Herbert West avea un caracter de excepţie De exemplu, este puţin obişnuit ca un tânăr medic să fie constrâns să-şi ascundă motivele avute în vedere atunci când şi-a ales reşedinţa şi cabinetul. Şi totuşi, acesta era cazul prietenului meu. Când ne obţinuserăm diplomele universitare, ne-am instalat ca practicieni ai medicinii generale, având grijă să nu mărturisim nimănui că alegerea locului se datora poziţiei sale izolate. În plus, se găsea în apropierea gropii comune. Opţiunea noastră depinsese de cercetările extrem de nepopulare pe care le efectuam. Priviţi din afară, nu eram decât nişte doctori oarecare, dar sub o asemenea aparenţă se ascundeau planuri mult mai ambiţioase, căci esenţa existenţei lui West era o continuă căutare prin imperiul tenebros şi interzis al necunoscutului, unde spera să descopere secretul vieţii, redând lutului rece al cimitirelor o perpetuă însufleţire. Astfel de cercetări pretind materiale neobişnuite şi îndeosebi cadavre proaspete; ca să te poţi aproviziona pe măsura nevoilor, trebuie, aşadar, să trăieşti discret, într-un loc nu prea. Îndepărtat de spaţiile rezervate îngropăciunii.

Îl întâlnisem pe West în facultate şi fusesem singurul martor al hidoaselor sale experienţe. Încetul cu încetul, devenisem asistentul lui inseparabil, iar acum, că părăsiserăm Universitatea, am rămas împreună. N-a fost uşor pentru doi medici tineri, asociaţi, să-şi găsească soluţiile începutului de driyn, însă în cele din urmă autorităţile universitare ne-au permis să obţinem un cabinet la Balton,

oraş industrial învecinat cu Arkham. Uzinele Worsted din Bolton sunt cele mai importante din valea Miskatonic, iar poligloţii lor angajaţi nu figurează printre cei mai apreciaţi clienţi ai medicilor din localitate. Ne-am ales cu multă grijă casă, hotărându-ne în fine pentru un cottage deteriorat dinspre capătul lui Pond Street, la cinci numere de cel mai apropiat vecin şi separat de groapa comună locală printr-o pajişte, la rândul ei străbătută de o fâşie de pădure îngustă şi deasă. Distanţa era mai mare decât cea pe care ne-am fi dorit-o, dar n-am fi putut găsi o casă mai apropiată, rămânând în acelaşi tâmp în cartierul uzinei.

Totuşi, eram destul de mulţumiţi, fiindcă nu se afla nimeni între noi şi sinistra noastră sursă de aprovizionare. Aveam ceva de mers, însă ne puteam căra tăcutele specimene fără a fi deranjaţi.

Ne-am trezit imediat cu o clientelă destul de numeroasă, încât am fost surprinşi. Muncitorii din uzină erau foarte turbulenţi şi, dincolo de eforturile fizice depuse, frecventele lor încăierări de cuţitari ne dădeau de furcă îndeajuns. Dar spiritul ne era cu adevărat absorbit de laboratorul secret pe care ni-l instalaserăm în pivniţă acel laborator prevăzut cu o masă lungă sub lampa electrică şi unde, dimineaţa devreme, injectam adesea diferitele soluţii ale lui West în corpurile aduse de la groapa comuna. West experimenta cu pasiune în căutarea elementului ce ar fi repus un mort în mişcare, însă întâmpina obstacole dintre cele mai mari. Soluţia trebuia să difere de la caz la caz. Ceea ce folosea cobailor nu se potrivea fiinţelor omeneşti, iar între un specimen şi altul erau necesare importante modificări. Corpurile trebuiau să fie foarte proaspete, întrucât cea mai mică descompunere a ţesuturilor cerebrale ducea la eşecul reanimării. Da, problema cea mai serioasă era să găseşti corpuri nealterate. West avusese nişte experienţe oribile pe parcursul cercetărilor sale secrete din Universitate, cu cadavre de o prospeţime îndoielnică. Rezultatele unei reanimări parţiale sau imperfecte erau chiar mai de temut decât eşecurile şi amândoi aveam amintiri cumplite în acest sens. De la prima noastră experienţă infernală, în ferma părăsită de la Meadow Hill, simţeam o vagă ameninţare, iar West, care prin destule aspecte era un soi de automat calm, blond, cu ochi albaştri, înzestrat cu spirit ştiinţific, mărturisea adesea, tremurând, că-l încerca groaznica senzaţie de a fi urmărit – iluzie psihologică datorată nervilor lui zdruncinaţi, însă întărită de faptul absolut neliniştitor că măcar unul din specimenele reanimate de noi mai era în viaţă. Acesta era un carnivor terifiant, închis într-o celulă capitonată. Mai exista un altul – primul nostru cobai – a cărui soartă n-am cunoscut-o niciodată cu precizie. Cu specimenele de la Bolton am avut mai multă şansă. La nicio săptămână de la instalare, ne-am procurat un accidentat în chiar noaptea înhumării sale. Am reuşit să-l facem să-şi deschidă ochii, distingând în ei o expresie surprinzător de raţională, dar efectul

soluţiei s-a oprit aici. Omul îşi pierduse un braţ – dacă i-ar fi fost corpul întreg, probabil că reuşita noastră s-ar fi arătat mai demnă de luat în seamă. De la această experienţă şi până în luna ianuarie am avut alte trei tentative; una a fost eşec total, cea de-a doua s-a soldat cu nişte mişcări musculare destul de accentuate, iar ultima a fost mai curând înfricoşătoare, deoarece cadavrul s-a ridicat şi a scos un fel de sunet. Apoi a venit o vreme când şansa nu ne-a mai ajutat. Erau mai puţine înmormântări, iar cele existente vizau specimene prea bolnave sau prea ruinate fizic pentru a ne fi utile. Ne ţineam la curent cu toate decesele, inclusiv cu condiţiile în care se produceau.

Într-o noapte din luna martie, totuşi, am obţinut din întâmplare un exemplar ce nu provenea din groapa comună. La Bolton, spiritul puritan interzisese întâlnirile de box. Lupte clandestine aveau însă loc printre muncitorii uzinei, iar uneori erau invitaţi până şi profesionişti mai puţin cunoscuţi. În acea întârziată noapte de iarnă, un meci se terminase cu rezultate dezastruoase şi doi polonezi speriaţi veniră să ne caute, murmurând cuvinte pline de nelinişte. I-am urmat într-un hambar părăsit, unde ceea ce mai rămăsese dintr-o mulţime înspăimântată privea în tăcere o formă neagră, întinsă Pe jos. Meciul se disputase între Kid O'Brien, un zdrahon neîndemânatic, scuturat acum de tremurături – posesorul unui nas coroiat ce nu semăna deloc cu un nas irlandez –, şi Buck Robinson, „Tămâia din Harlem".

Negrul fusese făcut K.O. şi un examen rapid ne-a permis să conchidem că aşa avea să rămână pentru eternitate. Era slut şi semăna cu o gorilă, cu braţele lui anormal de lungi (încât nu m-am putut împiedica să le consider „labele din faţă"), cu o mutră ce-ţi trimitea gândul spre tainele fără nume din Congo şi la bătăile tam-tamului sub o lună misterioasă. Trebuie să fi arătat şi mai rău cât fusese în viaţă, dar câtă urâţenie nu suportă lumea! Mulţimea aceea jalnică era înfricoşată, neştiind ce le rezerva legea dacă afacerea nu se muşamaliza. Oamenii l-au tratat pe West cu recunoştinţă atunci când, în ciuda frisonului meu involuntar, le-a propus să-i scape în ascuns de cadavru. Ştiam eu ce înseamnă asta… Ne-am întors acasă prin intrarea din spate, am coborât obiectul în pivniţă şi l-am pregătit pentru experienţă. Ne era tare frică de poliţie, cu toate că făcuserăm transportul cu multă precauţie, ca să evităm singura patrulă din sector. Rezultatul n-a prea fost încurajator. Trofeul nostru s-a dovedit insensibil la fiecare dintre soluţiile injectate în braţele sale moarte, soluţii preparate pentru experienţe pe albi. De aceea, întrucât se apropiau zorii, am făcut ce mai făcuserăm şi cu alţii: am târât corpul peste câmp până la păduricea din marginea cimitirului şi l-am îngropat într-un mormânt pe care abia am reuşit să-l săpăm în pământul îngheţat. Groapa nu era adâncă, dar nici mai rea decât cea folosită pentru specimenul precedent – cel ce se ridicase şi scosese un

sunet. La lumina lanternelor, am acoperit-o cu frunze şi rădăcini, aproape siguri că poliţia nu va da peste ea într-o pădure atât de deasă şi întunecoasă. A doua zi, mi-a fost teamă de intervenţia autorităţilor, întrucât un pacient ne-a vorbit despre zvonurile privitoare la o luptă şi la un deces suspect. West avea alt subiect de nelinişte, chemat fiind după-amiază la un caz ce sfârşise în mod alarmant. O italiancă făcuse criză de isterie ca urmare a dispariţiei copilului ei, un băiat de cinci ani pe care nu-l mai văzuse de dimineaţă şi n-a apărut nici pe înserat. Femeia prezenta simptome foarte îngrijorătoare. Copilul mai dispăruse de câteva ori şi până atunci, încât criza ei era inexplicabilă. Ţăranii italieni sunt, însă, teribil de superstiţioşi, iar femeia aceea părea îngrozită de presimţiri tot aşa de mult ca şi de fapte. A murit pe la şapte seara, şi bărbatul ei, pierzându-şi capul, a încercat să-l ucidă pe West, căruia îi reproşa că n-o salvase. Nişte prieteni l-au împiedicat să-şi folosească pumnalul, iar West a fost nevoit să se retragă însoţit de ţipete neomeneşti, de blesteme şi jurăminte de răzbunare. În durerea lui, omul părea să fi uitat de copil, care nu fu găsit nici peste noapte. Cineva a propus să fie căutat prin pădure, însă cei mai mulţi dintre prietenii familiei erau ocupaţi cu preparativele pentru înmormântarea femeii şi cu domolirea bărbatului ei. West trebuie să fi trecut printr-o enormă tensiune nervoasă. Gândul la poliţie şi la nebunul de italian ne apăsa greu pe cugete.

Ne-am culcat pe la unsprezece, dar n-am dormit prea bine. Bolton avea efective de poliţie surprinzător de mari pentru un oraş atât de mic şi nu mă puteam reţine să mă tem de consecinţe, în caz că se descoperea afacerea din noaptea precedentă. Ar fi însemnat sfârşitul muncii noastre, poate chiar închisoarea pentru amândoi. Nu-mi plăceau deloc zvonurile care circulau în legătură cu meciul de box. Orologiul a bătut ora trei şi luna era orbitoare; m-am răsucit în pat, fără să mă mai ridic să trag storul. Şi chiar atunci am auzit un râcâit ritmic la uşa din spate. Am rămas nemişcat, puţin derutat, până când West mi-a ciocănit în uşa camerei. Era în halat de casă şi în papuci, iar în mâini ţinea un revolver şi o lampă electrică. Văzând arma, am priceput că se gândea mai mult la italian decât la poliţie.

— Ar fi mai bine să mergem împreună a şoptit el. Nu-i cazul să nu răspundem, poate că-i un client. Numai vreun idiot din ăştia se apucă să bată la uşa din spate.

Am coborât, aşadar, scara în vârful picioarelor, cu o teamă parţial justificată. Râcâitul continua, amplificându-se. Ajunşi în faţa uşii, am descuiat-o cu prudenţă, apoi am deschis-o brusc şi, pe când luna ne revela silueta de afară, West a săvârşit un lucru straniu. Fără să se ocupe de faptul că atrăgea atenţia şi îndrepta astfel spre noi cercetările poliţiei – ceea ce nici nu s-a întâmplat, graţie izolării locuinţei noastre – prietenul meu a descărcat cele şase cartuşe din

revolver în vizitatorul nocturn, şi asta dintr-odată, fără ezitare şi fără vreo necesitate aparentă. Căci vizitatorul nu era nici italianul, nici poliţia. În lumina spectrală a lunii se profila hidos o siluetă uriaşă, diformă, de coşmar; o apariţie în patru labe, cu ochi sticloşi de un negru profund, purtând pe ea mucegai, frunze, rădăcini, urme de sânge uscat şi ţinând între dinţii lucioşi un obiect alb ca zăpada, cilindric, terminat printr-o mânuţă.

IV
ŢIPĂTUL MORTULUI

Ţipătul unui mort răscoleşte în mine teroarea în care, împreună cu West, ne-am trăit ultimii ani ai întovărăşirii noastre. Dar nu, de omul mort îmi era mie frică.

West, căruia i-am fost asociat şi asistent, era însufleţit de un interes ştiinţific ce mergea mult dincolo de rutina obişnuită a unui medic de campanie. Asta explică de ce, instalându-se la Bolton, alesese o casă izolată de pe lângă groapa comună. Ca să spunem lucrurilor pe nume, singura preocupare a lui West era studiul secret al fenomenelor vieţii şi morţii, cu scopul de a reanima cadavrele prin injectare cu o soluţie revitalizantă. Pentru ademenea experienţe macabre, era necesar să fim aprovizionaţi constant cu corpuri umane foarte proaspete. Căci cea mai mică descompunere deteriora iremediabil celulele creierului. Descoperiserăm că soluţia trebuia să aibă o compoziţie diferită, după diversele tipuri de organisme. Am omorât nenumăraţi iepuri şi cobai, însă pistele acestea nu conduceau niciunde. West n-a reuşit niciodată integral, fiindcă nu-şi putuse procura corpuri suficient de proaspete; el voia corpuri din care viaţa abia se stinsese, corpuri cu toate celulele intacte şi gata să primească impulsul ce le-ar fi readus la acel gen de activitate numit viaţă. Speraserăm că această a doua existenţă, artificială, putea fi prelungită mereu prin injecţii repetate, dar am înţeles că viaţa naturală nu răspundea unei astfel de excitaţii. Ca să ajungi la activitatea artificială, viaţa adevărată trebuia să înceteze – specimenele trebuiau să fie nealterate, însă cât se poate de moarte.

Începuserăm aceste cercetări macabre pe când eram studenţi. Credeam în natura pe de-a-ntregul mecanică a vieţii. Asta se întâmpla în urmă cu şapte ani. Dar West lăsa impresia că nu îmbătrânea. Era blond, bine bărbierit, avea vocea plăcută şi purta ochelari. Doar sclipirea ochilor lui de un albastru metalic lăsa să se vadă, uneori, fanatismul în creştere al personalităţii sale, sub presiunea acestor teribile cercetări.

Experienţele noastre fuseseră adesea unele dintre cele mai dezgustătoare, iar rezultatele reanimărilor – defectuoase. Masele moi

provenind din lutul cimitirelor fuseseră galvanizate prin injecţii cu soluţie vitală şi reacţionaseră prin mişcări morbide, nenaturale, independente de creier. Una din creaturile acelea scosese un răcnet în stare să-ţi zdruncine sistemul nervos; alta se ridicase violent, ne doborâse şi produsese destule ravagii înainte de a fi capturată şi vârâtă după zăbrelele unui azil; iar o alta, o respingătoare monstruozitate africană, reuşise să iasă din mormântul său nu prea adânc şi săvârşise un asasinat – West fusese nevoit s-o împuşte. Cum nu ne putuserăm procura corpuri destul de proaspete încât, odată reanimate, să facă dovada raţiunii, am creat în mod inevitabil nişte făpturi terifiante. Era destul de neliniştitor să-ţi spui că unul sau poate doi dintre monştri noştri mai erau încă în viaţă. Gândul acesta ne-a bântuit până când, în cele din urmă, West a dispărut în nişte împrejurări înspăimântătoare.

Dar la data pomenitului ţipăt, în laboratorul instalat de noi în fundul pivniţei din acel cottage izolat, grijile ne erau legate de greutatea cu care obţineam specimene proaspete. West era mai ahtiat decât mine, într-atâta încât îmi părea că priveşte pofticios toate fiinţele înzestrate cu o sănătate deplină.

În iulie 1910 neşansa noastră a început să se schimbe. Stătusem câtva timp la părinţii mei, în Illinois, iar la întoarcere l-am găsit pe West într-o ciudată stare de exaltare. Mi-a spus agitat că rezolvase, după toate probabilităţile, problema prospeţimii printr-o nouă metodă, a conservării artificiale. Ştiam că lucra la un procedeu nou de îmbălsămare şi n-am fost surprins să aflu că descoperise ceva. Dar, până să-mi dea amănunte, m-am întrebat în ce fel putea să ne ajute noua metodă, din moment ce starea îndoielnică. a specimenelor noastre se datora intervalului dintre moartea lor şi clipa când ni le procuram.

West era perfect conştient de asta. Îşi alcătuise formula de îmbălsămare spre a o utiliza mai degrabă în viitor decât imediat şi spera ca destinul să ne trimită din nou un cadavru foarte proaspăt, neînhumat, cum fusese al negrului.

Soarta ne-a fost, în sfârşit, favorabilă şi am reuşit să ne procurăm un cadavru a cărui descompunere nu începuse încă. West nu s-a aventurat până acolo încât să prevadă ce se va întâmpla în timpul reanimării. Experienţa urma să fie o etapă importantă a cercetărilor noastre, aşa că păstrase corpul până la întoarcerea mea, ca să putem asista la spectacol împreună. West mi-a povestit cum obţinuse specimenul. Era un bărbat viguros, un străin bine îmbrăcat care venise cu trenul, să trateze nişte afaceri la uzina din Bolton. Mărşăluise mult prin oraş, iar atunci când se oprise dinaintea casei noastre ca să întrebe de drumul spre uzină, inima începuse să-i facă feste. Refuzase să ia un întăritor şi în clipa următoare căzuse mort. Lui West corpul i-

a părut un cadou căzut din cer. În scurta lor conversaţie, omul explicase că era străin de Bolton, iar explorarea buzunarelor lui ne-a lămurit că era vorba de un anume Robert Leavitt din Saint Louis, în aparenţă fără o familie susceptibilă să facă investigaţii asupra dispariţiei sale. Dacă individul nu putea fi readus la viaţă, nimeni n-ar fi aflat de experienţa noastră. Ne îngropam, în fond, cobaii într-o pădure deasă ce se întindea între casa noastră şi groapa comună. Dacă, însă, reuşeam, ne-ar fi aşteptat un renume de veşnică glorie. Iată de ce, fără să mai întârzie, West injectase cadavrului, la încheietura mâinii, lichidul ce trebuia să-l ţină proaspăt până la sosirea mea. Faptul că avea o inimă slabă, care după aprecierile mele urma să compromită succesul experienţei, nu părea să-l preocupe deloc pe West. El spera să obţină în sfârşit o scânteie de inteligenţă şi, poate, o creatură vie, normală. Prin urmare, în noaptea de 18 iulie 1910, West şi cu mine ne aflam în laboratorul din pivniţă, supraveghind o formă albă şi tăcută sub lumina orbitoare a lămpii. Formula de păstrare îşi făcuse excelent efectul, căci, fascinat de vederea corpului viguros care după două săptămâni încă nu devenise rigid, i-am cerut lui West să-mi dea asigurări că era într-adevăr mort. Mi le-a dat fără să ezite, aducându-mi aminte că soluţia de reanimare nu fusese folosită niciodată fără precauţii prealabile, întrucât rămânea fără efect dacă moartea nu era absolută.

Pe când West se ocupa de operaţiile premergătoare, am constatat impresionat cât de complexă era noua sa experienţă; o complexitate din cauza căreia nu putea fi încredinţată unei alte mâini afară de a sa proprie. Interzicându-mi să ating corpul, a injectat mai întâi o soluţie în încheietură, chiar în locul unde introdusese lichidul de conservare. După el, acesta trebuia să anihileze formula şi să permită corpului să revină la o relaxare normală, pentru ca soluţia de reanimare să poată acţiona eficace. Puţin după aceea, o schimbare şi o mişcare vagă părură să se producă în membre. West a aruncat cu violenţă un fel de pernă pe faţa cuprinsă de convulsii şi a menţinut-o până când cadavrul deveni din nou imobil, gata pentru experienţa reanimării. Exaltatul a mai făcut câteva teste ca să se asigure de absenţa totală a vieţii, apoi s-a declarat mulţumit şi, în cele din urmă, a injectat în braţul stâng o cantitate măsurată cu grijă de elixir vital, preparat în acea după-amiază cu mai multă atenţie decât la primele noastre tatonări, din vremea când mai studiam la Universitate.

Nu sunt în stare să exprim neliniştea şi nerăbdarea cu care am aşteptat rezultatele în cazul acestui specimen realmente proaspăt, cel dintâi de la care ne puteam aştepta să vorbească, într-o manieră raţională, povestindu-ne poate ce văzuse de partea cealaltă a abisului insondabil. West era materialist. Nu credea în existenţa sufletului şi atribuia toate efectele de conştiinţă unor fenomene fizice. De asta nu

aştepta nicio revelare a misterelor şi a abisurilor lumii de dincolo. Teoretic, eu nu eram într-un complet dezacord cu el, însă unele rămăşiţe din credinţa primitivă a strămoşilor mei îmi reveneau în minte în mod instinctiv. Din pricina lor, nu mă puteam împiedica să privesc corpul cu o oarecare teamă. În plus, nu reuşeam să-mi alung din memorie acel răcnet oribil şi neomenesc pe care îl auziserăm în noaptea primei noastre experienţe, la ferma părăsită din Arkham.

N-a trecut mult timp până să observ că încercarea n-avea să fie un eşec total: ceva roşeaţă i-a revenit în obrajii până atunci albi, ca de cretă, iar culoarea i se întindea pe sub barba de nuanţa nisipului. West, care lua pulsul încheieturii stângi, a ridicat brusc capul într-un gest semnificativ şi aproape simultan oglinda înclinată spre gura cadavrului s-a aburit. Apoi, nişte mişcări spasmodice i-au cuprins muşchii. I-am putut auzi respiraţia, i-am văzut pieptul înălţându-se. Privindu-i pleoapele lăsate, mi s-a părut că-i tresăreau. În fine, s-au ridicat, dezvelind ochii cenuşii, calmi şi vii, dar încă lipsiţi de inteligenţă şi chiar de curiozitate. Prada unui capriciu fantastic, am şoptit întrebări la urechile care se colorau şi ele, întrebări despre lumea cealaltă, rămasă încă, pesemne, prezentă în memoria lui. Groaza ce a urmat mi le-a şters apoi din minte, însă cred că ultima pe care i-am pus-o era:

— Pe unde-ai umblat?

Nu ştiu dacă am primit vreun răspuns, fiindcă niciun sunet n-a ieşit din gura precis conturată; dar sunt sigur că buzele subţiri s-au mişcat în tăcere, alcătuind silabe pe care eu le-am înţeles astfel: „Doar acum”, dacă aceste cuvinte au cumva vreun sens. În momentul acela, spun, eram convins şi exultam: ne atinseserăm marele obiectiv şi, pentru prima oară, un cadavru reanimat pronunţase distinct cuvinte dictate de raţiune. După încă o clipă, triumful nu mai putea fi pus la îndoială. Soluţia îşi îndeplinise într-adevăr, cel puţin temporar, misiunea: aceea de a reda morţilor o viaţă raţională şi înzestrată cu limbaj. Dar triumful a dezlănţuit în mine cea mai mare dintre orori – nu în raport cu făptura care vorbea, ci cu acţiunea căreia îi fusesem martor şi cu omul căruia îi eram asociat din punct de vedere profesional. Căci corpul acela atât de proaspăt, regăsindu-şi în întregime conştiinţa într-un chip terifiant, cu ochii dilataţi de amintirea ultimului său minut de viaţă, a început să-şi mişte braţele ca pentru a se apăra de un pericol mortal; şi, recăzând subit într-o a doua inconştienţă, de-acum finală şi fără întoarcere, a lansat acel ţipăt ce va răsuna etern în creierul meu îndurerat:

— Ajutor! înapoi, diavol blestemat cu păr cânepiu! Nu mă mai atinge cu acul tău afurisit!

V

OROAREA VINE DINTRE UMBRE

Sunt mulţi cei care au povestit lucruri groaznice despre câmpurile de bătălie din Marele Răbzoi, fără a le publica vreodată. Unele relatări m-au dezgustat, câteva mi-au produs o greaţă cumplită, pe când altele m-au făcut să tremur de spaimă. Totuşi, mă consider capabil să povestesc cea mai oribilă dintre orori, cea mai tulburătoare, cea mai supranaturală şi cea mai de necrezut. În 1915, eram medic şi aveam gradul de locotenent într-un regiment canadian din Flandra, unul dintre numeroasele regimente americane ce precedaseră intrarea guvernului în uriaşa bătălie. Nu mă angajasem în armată din proprie iniţiativă, ci ca urmare a înrolării unui om al cărui asistent nedespărţit eram, celebrul chirurg din Bolton, doctorul West. El se arătase dornic să servească în calitate de chirurg într-un mare război, iar când se ivise ocazia, m-a antrenat cu sine aproape împotriva dorinţei mele. Din numeroase motive, aş fi fost bucuros ca războiul să ne despartă, căci ajunsesem să apreciez tovărăşia lui West şi modul său de a practica medicina drept insuportabile. Când a plecat la Ottawa şi, prin influenţa unui confrate, a obţinut să fie numit maior, n-am putut însă rezista insistenţelor unui ins absolut decis ca şi eu să-l însoţesc.

Spunând că doctorul West era dornic să servească în război, nu vreau să se creadă că era din cale-afară de belicos, ori preocupat de salvarea civilizaţiei. Fusese dintotdeauna o maşinărie intelectuală la fel de rece ca gheaţa. Slab, blond, cu ochi albaştri şi purtând ochelari. Îmi închipui că în ascuns dispreţuia elanurile mele de entuziasm marţial. El venise să caute ceva în Flandra cuprinsă de război. Pentru a-şi atinge scopul, trebuise să devină militar. Ceea ce căuta el, în fond, era nici mai mult nici mai puţin decât o abundentă sursă de oameni abia ucişi şi aflaţi în toate fazele de amputare. West avea nevoie de corpuri proaspete. Clientela obişnuită, care îi răspândise cu atâta rapiditate renumele după instalarea sa la Bolton, n-avea habar de lucrările lui, însă cu i le cunoşteam prea bine, fiindu-i cel mai bun prieten şi singurul asistent încă din timpul studiilor. Chiar în perioada aceea îşi începuse experienţele teribile, mai întâi pe animale mici, apoi pe corpuri umane. Injecta o anume soluţie în venele cadavrelor, care, dacă erau destul de proaspete, reacţionau în chip neobişnuit. Avusese destulă bătaie de cap cu găsirea formulei potrivite, întrucât am observat că fiecare tip de organism avea nevoie de un stimulent special adaptat. Îl năpădea groaza când se gândea la eşecurile sale parţiale, la monştrii fără nume produşi de soluţiile imperfecte sau de corpurile de o insuficientă prospeţime. Un număr oarecare din produsele nereuşitelor lui erau în viaţă – unul într-un azil, alţii dispăruseră – şi, gândindu-se la nişte virtualităţi imposibile, dar imaginabile, el tremura adesea sub aparenta sa nepăsare.

West descoperise curând că prospeţimea deplină era cea mai importantă condiţie. De aceea, recursese la expediente înfricoşătoare şi potrivnice naturii pentru a fura corpuri. La Universitate şi de-a lungul primilor ani de exercitare a profesiunii noastre în oraşul industrial Bolton, nutream faţă de el un fel de admiraţie fascinată, dar, pe măsură ce metodele lui deveneau mai îndrăzneţe, am început să trăiesc o teroare dureroasă. Nu-mi plăcea cum se uita la indivizii perfect sănătoşi, apoi a mai fost întâmplarea aceea de coşmar petrecută în laboratorul din pivniţă, când mi-am dat seama că specimenul pe care reuşise să şi-l procure fusese omorât de el însuşi. Era pentru prima dată că reuşea să resusciteze gândirea raţională într-un cadavru, iar acest succes, datorat unui act respingător, îl împietrise. Nu îndrăznesc să vorbesc despre metodele sale din următorii cinci ani. Doar teama m-a făcut să rămân lângă el şi să văd scene pe care îţi este omeneşte imposibil să le relatezi. Încetul cu încetul am ajuns să cred că West însuşi era mai oribil decât tot ce făcea – într-o zi am avut revelaţia faptului că ceea ce fusese cândva o patimă ştiinţifică normală, îndreptată spre prelungirea vieţii, degenerase treptat într-o curiozitate morbidă şi macabră, într-o plăcere secretă vizavi de cadavre. Interesul i-a devenit gust pervers şi infernal pentru tot ce era din cale-afară de respingător şi nesănătos; trăia o calmă satisfacţie lângă monstruozităţile artificiale care i-ar fi făcut să moară de frică şi de dezgust pe cei mai mulţi dintre oamenii cu mintea întreagă. În dosul palidei sale faţade de intelectual, ajunsese un Baudelaire degenerat al experimentului fizic, un Heliogabal al mormintelor. Risca fără ezitare, comitea crime fără să se tulbure. Cred că a atins apogeul odată cu dovada că putea recrea viaţa înzestrată cu raţiune. A urmărit să cucerească noi domenii lansându-se în experienţe de reanimare a unor părţi din corp. Avea idei incredibile privitoare la independenţa proprie celulelor organice şi ţesuturilor nervoase desprinse din sistemul lor fiziologic natural. Obţinuse unele rezultate preliminare sub forma ţesuturilor hrănite artificial, pornind de la ouăle unei indescriptibile reptile tropicale, clocite aproape până la termen. Era nerăbdător să lămurească două probleme biologice:

1. Este oare posibil să obţii o cantitate oarecare de conştiinţă sau de acţiuni rezonabile în absenţa creierului, plecând de la măduva spinării şi diverşi centri nervoşi?

2. Nu exista vreo legătură intangibilă, distinctă de celule, care să unească între ele părţile separate chirurgical în ceea ce era înainte un singur organism viu?

Toate aceste cercetări pretindeau o masă imensă de organisme umane abia ucise, ceea ce explică de ce se angajase West în Marele Război.

Fantastica întâmplare s-a produs la miezul nopţii, în martie

1915, într-un spital militar din spatele frontului, la Saint-Eloi. Încă mă mai întreb dacă n-a fost cumva un vis plin de delir diavolesc. West avea un laborator privat într-o încăpere din edificiul provizoriu ce semăna cu un hambar. Ca să-l obţină, pretinsese că încerca noi metode de tratament în cazuri de mutilare până atunci fără speranţă. Acolo lucra ca un măcelar în mijlocul materialelor sale însângerate – nu puteam să mă obişnuiesc cu uşurinţa cu care manipula şi sorta unele obiecte. În diverse ocazii, a săvârşit adevărate minuni de chirurgie pentru soldaţi, dar principala sa plăcere avea un caracter mult mai puţin public şi filantropic. Auzeai mereu zgomote în laborator. Şi adesea focuri de revolver, ceea ce era, bineînţeles, normal pe un câmp de luptă, însă cel puţin neobişnuit într-un spital. Specimenele reanimate de doctorul West nu erau destinate unei lungi existenţe şi nici publicului larg. Pe lângă ţesutul uman, West folosea o mare cantitate de ţesut din embrionii de reptilă. În asemenea fragmente nematurizate viaţa, se putea menţine mai bine decât în ţesutul uman, iar acum aceasta ajunsese activitatea cea mai însemnată a prietenului meu. Într-un colţ întunecos al laboratorului, într-un incubator ciudat, conserva o cantitate apreciabilă de materie celulară reptiliană.

În noaptea aceea am avut un specimen splendid – un ins viguros ca fizic şi totodată de o inteligenţă atât de ridicată încât poseda în mod cert un sistem nervos foarte sensibil. Ironie a sorţii, era tocmai ofiţerul care îl ajutase pe West să se înroleze, devenind apoi partenerul nostru. În plus, cândva studiase în secret teoria reanimării, împreună cu West.

Maiorul Eric Moreland Chapham Lee, D.S.O. era cel mai mare chirurg din divizia noastră; fusese repartizat în sectorul Saint-Eloi îndată ce la cartierul general ajunseseră informaţii despre luptele violente din zonă. Venise cu un avion pilotat de temerarul Ronald Hill şi fusese doborât chiar deasupra destinaţiei sale. Căderea fusese teribilă şi spectaculoasă. Hill era de nerecunoscut. Catastrofa ni l-a oferit pe marele chirurg practic decapitat, însă cu restul corpului intact. West, evident, s-a înstăpânit pe cadavrul care cândva fusese prietenul şi colegul său de studii. Tremuram când a sfârşit operaţia de desprindere a capului de corp, plasându-l în recipientul diabolic cu ţesuturi reptiliene, pentru a-l conserva în vederea unor experienţe viitoare. M-am simţit zguduit apoi, în vreme ce el se pregătea să se ocupe de corpul decapitat de pe masa de operaţie. I-a injectat sânge proaspăt, a făcut legături ale venelor şi ale nervilor la nivelul gâtului lipsit de cap şi a acoperit tăietura aceea hidoasă cu o grefă de piele prelevată de la un specimen neidentificat care purtase uniforma de ofiţer. Ştiam ce voia: să vadă dacă acel corp superior organizat putea, în lipsa capului, să pună în evidenţă vreun semn din activitatea mentală ce-l caracterizase pe Eric Moreland. Odinioară cercetător în

domeniul reanimării, trunchiul mut era chemat acum, într-un mod macabru, să ne servească drept cobai. Îl mai revăd pe West sub sinistra lumină electrică, gata să injecteze soluţia în braţul corpului decapitat. Nu pot descrie scena – aş leşina dacă aş încerca, fiindcă în încăpere domnea nebunia: bucăţi de carne, vase cu sânge, rămăşiţe omeneşti până-n glezne pe podeaua lipicioasă, fragmente de reptilă înmugurite făcând băşici, dospind sub aspectul albăstrui şi tremurător al unei flăcări într-un ungher copleşit de umbre. Specimenul, a observat West, era dotat cu un sistem nervos splendid. Aştepta multe de la el. Pe când începeau să apară unele mişcări spasmodice, lui West i-am citit pe faţă interesul febril. Cred că aştepta să vadă dovada convingerii sale că raţiunea, conştiinţa şi personalitatea pot exista independent de creier, că omul nu are un centru conector, ci o alcătuire mecanică de materii nervoase, fiecare secţiune formând o entitate mai mult sau mai puţin extinsă.

Prin această demonstraţie triumfală, West avea să izgonească misterul vieţii în categoria miturilor.

Corpul se agita din ce în ce; sub privirile noastre lacome, a început să se mişte într-un mod înspăimântător. Braţele i s-au vânturat în toate direcţiile, la fel şi picioarele, contractându-şi muşchii. Apoi creatura fără cap şi-a aruncat mâinile într-un gest ce era neîndoielnic – unul de disperare – o disperare inteligentă, în aparenţă suficientă pentru a proba toate teoriile lui West. Nervii îşi rememorau ultimele acte din existenţa bărbatului, felul cum se zbătea să scape din avionul în cădere.

Ce a urmat nu voi şti nicicând cu certitudine. Poate că a fost o nălucire apărută exact în clipa când clădirea se prăbuşea, total distrusă, sub un obuz german – cine ar putea să spună, din moment ce West şi cu mine suntem singurii supravieţuitori? Înaintea dispariţiei sale recente, West prefera această versiune, dar avea şi el momente când nu putea s-o creadă, căci era cel puţin straniu ca amândoi să fi trăit aceeaşi halucinaţie. Privită în sine, întâmplarea pare foarte simplă, doar implicaţiile fac din ea un lucru remarcabil. Pe masă, corpul s-a ridicat, pipăind orbeşte, înfricoşător, şi-am auzit… N-am să numesc, ce-am auzit atunci, voce, fiindcă suna prea oribil. Şi totuşi, nu timbrul era lucrul cel mai cumplit, şi nici măcar mesajul – fusese un simplu urlet: „Sări, Ronald, pentru Dumnezeu, sări!” Sunetele proveneau însă din marele recipient acoperit, din colţul ignobil şi colcăitor de umbre negre.

VI

LEGIUNILE MORMINTELOR

Cu un an în urmă, când a dispărut doctorul West, poliţia m-a înghesuit cu întrebări. Mă suspectau că ascund ceva, poate chiar lucruri grave, însă nu le puteam spune adevărul, căci nu m-ar fi crezut. Ştiau, fireşte, că West se consacrase unor activităţi ce depăşeau imaginaţia obişnuită, fiindcă terifiantele experienţe de reanimare fuseseră făcute într-un număr prea mare pentru ca secretul să poată fi în întregime păstrat; dar catastrofa finală, în stare să-ţi zdruncine mintea, antrena elemente atât de infernale încât încă mă mai îndoiesc de adevărul celor văzute de mine. Eram prietenul cel mai apropiat al lui West şi unicul său asistent. Ne întâlniserăm cu mulţi ani în urmă la Facultatea de medicină şi participasem la cercetările sale chiar de la început. Multă vreme s-a străduit să îmbunătăţească o soluţie care, injectată în venele unui om abia decedat, îl readucea la viaţă. Treabă ce pretindea din abundenţă cadavre proaspete şi, prin urmare, implica acţiunile cele mai potrivnice naturii. Produsele unora dintre experienţe erau încă şi mai şocante – nişte înfricoşătoare mase de cărnuri moarte, dar pe care West le adusese, lipsite de creier, la stare de animaţie oarbă. Acestea erau rezultatele obţinute de obicei, întrucât pentru a redeştepta un creier trebuia să ai specimene atât de proaspete încât delicatele celule nervoase să nu fi suferit nicio deteriorare. Nevoia de cadavre nealterate provocase ruina morală a lui West. Se obţineau cu greu, iar într-o zi şi-a procurat un specimen încă viu şi sănătos. O scurtă luptă, o seringă şi un alcaloid puternic îl transformaseră într-un cadavru foarte proaspăt, iar experienţa reuşise pentru, un timp extrem de scurt; însă West ieşise din ea cu sufletul insensibil şi împietrit şi cu o privire rece care cerceta uneori, ca într-un fel de cântărire hidoasă, oamenii cu un creier deosebit de sensibil şi cu un corp deosebit de viguros. Spre sfârşit, mi s-a făcut şi mie frică de el, căci începuse să mă privească în acest fel. Lumea nu părea să-i remarce privirea, dar observa spaima mea, iar după dispariţia lui au început cele mai absurde bănuieli. În realitate, West se temea mai mult decât mine. Cercetările sale abominabile îl constrângeau la o viaţă disimulată, bântuită de umbre ameninţătoare. Pe de-o parte îi era frică de poliţie, dar câteodată nervozitatea era mai profundă şi mai gravă; ea se lega de nişte alcătuiri indescriptibile cărora le injectase o viaţă morbidă, fără să le vadă dispărând după aceea. De regulă, punea capăt experienţelor cu un revolver, dar în mai multe situaţii nu avusese rapiditatea necesară. A fost mai întâi specimenul pe al cărui mormânt s-au descoperit urme de unghii, a fost apoi corpul acelui profesor care se dedase la acte de canibalism înainte de a fi capturat şi zvârlit, fără nicio identitate, într-o celulă de ospiciu unde s-a tot izbit cu capul de pereţi vreme de şaisprezece ani.

Despre alţi eventuali supravieţuitori ai acestor experienţe este cu mult mai greu să vorbeşti, deoarece, în anii ce urmaseră, zelul

ştiinţific al lui West degenerase într-o manie nesănătoasă şi fantastică, încât el îşi folosise priceperea reanimând nu doar corpuri întregi ci şi fragmente de corp sau membre combinate cu o materie organică diferită de cea umană. Afacerea devenise cu adevărat monstruoasă în clipa dispariţiei lui şi o bună parte din experienţe rămân necunoscute. Marele Război, la care amândoi am participat în calitate de chirurgi, i-a grăbit declinul. West încerca o vagă teamă faţă de creaturile sale. Iar teama aceasta complicată venea, într-o oarecare măsură, din simplul fapt că avea conştiinţa existenţei monştrilor fără nume, dar şi la gândul suferinţelor pe care le putea îndura de pe urma lor în anumite împrejurări. Dispariţia lor sporea şi mai mult oroarea situaţiei – căci West nu avea cunoştinţă decât de soarta unuia dintre ei, cel internat în ospiciu.

Mai nutrea apoi o teamă şi mai subtilă – o senzaţie cu totul fantastică, avându-şi originea într-o curioasă experienţă pe care o făcuse în armata canadiană, în 1915. În plină bătălie violentă, West reanimase un medic aflat printre prietenii care-i cunoşteau experienţele şi era capabil să le efectueze el însuşi. Omul fusese decapitat într-un accident de avion, iar West tocmai întreprindea cercetări privitoare la posibilitatea inteligenţei corpurilor. A avut parte de succes chiar în momentul când clădirea era demolată de un obuz german. Trunchiul se mişcase condus de inteligenţă şi, oricât ar părea de necrezut, am fost amândoi convinşi că sunetele articulate veniseră dinspre capul tăiat care zăcea într-un ungher întunecos al laboratorului. Obuzul, ne cruţase, dar West n-a fost niciodată foarte sigur că noi doi eram singurii supravieţuitori. Făcea presupuneri înfiorătoare în privinţa actelor posibile ale unui medic fără cap, care ar fi avut puterea de a reanima morţii. Ultima reşedinţă a lui West se afla într-o casă venerabilă, foarte elegantă, dominând unul dintre vechile cimitire din Bolton. Îşi alesese acest loc din raţiuni pur simbolice şi estetice, întrucât cea mai mare parte a mormintelor datau din perioada colonială şi, prin urmare, prezentau prea puţin interes pentru un savant aflat în căutarea unor cadavre foarte proaspete. Laboratorul era într-o pivniţă construită pe ascuns, care adăpostea un incinerator spaţios, ca să te poţi debarasa discret de corpuri sau de bucăţile de corp rezultate din experienţele ori din amuzamentele pângăritoare ale proprietarului său. Săpând pivniţa, lucrătorii descoperiseră o porţiune de clădire extrem de veche, fără nicio îndoială legată de cimitirul străvechi, însă prea scufundată sub pământ pentru a comunica în vreun fel cu vreunul din mormintele cunoscute. După nişte calcule făcute de el, West a conchis că trebuie să fi fost o cameră secretă situată sub mormântul familiei Averill, cu ultima înhumare în 1768. Eram cu el când studia zidurile şiroind de apă şi cu urme de salpetru, dezvelite de lopeţile muncitorilor, şi mă

pregăteam să trăiesc emoţia macabră ce ar fi însoţit descoperirea tainelor acelor morminte seculare însă pentru prima dată ezitarea a învins în West curiozitatea sa naturală. El n-a rămas fidel naturii sale perverse, căci a poruncit ca zidăria să fie lăsată intactă şi să se acopere cu tencuială. Astfel că, până la cumplita noapte finală, ea a rămas o parte din pereţii laboratorului secret.

Vorbesc despre decăderea lui West, însă trebuie să adaug că era o decădere pur mentală.

Ca înfăţişare, a rămas acelaşi până la sfârşit – rece, calm, slab, cu păr blond, cu ochi albaştri, purtând ochelari, un tânăr pe care anii şi spaimele nu-l marcaseră. Părea liniştit chiar şi atunci când se gândea la mormântul deschis şi privit peste umăr. Când avea în vedere monstrul carnivor ce zgâria şi muşca de după gratii, în ton. Sfârşitul lui West s-a declanşat într-o seară, în vreme ce amândoi stăteam în birou. El îşi citea ziarul, chiar în faţa mea. Un titlu îl şocase şi parcă o labă uriaşă îşi făcea apariţia din urmă cu şaisprezece ani. Ceva înspăimântător, incredibil se produsese la azil, la o distanţă de cincizeci de kilometri. În zorii zilei, un grup de oameni pătrunsese pe tăcute în spital, iar şeful lor îi trezise pe paznici. Era un militar ameninţător care vorbea fără să-şi mişte buzele şi a cărui voce aproape ventrilocă părea legată de o mare valiză neagră, purtată cu sine. Faţa lui lipsită de expresie avea o frumuseţe desăvârşită, dar îl uimise pe director atunci când căzuse pe ea lumina din hol, căci era un chip de ceară cu ochi din sticlă pictată. Trebuie să fi suferit vreo mutilare cumplită. Un bărbat mai înalt îi călăuzea paşii, o namilă respingătoare cu pielea feţei vânătă, pe jumătate mâncată parcă de o boală necunoscută. Interlocutorul îl întrebase pe paznicul monstrului canibal cine era închis acolo. Având parte de un refuz, a dat semnalul de atac. Diavolii bătură, călcară în picioare şi-i muşcară pe toţi supraveghetorii care nu apucaseră să fugă, omorând patru, iar în final reuşiră să elibereze monstrul. Victimele care puteau vorbi despre întâmplare, fără crize de isterie, jurară că făpturile se comportaseră nu ca nişte oameni, ci ca nişte automate fără creier comandate de şeful lor cu chip de ceară. Când sosiră ajutoarele, nu mai era nici urmă din atacatori şi din captura lor dementă. Din clipa când terminase de citit, West a rămas ca paralizat până la miezul nopţii. Atunci, cineva a bătut la poartă, iar el a tresărit de groază. Servitorii dormeau cu toţii, aşa că m-am dus eu să deschid. Cum am declarat mai târziu la poliţie, nu era niciun vehicul în stradă, doar un grup de indivizi bizari cărând o cutie mare, pătrată, pe care au depus-o în cadrul uşii, după ce unul dintre ei mormăise cu o voce ciudată:

— Expres. Transport plătit.

S-au îndepărtat apoi cu un mers sacadat şi, pe când îi priveam cum pleacă, am avut strania impresie că se îndreptau spre vechiul

cimitir din spatele casei. Am închis uşa după ei. West tocmai cobora scara, uitându-se la cutie. Avea cam şaizeci de centimetri pe fiecare latură şi purta numele şi adresa lui West. Mai avea o inscripţie: „Din partea lui Erik Moreland Chapham Lee, Saint-Eloi, Flandra". Cu câţiva ani înainte, în Flandra, un spital lovit de obuz se prăbuşise peste corpul decapitat şi reanimat al doctorului Chapham Lee şi peste capul care, după câte ni se părea, emisese sunete articulate. West nu dădea semne de agitaţie. Aspectul lui mă înspăimânta şi mai mult. Mi-a spus la repezeală:

— Asta-i sfârşitul, dar mai întâi să ardem chestia asta. Cu urechea la pândă, am coborât cutia în laborator. Nu-mi amintesc amănuntele vă puteţi închipui în ce stare de spirit mă aflam –, însă e o minciună sfruntată că lucrul pe care l-am vârât în incinerator era corpul lui West.

Cutia am introdus-o fără s-o deschidem, am închis şi am pus aparatul în funcţiune. N-a ieşit niciun sunet din cutie. West a remarcat cel dintâi că se desprindea tencuiala de pe porţiunea din perete unde fusese acoperită zidăria vechiului mormânt. Am dat să fug, însă el m-a oprit. Atunci am văzut o mică deschizătură neagră şi am simţit un curent nesănătos, îngheţat, ca duhoarea ieşită din măruntaiele putrede ale pământului. Nu se auzea niciun zgomot, dar chiar atunci lumina electrică s-a stins şi am văzut, desprinzându-se din fosforescenţa unei lumi infernale, o hoardă de făpturi tăcute şi lente, pe care doar nebunia le putea crea. Contururile lor erau omeneşti, pe jumătate omeneşti sau pur şi simplu inumane. Hoarda era grotescă, eterogenă. Toţi aceia scoteau pietrele din zidul secular, cu calm, una după alta. Când breşa a ajuns destul de largă, au pătruns în laborator în şir indian, conduşi de o apariţie cu un magnific cap de ceară. Un soi de monstruozitate cu ochi demenţi, aflată în spatele şefului, l-a înhăţat pe Herbert West; acesta n-a opus rezistenţă şi n-a scos un cuvânt, apoi cu toţii s-au aruncat asupra lui şi l-au făcut bucăţi sub privirile mele, ducându-i rămăşiţele sub bolta subterană, locul unor fabuloase abominaţii. Capul lui West fu purtat de şeful cu chip de ceară, care era echipat în uniformă de ofiţer canadian. Şi pe când capul lui West dispărea, am văzut ochii albaştri din spatele lentilelor sclipind pentru prima dată de o emoţie puternică. Senatorii m-au găsit fără cunoştinţă în dimineaţa următoare West dispăruse. Incineratorul nu conţinea decât cenuşă neidentificabilă. Detectivii m-au luat la întrebări, dar ce puteam să le spun? N-au stabilit nicio legătură între toate aceste tragedii, şi nici cu oamenii ce aduseră cutia şi cărora le negau până şi existenţa. Le-am vorbit de subterană şi mi-au arătat râzând tencuiala intactă de pe zid. Atunci am tăcut. Ei îşi închipuie că-s nebun, sau ucigaş – şi poate că-s nebun. Dar n-aş fi înnebunit dacă blestematele acelea de legiuni ale mormintelor n-ar fi fost atât de tăcute.

CĂUTAREA LUI IRANON

Un tânăr cu fruntea încinsă de o cunună din frunze de viţă-de-vie, aşezată pe nişte plete blonde strălucind de smirnă, îmbrăcat cu o tunică purpurie sfâşiată de arbuştii muntelui, rătăcea prin Teloth, cetatea de granit. Locuitorii din Teloth, oameni gravi cu pielea negricioasă, trăiesc în case de formă pătrată. Bănuitori, îl întrebară pe străin de unde venea, care-i era numele şi averea. Tânărul răspunse:

— Mă cheamă Iranon. Vin din îndepărtata cetate Aira, din care am păstrat abia o vagă amintire, şi pe care o caut mereu. Chemarea mea e să isc frumuseţe, evocând copilăria. Cânt imnurile învăţate în Aira. Aceste cântece sunt bogăţia mea. Ele-s făcute din mici amintiri, din vise şi speranţe pe care le murmur seara, prin grădini, când luna e blândă, iar vântul apusului mişcă mugurii de lotus.

Auzind acestea, locuitorii din Teloth ţinură sfat. Dacă râsul şi cântecele sunt necunoscute în cetatea de granit, oamenii cei gravi priveau totuşi, adesea, primăvara, spre colinele karthiene, cu gândul la lăutele din Conai despre care vorbeau călătorii. De aceea îl invitară pe străin să rămână şi să cânte în piaţă, dinaintea turnului Mlin, deşi nu le plăceau nici culoarea tunicii lui sfâşiate, nici smirna din părul său, nici cununa din frunze de viţă-de-vie, nici tinereţea vocii lui de aur.

Seara, Iranon cântă. Şi pe când el cânta, un bătrân începu să se roage, iar un orb spuse că vedea o aureolă în jurul capului tânărului poet. Dar cea mai mare parte a oamenilor din Teloth se plictisiră. Unii râseră şi alţii aţipiră: Iranon nu spunea nimic folositor când îşi cânta ar amintirile, visele şi speranţele.

— Îi amintesc amurgul, luna şi cântecele mângâietoare care mă legănau să adorm. De la fereastră vedeam strada plină de lumini aurii, cu umbre jucăuşe pe casele de marmură. Îmi amintesc de culoarea fără seamăn proiectată de lună pe pământ şi de nălucile care dansau în razele astrului nopţii când îmi cânta mama. Îmi amintesc, vara, soarele dimineţii senine deasupra dealurilor pline de culoare şi, la fel, mireasma dulce a florilor, adusă de vântul de la miazăzi, care făcea arborii să cânte.

O, Aira, cetate de marmură şi beril, fără număr sunt frumuseţile tale! Cât îmi plăceau boschetele gingaşe şi numate de pe celălalt mal al râului Nithra! Şi cascadele micului era, care curgea prin valea înverzită! Prin păduri şi prin luncă, ghirlande de flori îşi împleteau, unii altora, copiii. Pe înserat visam vise stranii sub copacii muntelui, privind dedesubt luminile cetăţii şi pe Nithra cel tăcut, ca o panglică de stele reflectate.

Iar cetatea gemea de palate de marmură – marmură cu

vinişoare şi culori; aveau bolţi aurite, pereţi pictaţi şi grădini verzi prevăzute cu bazine de azur şi fântâni cristal. Mă jucam adesea prin grădini, mă bălăceam în bazine. Mă întindeam să visez printre flori pale, sub copaci. Iar uneori, la scăpătatul soarelui, suiam lunga stradă în pantă ce ducea la citadelă şi la terasă, de unde contemplam Aira, cetatea de marmură şi berii, minunată în roba sa de aur scânteietor.

Îţi duc de mult timp dorul, Aira. Eram încă mic când am cunoscut exilul dar tatăl meu era regele tău, iar eu voi reveni la tine, căci aşa stă hotărât în Destin. Te-am căutat prin şapte ţinuturi şi într-o zi voi domni peste crângurile şi grădinile tale, peste străzile şi palatele tale. Voi cânta pentru oameni care îmi vor înţelege cântecele şi le vor asculta fără să râdă. Fiindcă eu sunt Iranon, Prinţ de Aira. În noaptea aceea, locuitorii din Teloth îl găzduiră pe străin într-un staul. Dimineaţa îl căută un arhonte ca să-i spună să meargă la dugheana lui Arthok, cizmarul, să fie ucenicul lui.

— Dar eu sunt Iranon şi cânt cântece, spuse el, n-am nicio chemare pentru meseria de cizmar.

— Toată lumea trebuie să muncească la Teloth, răspunse arhontele. Asta-i legea aici.

— Pentru ce munciţi voi? i-o întoarse Iranon. Nu ca să trăiţi şi să fiţi fericiţi? Iar dacă munciţi doar pentru a munci şi mai mult, când o să găsiţi fericirea? Viaţa nu-i făcută oare şi din frumuseţe, şi din cântece? Dacă nu-i îngăduiţi pe cântăreţi printre voi, atunci ce faceţi cu roadele trudei voastre? Munca fără cântece e ca o zi fără sfârşit. Până şi moartea îmi pare mai plăcută.

Arhontele era însă prost dispus. Nu pricepu nimic din cuvintele acelea şi-l repezi pe străin:

— Tu eşti un tânăr ciudat, nu-mi plac nici chipul şi nici glasul tău. Vorbele pe care le rosteşti sunt blasfemii, căci zeii din Teloth spun că munca e bună. Zeii noştri ne-au promis un rai de lumină. După moarte, vom cunoaşte odihna veşnică şi o seninătate de cristal în care nimeni nu-şi va chinui mintea cu gânduri sau ochii cu frumuseţi. Du-te la Arthok, cizmarul, sau pleacă din cetate înainte de lăsarea serii. Toată lumea trebuie să muncească aici. Să cânţi e o prostie.

Atunci Iranon ieşi din staul. Merse pe străzile înguste, printre sinistrele case de granit, în căutarea unui spaţiu verde, fiindcă totul era acolo de piatră. Feţele oamenilor erau duşmănoase şi exprimau dezaprobarea. Ajunse, astfel, la cheiul de piatră al leneşului râu Zuro, unde şedea un băieţaş cu ochi trişti, uitându-se în apă, la crengile cu muguri verzi aduse de torenţi de pe dealuri. Copilul i se adresă:

— Nu eşti tu cel despre care vorbesc arhonţii? Cel ce caută o cetate de departe, dintr-o ţară frumoasă? Pe mine mă cheamă Romnod. M-am născut în Teloth, dar nu mă pot obişnui cu oraşul de granit. Tânjesc în fiecare zi după boschete gingaşe, după peisaje

frumoase şi îndepărtate, după cântece. Dincolo de dealurile karthiene se află Conai, cetatea lăutelor şi a dansului, despre care poveştile călătorilor spun că-i şi ispititoare şi cumplită. Acolo m-aş duce, dacă aş fi destul de mare încât să găsesc singur drumul. Acolo trebuie să te duci tu. Acolo oamenii îţi vor asculta cântecele. Să plecăm din cetatea Teloth şi să mergem împreună peste colinele primăvăratice. Tu o să-mi arăţi cum se călătoreşte, iar eu o să te ascult cântând seara, când stelele, una după alta, aduc visul în sufletele celor adormiţi. Poate că tocmai Conai, cetatea lăutelor şi a dansului, este acea frumoasă Aira pe care o cauţi? Să mergem la Conai, o, Iranon cel cu cap de aur, să mergem unde oamenii au să ne înţeleagă dorinţele. Acolo unde ne vor întâmpina ca fraţii, unde nimeni n-o să râdă şi n-o să încrunte din sprâncene la ceea ce spunem noi.

— Aşa să fie, mititelule, îi răspunse Iranon. Dacă tânjeşti după frumuseţe, trebuie să pleci din cetatea de granit şi să mergi dincolo de munţi. Nu vreau să te las să te prăpădeşti pe malul leneşului Zuro. Dar să nu-ţi închipui că vei afla bucurie şi înţelegere dincolo de dealurile karthiene, nici mai încolo, şi nici la capătul unei călătorii de o zi, de-un an, sau de un lustru. Ascultă: când eram cât ţine de mic, locuiam în valea Narthos, aproape de îngheţatul Xari, unde nimeni nu lua în seamă visele mele. Când o să fiu mai mare, îmi ziceam, voi merge la Sinara, pe coasta din sud, şi voi cânta în piaţă pentru conducătorii de cămile cei veşnic zâmbitori. Când am ajuns, în sfârşit, la Sinara, n-am întâlnit decât conducători de cămile beţi şi desfrânaţi. Cântecele lor nu semănau cu ale mele. Am călătorit după aceea cu barca pe Xari, până la cetatea Jaren, cea cu ziduri de onix. Însă soldaţii din Jaren, şi-au bătut joc de mine şi m-au alungat, încât rătăceam din oraş în oraş. Am văzut Stethelos, sub marea cataractă, şi am privit mlaştinile unde se ridica odinioară Sarnath. Am fost la Thraa, la Ilarnek şi la Kadatheron, pe malurile şerpuitorului râu Ai. Am mai locuit mult timp la Olathoe, în ţara Lomar. Dar dacă uneori am avut oameni dispuşi să mă asculte, ei n-au fost niciodată prea mulţi, iar eu ştiam că nu-mi voi găsi fericirea decât în Aira, cetatea de marmură şi berii, unde tatăl meu era cândva rege. De asta o să căutăm Aira. Vom merge în îndepărtata Conai, dincolo de dealurile karthiene, care ar putea fi Aira, deşi nu prea cred. Frumuseţea cetăţii Aira întrece închipuirea şi nimeni nu poate vorbi despre ea fără încântare, ceea ce nu-i cazul cu Conai, despre care conducătorii de cămile spun că-i un loc de dezmăţ. La apusul soarelui, Iranon şi Romnod plecară din Teloth şi rătăciră îndelung printre dealuri verzi şi păduri pâine de prospeţime. Drumul era greu şi întunecos, părea că refuză să-i conducă pe călători la Conai, cetatea lăutelor şi a dansului. În fiecare seară, când apăreau stelele, Iranon cânta despre Aira şi minunăţiile ei, iar Romnod asculta. Erau prieteni, fericiţi, fiecare în felul lui. Ca să trăiască, mâncau din

belşug fructe roşii de pădure. Timpul trecea şi niciunul, nici celălalt nu luară seama la anii mulţi, scurşi pe neobservate. Micul Romnod era mare de-acum. Glasul său nu mai era ascuţit ci adânc, însă Iranon nu îmbătrânea. Pletele lui aurii erau acoperite mai departe cu frunze şi parfumate cu o răşină mirositoare, găsită pe copaci. Într-o zi, Romnod păru mai în vârstă decât Iranon, cu toate că fusese foarte tânăr când prietenul său îl întâlnise la Teloth privind ramurile înmugurite şi verzi ce pluteau pe lângă malurile de piatră ale lenevosului Zuro.

Într-o noapte cu lună plină, ajungând pe o culme de munte, călătorii descoperiseră mulţimea de lumini din Conai. Ţăranii îi avertizaseră că se apropiau, însă Iranon ştiu că nu aceea era Aira, cetatea sa de baştină. Luminile din Conai erau aspre şi crude, pe când cele din Aira sclipeau tot atât de dulce şi de minunat ca razele de lună pe pământ, lângă fereastra unde mama lui Iranon îi cânta odinioară cântece menite să-l adoarmă.

Iranon şi Romnod coborâră panta povârnită şi intrară în Donai în căutarea celor cărora cântecele şi visele le aduceau bucurie. Ajunşi în oraş, observară nişte cheflii cu ghirlande de trandafiri în jurul gâtului, mergând din poartă în poartă. Oamenii aceştia ascultară cântecele lui Iranon, iar la urmă îi aruncară flori şi-l aplaudară. Atunci, pentru o clipă, Iranon crezu că-i găsise, în fine, pe cei ce gândeau şi simţeau la fel ca el.

Când se ivi aurora, Iranon privi în jur cu tristeţe: cupolele din Conai nu erau aurite, ci cenuşii şi lugubre; oraşul era de o sută de ori mai urât decât Aira. Locuitorii erau livizi din pricina dezmăţului, moleşiţi de vin, cu totul altfel decât oamenii frumoşi şi radioşi din Aira. Cum însă lumea îi aruncase flori, aplaudându-i cântecele, Iranon rămase, şi la fel prietenul său, căruia îi plăcea aerul sărbătoresc al oraşului. Romnod purta trandafiri şi smirnă în pletele lui negre, Iranon cânta noaptea pentru petrecăreţi, dar nu se schimba deloc. Încununat cu viţă de munte, visa mereu la străzile de marmură din Aira, la Nithra cea cu apele cristaline.

Iranon se produse într-o zi la palatul plin de fresce al monarhului, pe un podium de cristal înălţat deasupra unei oglinzi uriaşe. Cântă cu atâta suflet, încât le dădu ascultătorilor să-i impresia că pardoseala răsfrângea lucruri străvechi, splendide, pe jumătate uitate, şi nu nişte convivi congestionaţi de vin, care îi aruncau lui flori. Regele îl rugă să-şi arunce purpura sfâşiată şi-l îmbrăcă în satin şi în ţesături de aur, cu inele de jad verde şi brăţări de fildeş patinat. Îl găzduia într-o încăpere aurită şi împodobită cu tapiserii, având un pat din lemn frumos sculptat, acoperit cu mătase brodată cu flori. Iranon rămase atunci la Conai, cetatea lăutelor şi a dansului.

Nu se ştie cât timp a stat Iranon la Conai, însă într-o zi regele invită la palat dansatori focoşi din deşertul Liraniei şi cântăreţi din

flaut, negricioşi, din Drinen. În seara aceea, chefliii îi aruncară lui Iranon mai puţine flori decât dansatorilor şi flautiştilor. Încetul cu încetul, Romnod, cândva micul copil din Teloth, cetatea de granit, devenea tot mai grosolan şi pus pe băutură. El visa din ce în ce mai puţin şi nu mai asculta cu aceeaşi plăcere cântecele lui Iranon. În ciuda tristeţii sale, Iranon continua să cânte şi să viseze la Aira, cetatea de marmură şi berii.

Apoi, într-o noapte, greoi şi congestionat, Romnod să stinse pe pernele de mătase ale canapelei sale de benchetuială. Muri în vreme ce Iranon, palid şi slab, cânta pentru sine într-un ungher întunecos.

După ce-şi plânse prietenul şi-i acoperi mormântul cu ramuri verzi înmugurite, cum îi plăceau odinioară lui Romnod, Iranon îşi scoase veşmintele de mătase şi podoabele şi plecă din Conai, cetatea lăutelor şi a dansurilor, fără să-l observe nimeni, îmbrăcat doar în purpura sfâşiată cu care venise, şi cu fruntea încununată de viţă proaspătă de munte.

La apusul soarelui, Iranon pornea în căutarea ţării sale de baştină şi a oamenilor care i-ar fi înţeles şi iubit cântecele şi visele. În toate oraşele Cydathriei şi în ţinuturile de dincolo de deşertul Bnaziei, copiii cu chipuri răutăcioase îşi bătură joc de cântecele lui vechi şi de tunica sa de purpură sfâşiată. Iranon părea mereu tânăr şi cânta fără încetare despre Aira, cetatea magică.

Ajunse într-o noapte în coliba mizerabilă a unui bătrân cioban, îndoit de ani şi murdar. Omul îşi păzea oile pe o pantă stâncoasă, aflată deasupra unui smârc cu nisipuri mişcătoare. Iranon i se adresă, aşa cum o făcuse de atâtea ori:

— Poţi să-mi spui unde aş găsi Aira, cetatea de marmură şi berii, prin care curge Nithra cea cristalină?

Auzind aceste cuvinte, ciobanul îl privi pe Iranon lung şi stăruitor, de parcă-şi amintea un lucru de demult. Îi cercetă fiecare trăsătură a chipului, pletele aurii şi ghirlanda de frunze. Apoi, clătinând din cap, răspunse:

— O, străine, am auzit vorbindu-se despre Aira şi de alte nume pe care le-ai pomenit, dar asta s-a întâmplat cu multă vreme în urmă. Le-am auzit în tinereţea mea din gura unui tovarăş de joacă, fiul unui cerşetor, care avea vise stranii şi născocea lungi poveşti despre lună, flori şi despre vântul din apus. Noi râdeam de el, ştiind din cine se trăgea, chiar dacă el se credea fiul regelui. Era frumos, ca tine, dar ciudat şi puţin nebun. A fugit de acasă încă de mic, ca să-i găsească pe cei ce i-ar fi ascultat cu plăcere cântecele şi visele. De câte ori nu mi-a cântat poeme despre ţinuturi care n-au existat nicicând şi despre lucruri care nici n-ar putea exista! Vorbea mult de Aira, de râul Nithra şi de cascadele micului era. Spunea mereu, de parcă n-am fi ştiut prea bine din cine se trage, că avea să domnească peste locurile acelea. Dar

n-a existat niciodată vreo cetate de marmură numită Aira, nici oameni care să fi ascultat cu plăcere cântece trăsnite, decât în visele vechiului meu tovarăş de joacă, Iranon, care a dispărut.

Şi în amurg, pe când stelele apăreau una câte una, iar luna răspândea peste mlaştină o lumină asemănătoare celei pe care unui copil îi place s-o vadă palpitând pe pământ, când îl legeni să adoarmă, un bătrân cu tunica sfâşiată, încununat cu frunze veştede de viţă-de-vie, se afundă în ucigaşele nisipuri mişcătoare, privind drept înaintea sa, ca şi cum ar fi văzut cupolele de aur ale unei minunate cetăţi unde visele i-ar fi fost înţelese.

În noaptea aceea, o parte din tinereţea şi din frumuseţea vechii lumi dispăru pentru totdeauna.

CELEPHAÏS

În vis, Kuranes contempla cetatea din vale: Coasta în tinsă până dincolo de piscul înzăpezit ce domina marea, şi galerele în culori vesele care părăseau portul ca să exploreze ţinuturi îndepărtate, acolo unde cerul şi marea se ating. Tot în vis primise numele de Kuranes, fiindcă la trezire constată că îl chema altfel. Pentru el era pesemne ceva firesc să viseze un nume nou, întrucât, ultim descendent al familiei sale şi singur printre milioanele de locuitori indiferenţi ai Londrei, i se întâmpla rareori să-i vorbească altcineva spre a-i aminti cine fusese. Îşi pierduse pământul şi banii, şi nu-i plăceau deloc manierele oamenilor din jur. Prefera să viseze şi să-şi însemne visele. Cei cărora le arăta scrierile râdeau de el, încât ajunse să le păstreze pentru sine însuşi, iar la urmă încetă să mai scrie. Cu cât se îndepărta de lumea înconjurătoare, cu atât mai minunate îi deveneau visele; era deci zadarnic să încerce să le mai aştearnă pe hârtie. Kuranes nu era modern, el nu gândea în felul celor care scriu. În vreme ce aceştia se silesc să despoaie viaţa de vălurile brodate din miturile existente în preajma ei, arătând în deplina sa urâţenie lucrul acela trist numit realitate, Kuranes căuta numai frumuseţea. Când adevărul şi experienţa nu reuşiseră să i-o reveleze, el o căută în închipuire şi în iluzie, şi o descoperi foarte aproape, printre amintirile tulburi ale basmelor şi viselor din copilăria sa. În copilărie ascultăm şi visăm, gândurile ne sunt încă imprecise, iar când încercăm, ca adulţi, să le redeşteptăm în propria noastră memorie, otrava prozaică a vieţii ne întunecă aceste viziuni. Unii dintre noi, însă, se trezesc noaptea cu fantasmele stranii ale unor coline şi grădini minunate, fântâni susurând în soare, faleze aurii mărginind mări calme, câmpii ce se întind până în marginea unor cetăţi adormite şi legiuni de viteji pe cai albi acoperiţi cu valtrapuri, galopând sub liziera unor păduri dese. Atunci ştim că ne-am întors în trecut, prin porţi de ivoriu, în lumea

minunată care exista pentru noi înaintea vârstei raţiunii, vârsta tristeţii mai precis.

Kuranes reveni cu totul pe neaşteptate în universul copilăriei sale. „Revăzuse" casa unde se născuse, vasta construcţie de piatră acoperită cu iederă în care trăiseră treisprezece generaţii de înaintaşi de-ai lui şi unde el însuşi sperase să-şi încheie zilele. Lumina lunii strălucea, iar el ieşise în noaptea de vară, parfumată. Traversase grădinile, coborâse terasele, se plimbase pe aleea cu stejari, în parc, apucând-o pe drumul lung şi alb ce ducea spre sat. Acesta din urmă părea să aibă o mare vechime. Kuranes se întreba dacă acoperişurile ascuţite ale căsuţelor adăposteau somnul sau moartea. Pe uliţe creştea înalt iarba. De fiecare parte, ferestre cu geamurile sparte. Kuranes nu zăbovise. Ca împins către un anume ţel, îşi urmase neabătut calea. Apoi se simţise atras într-o ulicioară ce urca spre faleze şi ajunsese, în sfârşit, la râpă, unde satul şi lumea întreagă se prăbuşeau de-a dreptul în golul fără ecou al nemărginirii. Acolo unde cerul era gol, fără lună şi stele. Un gând de nezdruncinat îl îmboldise să-şi continue înaintarea, peste prăpastie şi în genune, unde coborâse plutind.

Contemplase vise întunecate şi informe, sfere vag luminate ce puteau fi vise pe jumătate visate, făpturi înaripate care râdeau şi păreau să-şi bată joc de toţi visătorii din univers. Apoi o ruptură păru să se deschidă în întunericul din faţa lui, iar el revăzu, departe, şi cetatea din vale, luminoasă şi scânteietoare, cu marea şi corul în fundal, cu un munte având piscul înzăpezit, chiar lângă ţărm. Kuranes se trezi exact în momentul acela. Dar el ştia de-acum că locul văzut nu era altul decât Celephaïs din valea Ooth-Nargai, de cealaltă parte a colinelor Tanatiei, unde spiritul său umpluse eternitatea unei ore într-o după-amiază de vară, cu multă vreme în urmă. Se îndepărtase de îngrijitoare şi, întins pe o faleză din apropiere, lăsase briza caldă a mării să-l legene şi să-l adoarmă. Protestase când îl găsiseră şi, deşteptându-l, îl conduseseră din nou acasă, fiindcă în clipa în care îl trezeau era pe punctul de a se îmbarca într-o galeră aurită, gata de plecare spre ţinuturile pline de ispită unde cerul şi marea se ating. Iar acum, el era la fel de furios că se deşteptase, căci îşi regăsise cetatea fabuloasă după patruzeci de ani penibili.

Trei nopţi mai târziu, Kuranes reveni în Celephaïs. Ca şi la precedenta întâmplare, visă mai întâi satul adormit şi mort, apoi prăpastia peste care trebuie să pluteşti în tăcere. Spărtura se deschise iarăşi, iar el zări minaretele scânteietoare ale cetăţii, văzu zveltele galere la ancoră în portul albastru, distinse arborii gingko, pe muntele Aran, fremătând sub adierea brizei marine. De data asta, însă, nu mai fu smuls din viziune şi, ca şi cum ar fi avut aripi, se aşeză lin pe o colină înierbată. Revenise cu adevărat în valea Ooth-Nargai şi în splendida cetate Celephaïs.

La poalele dealului, Kuranes înainta printre ierburi parfumate şi flori pline de splendoare. Trecu peste Naraxa cea vijelioasă, folosindu-se de un podeţ în al cărui lemn îşi gravase numele în urmă cu mulţi ani, apoi traversă boschetele până la marele pod de piatră de la intrarea în cetate. Nimic nu îmbătrânise. Zidurile de marmură nu se decoloraseră, statuile de bronz şlefuit nu-şi întunecaseră luciul. Până şi străjile de pe metereze erau aceiaşi oameni, la fel de tineri ca odinioară. Când pătrunse în oraş, trecând prin porţile de bronz şi păşind pe lespezi de onix, negustorii şi îngrijitorii de cămile îl salutară de parcă n-ar fi plecat nicicând, şi la fel se întâmplă în templul de turcoaze al lui Nath-Horthath, unde preoţii încununaţi cu orhidee îi spuseră ca timpul nu exista în Ooth-Nargai şi că tinereţea era acolo veşnică. Apoi Kuranes o porni pe strada mărginită de coloane spre zidul cetăţii, cel dinspre mare, unde se adunau la un loc negustori, marinari, inşi bizari veniţi din ţinuturile unde marea şi cerul se ating. Rămase acolo multă vreme contemplând portul plin de culoare, cu valurile lui sclipind sub un soare necunoscut şi cu galerele sosite de departe legănându-se pe apă. Mai contempla şi muntele Aran, care se înălţa maiestuos deasupra oceanului, cu pantele sale acoperite de copaci şi cu vârful alb atingând cerul.

Mai mult decât oricând, Kuranes dorea să plece cu o galeră spre locurile îndepărtate despre care auzise atâtea poveşti stranii. Se apucă să-l caute pe căpitanul care acceptase odinioară să-l ducă. Îl găsi pe Athib aşezat pe aceeaşi ladă pentru mirodenii. Vâsliră împreună până la o galeră din port şi, după ce marinarii primiră poruncile cuvenite, începură să se îndepărteze, pe marea vălurită pe care se ajungea la cer. Timp de mai multe zile plutiră în voia valurilor, până când, în fine, ajunseră acolo unde marea şi cerul se atingeau. Galera nu se opri ci începu să plutească uşor pe albastrul cerului, printre nori zdrenţuiţi şi coloraţi în roz. Iar Kuranes putea vedea, departe sub chilă, ţări ciudate, râuri şi cetăţi de-o frumuseţe nemaipomenită, nepăsător întinse sub soare. Într-un târziu, Athib îi spuse că li se apropia de capăt călătoria, curând aveau să intre în portul Serranian, oraşul făcut din marmura roză a norilor, pe coasta eterată unde cerul se întrepătrunde cu vântul de vest; dar în clipa când apărură turnurile cele mai înalte ale cetăţii, undeva în spaţiu se produse un zgomot, iar Kuranes se deşteptă în mansarda lui din Londra.

Câteva luni în şir, după aceea, Kuranes încercă în zadar să regăsească Celephaïs şi galerele sale plutitoare spre cer. În visele lui, nimeni nu fu în stare să-i arate drumul spre Ooth-Nargai, de cealaltă parte a colinelor Tânăriei. Într-o noapte zbură deasupra unor munţi întunecaţi unde sclipeau focuri de tabără izolate, la mare distanţă unele de altele, şi vedeai cete ciudate ale căror şefi purtau clopoţei. În partea cea mai sălbatică a acestui ţinut necunoscut, descoperi un zid

vechi de piatră condus în zigzag peste creste şi prin văi, prea uriaş ca să fi fost construit de mâna omului şi atât de lung încât nu-i puteai vedea capătul. Dincolo de acest zid, în cenuşiul zorilor, ajunse la nişte grădini întinse. La ivirea soarelui îl întâmpină o asemenea splendoare de flori roşii şi albe, de frunzişuri şi peluze verzi, de alei albe, de pâraie diamantine, de lacuri azurii, de punţi sculptate şi de pagode cu acoperişuri roşii, că în plăcerea aceea uită de Celephaïs.

Într-o altă noapte, Kuranes se căţără pe o nesfârşită scară în spirală, cu trepte umede, şi ajunse la fereastra unui turn ce domina o câmpie întinsă şi un râu luminat de lună. În oraşul tăcut de pe malul râului, avu impresia că regăsea un peisaj dinainte ştiut. Ar fi coborât să întrebe de calea spre Ooth-Nargai, dacă o aurora neliniştitoare n-ar fi izbucnit dintr-un loc depărtat, de dincolo de orizont, ca să-i arate ruina şi bătrâneţea cetăţii, râul nemişcat şi năpădit de stuf, moartea stăpânind în ţara aceea de când regele Kyranatholis, revenit din expediţiile sale de cucerire, trebuise să suporte răzbunarea zeilor.

Şi uite-aşa, Kuranes căuta în van minunata cetate Celephaïs şi galerele ei care pluteau pe cer spre Serraian. El văzu destule minuni, iar o dată îl întâlni pe marele preot, care nu poate fi descris, fiindcă poartă pe faţă o mască de mătase galbenă şi trăieşte singur într-o mănăstire din pietre străvechi, pe platoul pustiu şi îngheţat din Leng. Cu vremea, nu mai putu suporta posomorâtele intervale ale zilelor şi începu să-şi cumpere droguri menite să-i lungească răstimpurile de somn. Haşişul îl ajută mult şi, o dată, îl trimise într-o parte a spaţiului unde forma nu există. Un gaz de culoare violetă îi spuse că zona aceea din spaţiu se afla dincolo de infinit. Gazul nu auzise vorbindu-se despre planete ori despre organisme niciodată până atunci, dar îl identifică pe Kuranes ca pe un simplu produs al infinitului în care materia, energia şi gravitaţia există. Kuranes era acum nerăbdător să regăsească Celephaïs şi minaretele sale, încât îşi mări dozele de drog.

Veni o vreme când ajunse în criză de bani. Apoi, într-o zi de vară, fu azvârlit afară din mansarda lui şi rătăci fără ţintă pe străzi. Dincolo de un pod, casele deveneau din ce în ce mai mici. Acolo se produse întâmplarea aşteptată, iar el se întâlni cu cortegiul venit din Celephaïs spre a-l conduce acolo definitiv. Erau nişte cavaleri frumoşi, încălecaţi pe cai roibi, cu armuri sclipitoare şi purtând tabare urzite cu aur şi blazoane ieşite din comun. Erau atât de mulţi încât Kuranes îi luă drept o întreagă armată, deşi fuseseră trimişi în onoarea lui; întrucât el însuşi crease Ooth-Nargai în visele sale, urma să fie numit Zeul şi stăpânul ei pentru totdeauna. Îi dădură un cal şi-l puseră în fruntea cavalcadei, şi galopară toţi cu măreţie peste câmpiile din Surrey, până în ţinutul unde văzuseră lumina zilei Kuranes şi strămoşii lui. Era tare ciudat, dar cavalerii păreau că urcă înapoi în timp pe parcursul galopului lor. Când se lăsă întunericul, îşi sporiră viteza,

până avură impresia că zboară. În zorii tulburi ajunseră într-un sat pe care Kuranes îl văzuse plin de viaţă în copilărie şi mort sau adormit în visele lui. Acum era viu, iar ţăranii matinali se înclinară adânc pe când cavalerii defilau pe drum, îndreptându-se spre ulicioara terminată în genunea viselor. Kuranes nu mai intrase în genune decât noaptea şi se întreba cum avea să fie în timpul zilei. De aceea, aştepta cu îngrijorare să ajungă acolo. Chiar în momentul când ajungea pe marginea prăpastiei, o sclipire aurie ţâşni dinspre vest şi învălui întreg peisajul în aburi strălucitori. Abisul era un haos clocotitor de splendori roze şi azurii, iar nişte voci nevăzute se avântau în cântec pe când cortegiul cavalerilor plonja în gol şi plutea graţios dincolo de norii scânteietori. Cavalerii alergau spre infinit, cu caii galopând prin eter ca pe nisipuri de aur. Aburii luminoşi se desfăcură apoi ca să lase la vedere o limpezime şi mai impresionantă, limpezimea cetăţii Celephaïs şi a coastei desfăşurate dincolo de ea, a piscului înzăpezit ce domină marea şi a galerelor în culori vasele ieşind din port şi plecând spre ţinuturile îndepărtate unde cerul şi marea se ating.

Iar Kuranes domni de atunci înainte în Ooth-Nargai. El mai domneşte încă şi va domni mereu, chiar dacă la poalele falezei din Insmouth valurile rostogolesc trupul unui vagabond care a străbătut în zori satul pustiu, se joacă aşadar cu acest corp şi-l aruncă în stâncile de sub turnul Trevor cel acoperit de iederă şi unde un berar milionar, din cale-afară de odios, se bucură de bunurile unei familii nobile, astăzi stinsă în întregime.

POLARIS

Prin fereastra camerei mele, Steaua Polară aruncă licăriri stranii. Scânteiază neîntrerupt în lungile ore infernale ale nopţii. Iar toamna, când vânturile şuieră furioase, când copacii din smârcuri – cu frunzele roşiatice – freamătă de zor şi când secera lunii păleşte, mă aşez lângă fereastră cu ochii îndreptaţi spre ea. Din înălţimea bolţii cereşti, sclipirea Casiopeei tremură îndelung în vreme ce Charles Wain, tăietorul de lemne, îşi începe munca în pâcla umedă din mlaştină. Cu puţin înaintea aurorei, Arcturus pâlpâie deasupra cimitirului şi, departe, spre răsăritul misterios, Coama Berenicei licăreşte neliniştitor. Steaua Polară trimite către pământ raze pale şi reci, clipind urât, ca un ochi smintit ca încearcă să transmită un mesaj, dar care a uitat totul, mai puţin faptul că avea de transmis un mesaj. Uneori, când cerul era înnorat, reuşeam să dorm.

Îmi amintesc noaptea Marii Aurora, când răsfrângerile acestei lumini diavoleşti jucau peste pământul mlăştinos. Un şir de nori grei i-a acoperit razele, şi-am adormit.

Luna semăna cu un corn nimbat când am observat, pentru

prima dată, Oraşul. Stătea, senin şi amorţit, pe un platou ciudat, ivit în fundul unei vâlcele înconjurate de piscuri neobişnuite. Zidurile, turnurile, coloanele, cupolele şi trotuarele sale erau din marmură albicioasă. Pe străzile de marmură, stâlpi de marmură purtau, în partea lor superioară, capetele sculptate ale unor oameni bărboşi, cu figuri aspre. Aerul era uşor, nemişcat şi fierbinte. La nici zece grade lângă zenit, strălucea Steaua Polară. Am cercetat îndelung oraşul, dar ziua întârzia să-şi facă apariţia. Abia după ce Aldebaran cel roşu – care sclipea în partea de jos a cerului – şi-a parcurs un sfert din cale în jurul orizontului, am văzut lumină şi animaţie în case şi pe străzi. Nişte siluete înveşmântate bizar, purtând amprenta unei evidente nobleţi, dar care mi-au părut îndată familiare, umblau prin lumina palidă a luna coborâte spre asfinţit. Vorbeau lejer într-un idiom pe care-l înţelegeam, deşi nu semăna cu nicio limbă cunoscută.

Iar când Aldebaran cel roşu şi-a străbătut mai mult de jumătate din drum, se reînstăpânină întunericul şi liniştea.

Trezindu-mă, nu mai eram acelaşi. Memoria mea păstrase viziunea Oraşului, iar în suflet îmi stăruia o amintire vagă, de o natură greu definibilă. Ca urmare, atunci când nopţile ceţoase îmi îngăduiră să dorm, am revăzut adesea Oraşul. Uneori apărea sub razele calde şi aurii ale unui soare care nici el nu apunea, ci se rotea încet în jurul orizontului. În nopţile limpezi, Steaua Polară arunca sclipiri şi mai vii decât până atunci.

Treptat, am început să mă întreb care era locul meu în acel oraş misterios, pe platoul acela ciudat, pierdut între culmi stranii. Iniţial m-am mulţumit să observ totul ca un spectator din afara timpului, dar curând doream să mă integrez în viaţa Oraşului, să-mi rostesc părerea asemeni locuitorilor lui, oamenii gravi care în fiecare zi îşi rezolvau în public treburile. Am ajuns chiar să-mi spun că nici nu era vorba de un vis. De ce să fi fost, oare, casa asta de piatră şi de cărămidă, aşezată în vârful unui deal, între un smârc sinistru şi un cimitir, sau încăperea unde pătrunse în fiecare noapte Steaua Polară, de ce să fi fost ele mai reale decât Oraşul?

Într-o noapte, pe când ascultam o conversaţie purtată într-un parc mare şi plin de statui, am simţit o schimbare înţelegând că eram în sfârşit, fizic, prezent în oraş. Nu mai apăream ca un străin pe platoul Sarkia, între vârfurile Noton şi Kadiphonek, ori pe străzile din Olathoe. Prietenul meu Alos luase cuvântul, iar discursul mi-a mers la inimă. Erau vorbele unui om curajos şi patriot adevărat. În noaptea aceea Daikos fusese destituit şi inuţii reîncepeau ostilităţile. Cu cinci ani înainte, aceşti fernali pitici galbeni şi bondoci apăruseră din Vestul necunoscut la marginile regatului, asediindu: ne mai multe oraşe. Erau deja la poalele muntelui, pe poziţii întărâte ce puneau în pericol calea de acces spre platou. Dacă fiecare dintre noi nu opunea invadatorilor

rezistenţa a zece oameni, eram pierduţi. Făpturile acelea scunde treceau drept maeştri în arta războiului. Faţă de cuceririle brutale n-aveau scrupulele noastre, ale oamenilor înalţi şi cu ochi cenuşii, din Lomar.

Alos, prietenul meu, comanda toate trupele de pe platou, purtând pe umeri ultima speranţă a ţării noastre. Cu acel prilej, a evocat pericolele ce trebuiau înfruntate şi i-a îndemnat pe toţi bărbaţii din Olathoe să se arate la fel de viteji ca strămoşii lor, temerarii lomarieni care îi măturaseră din drum pe gnophkeni – canibalii cu braţe lungi şi coamele netăiate – atunci când fuseseră constrânşi să plece din Zobna spre sud, împinşi de înaintarea unui imens strat de gheaţă.

Alos nu mi-a îngăduit să lupt alături de războinicii lui. Ştia că eram slab, că sufeream de un rău straniu atunci când trebuia să fac faţă eforturilor şi privaţiunilor. Cum aveam ochii cei mai ageri din oraş, şi asta în ciuda lungilor ceasuri petrecute zilnic în studiul manuscriselor pnakotice şi al scrierilor filosofice datorate Părinţilor zobnarieni, prietenul meu, care nu voia să mă condamne la inactivitate, mi-a încredinţat o sarcină de cea mai mare importanţă. M-a trimis la turnul de veghe din Thapnen, ca observator. Dacă inuţii încercau să ia prin surprindere garnizoana din Citadelă, prin defileul muntelui Noton, urma să dau semnalul pentru luptătorii noştri, care ar fi salvat astfel oraşul de un dezastru neîntârziat.

Eram singur în turn, fiindcă de orice om valid era nevoie la apărarea trecătorilor. Simţeam un junghi în inimă din pricina agitaţiei lăuntrice şi a oboselii (nu dormisem mai multe zile în şir). Iubeam ţara Lomar, în care m-am născut, şi Olathoe, oraşul de marmură zidit între piscurile Noton şi Kadiphonek. Eram cât se poate de hotărât să-mi fac datoria.

Dar pe când stăteam la pândă în încăperea din vârful turnului, am observat cornul lunii gata să apună, roşu şi sinistru, pâlpâind prin pâcla adunată deasupra îndepărtatei văi Banof. Printr-o deschizătură din acoperiş, pala şi scânteietoarea Stea Polară începu să tremure ca vie şi să mă provoace asemeni unui diavol ispititor. Mi s-a părut că îmi trimitea, murmurate, poveţe rele, sugerându-mi să mă scufund într-o somnolenţă trădătoare, prin această litanie cu ritm diabolic:

Dormi, pândar, până când astrele
Se vor învârti douăzeci şi şase de milenii.
Atunci mă-ntorc în locul unde ard în prezent.
Alte stele se vor ridica în axa cerului.
Stele ce mângâie şi stele care binecuvântează
Cu o dulce îndurare.
Şi-abia când îmi voi termina periplul

Trecutul va veni să bată-n porţi.

Luptam împotriva nestăpânitei dorinţe de somn, încercând zadarnic să găsesc în lecturile mele din manuscrisele pnakotice privitoare la ştiinţa cerească un sens pentru cuvintele acelea stranii. Capul, greu şi clătinat, mi-a căzut în piept, iar când am deschis din nou ochii, eram într-un vis. Peste copacii urâţi şi legănaţi dintr-un smârc de coşmar, Steaua Polară mă fixa prin fereastră cu un rânjet înspăimântător. Iar visul acesta n-are sfârşit. Uneori, urlu ca un turbat de ruşine şi de disperare, implorând creaturile de vis care mă înconjoară să mă trezească înainte ca inuţii să străpungă defileul muntelui Noton şi să atace prin surprindere Citadela. Dar fiinţele acelea sunt diavoli, îmi spun că nu visez. Îşi bat joc de mine. Râd de mine pe când dorm, în vreme ce duşmanul cu pielea gălbuie pătrunde pe tăcute în liniile noastre. N-am putut să-mi fac datoria şi am predat astfel oraşul de marmură Olathoe. L-am trădat pe Alos, prietenul meu, şeful meu. Iar umbrele astea continuă să mă batjocorească. Ele îmi spun că ţara Lomar nu există niciunde altundeva decât în închipuirea mea întunecată, că în ţinuturile unde Steaua Polară străluceşte în mijlocul cerului iar Aldebaran cel roşu se deplasează jos, la orizont, n-a existat de mii de ani decât gheaţă şi zăpadă, şi nici alţi oameni decât făpturile galbene şi pipernicite, închircite da frig, care se numesc „eschimoşi”. Şi pe când eu mă zbucium în chinurile vinovăţiei, străduindu-mă nebuneşte să salvez oraşul pentru care pericolul creşte cu fiecare minut, luptând disperat să mă desprind din visul cu casa de piatră şi de cărămidă ridicată pe deal, între un smârc sinistru şi un cimitir, Steaua Polară, diabolică şi monstruoasă, îşi aruncă de pe bolta neagră razele pale şi reci, clipind hidos, ca un ochi dement ce încearcă să transmită un mesaj, dar care a uitat totul, afară, de faptul că avea de transmis un mesaj.

BLESTEMUL DIN SARNATH

În ţara Anar se află un lac întins şi liniştit. Nicio apă nu iese, nicio apă nu intră în el. Puternica Sarnath, cetate construită pe malurile sale cu zece mii de ani în urmă, nu mai există. Dar cu mult înainte de Sarnath, când lumea abia începea, se ridica prin acele locuri o altă cetate, Ib, la fel de veche ca lacul însuşi.

Ib, oraşul din piatră cenuşie, era locuit de creaturi urâte şi stranii. Pe cărămizile cilindrice de la Kadathe-ron se poate citi că aveau aceeaşi culoare verde ca şi lacul pâclos. Aveau ochi proeminenţi, buze cărnoase şi atârnătoare, urechi ciudate, iar glasul le lipsea. Coborâseră din lună, într-o noapte cu ceaţă, odată cu lacul şi cu cetatea cenuşie, Ib. Aceste făpturi bizare se închinau unui idol de

piatră verde ca marea, cioplit după înfăţişarea lui Bokrug, uriaşa şopârlă acvatică, pe care o venerau în dansuri oribile când luna plină arăta ca o cocoaşă. Pe papirusurile de la Ilarnek se mai poate citi şi că ele descoperiseră, într-o bună zi, secretele focului. Flăcările fuseseră întreţinute cu grijă, spre a le însoţi cu sclipirea lor fantastică neobişnuitele ceremonii. Dar se ştiu foarte puţine lucruri despre locuitorii din Ib. Au trăit cu atât de mult timp în urmă, iar lumea noastră omenească e atât de nouă…

După câteva milenii, oamenii şi-au făcut apariţia în Anar. Păstori oacheşi cu turmele lor purtătoare de lână ridicară localităţile Thraa, Ilarnek şi Kadatheron în lungul şerpuitului râu Ai. Unele triburi, mai îndrăzneţe ca altele, înaintară până la malul lacului, unde subsolul era foarte bogat în metale preţioase, şi construiră cetatea Sarnath. Instalaţi nu departe de cenuşia cetate Ib şi de ciudaţii ei locuitori, păstorii fură cuprinşi de o ură cumplită faţă de vecinii lor. Nu le plăcea să-i vadă seara plimbându-se pe lângă aşezare. Nu le plăceau nici straniile şi cenuşiile lor sculpturi monolitice, mărturii ale faptului că acea civilizaţie era anterioară celei cu care veniseră ei. Cu cât trecea timpul, tot mai mulţi oameni din Sarnath dispreţuiau populaţia din Ib. Îi dispreţuiau cu atât mai vârtos cu cât fiinţele respective erau mici, slabe şi vulnerabile: corpurile lor aveau consistenţa piftiei şi nu rezistau deloc la pietre ascuţite ori săgeţi.

Într-o zi, războinicii din Sarnath hotărâră să distrugă aşezarea Ib. Prăştiaşi, arcaşi, lăncieri, cu toţii mărşăluiră asupra cetăţii cenuşii, căreia îi masacrară locuitorii. Pentru a nu atinge acele făpturi stranii, le împinseră trupurile în lac cu ajutorul unor prăjini lungi. Apoi nimiciră sistematic tot ce găsiră în cetate, azvârlind în lac enormele blocuri monolitice dintr-o piatră gri ce nu semăna cu nicio altă piatră, până ce, în sfârşit, nu mai rămase nimic din vechea localitate Ib.

Doar idolul de piatră de culoarea mării, cioplit după înfăţişarea lui Bokrug, şopârlă apelor, găsi îndurare din partea războinicilor, care îl luară cu ei ca simbol al victoriei lor asupra zeilor şi poporului cetăţii Ib. Însă, în noaptea ce a urmat instalării sale în templu, pe lac apăru un ciudat vârtej luminos, iar a doua zi mulţimea din Sarnath constată că idolul verde dispăruse, descoperind totodată cadavrul marelui preot Taran-Ish. Acesta zăcea întins lângă altarul de crizolit, cu faţa desfigurată de un înspăimântător rictus de teamă. Înainte de a muri scrisese, cu o mână tremurătoare pe altarul de crizolit: Blestem.

După Taran-Ish urmară mulţi mari preoţi în Sarnath, însă idolul din piatră de culoarea mării nu mai fu găsit niciodată. Se scurseră veacuri, Sarnath ajunse o cetate foarte prosperă. Doar preoţii şi câteva bătrâne.

Îşi mai aminteau de ultimul mesaj scris de Taran-Ish pe altarul de crizolit. Exista acum un drum de legătură între Sarnath şi Ilarnek.

Numeroase caravane îl foloseau în comerţul lor cu metale preţioase, ţesături fine, bijuterii, cărţi, unelte pentru meşteşugari, şi cu toate obiectele de lux preţuite de populaţia ce locuia de-a lungul şerpuitorului râu Ai şi dincolo de el. Sarnath deveni o localitate încă şi mai frumoasă, mai plină de roadele înţelepciunii, mai puternică. Îşi trimisese armatele să cucerească ţinuturile învecinate, până în ziua când nu mai există decât un singur rege, pe tronul din Sarnath, conducător al întregii ţări Anar. Magnifica Sarnath era minunea lumii, mândria întregii omeniri. Zidurile sale erau din marmură şlefuită. Aveau trei sute de coţi înălţime şi şaptezeci şi cinci lărgime, ca să poată permite carelor să circule cu uşurinţă. În partea dinspre lac fusese ridicat un zid de piatră verde care să oprească valurile uriaşe ce comemorau astfel, în mod curios, o dată pe an, distrugerea cetăţii Ib. Când intrai în oraş, cincizeci de bulevarde largi, traversate de cincizeci de străzi, uneau lacul cu porţile. Toate erau pavate cu onix, exceptându-le pe cele pe care treceau caii, cămilele şi elefanţii, acestea fiind acoperite cu granit. Fiecare din porţile de bronz ale cetăţii era flancată cu statui de lei şi elefanţi, cioplite dintr-o piatră necunoscută. Casele din Sarnath erau din cărămizi lăcuite şi calcedonie; fiecare avea o grădină închisă între ziduri şi un frumos bazin cu apă limpede. Erau foarte plăcute şi unice în felul lor. Bolţile lor splendide îi încântau pe călătorii veniţi din Thraa, din Ilarnek şi din Kadatheron. Şi totuşi, aceste case nu însemnau nimic în comparaţie cu măreţia palatelor, a templelor şi grădinilor aparţinând bătrânului rege Zakkar. Cea mai mică dintre numeroasele sale reşedinţe era mai minunată decât cea mai frumoasă clădire din Thraa, din Ilarnek sau din Kadatheron. Palatele lui erau atât de înalte că, văzute de afară, păreau să atingă cerul. Iar când le luminau torţele înmuiate în ulei de Dother, pereţii lăsau să se distingă mari fresce epice de o splendoare şi o bogăţie inimaginabile. Toate coloanele de marmură erau sculptate, iar spaţiile de la parter încântător decorate cu berile, cu lapislazuli şi alte pietre rare, aranjate în aşa fel încât să reproducă extraordinare covoare florale. Mai erau fântâni somptuoase, ale căror jeturi de apă înmiresmată alcătuiau dansuri de un rafinament uimitor. Cât despre tronul regal, el se înălţa cu multe trepte deasupra solului plin de strălucire. Era în întregime din ivoriu, cioplit dintr-o singură bucată. Nimeni n-ar fi ştiut să spună de unde putea proveni blocul acela enorm, dar el existase, fiindcă tronul era dovada. Mai existau numeroase galerii şi circuri uriaşe unde leii, elefanţii şi oamenii se înfruntau pentru plăcerea regilor. Câteodată, aceste arene erau umplute cu apele lacului pentru a îngădui organizarea de lupte între înotători, sau între oameni şi diferite specii periculoase de animale acvatice. Cele şaptesprezece temple din Sarnath semănau cu nişte turnuri înalte şi, pe măsură ce te apropiai de ele, observai că fuseseră

construite din pietre multicolore cu totul necunoscute în alte părţi. Cel mai mare dintre ele avea o mie de coţi înălţime. Acolo trăia marele preot, într-un lux cu nimic mai prejos celui princiar. Acolo se aduna mulţimea ca să-i adore pe Zo-Kalar şi pe Tamasb, principalele zeităţi din Sarnath, ale căror racle, învăluite în tămâie, păreau tronuri de monarhi. Imaginile acestor idoli erau atât de perfect lucrate, atât de vii, încât ai fi jurat că Zeii bărboşi şedeau acolo în carne şi oase. În templu se perpetua ura lui Bokrug, şopârla apelor. Şi tot acolo se păstrase altarul de crizolit pe care stătea înscris blestemul lui Taran-Ish.

Bătrânul rege Zakkar mai poruncise să se construiască nişte grădini măreţe. Ele se aflau în mijlocul cetăţii Sarnath, pe un loc larg, înconjurat de ziduri înalte şi acoperit de un imens dom de sticlă prin care soarele, luna şi planetele se reflectau cu sclipiri blânde, atât ziua cât şi noaptea. Vara, grădinile erau răcorite de o briză plăcut mirositoare, răspândită prin dispozitive ingenioase, iar iarna, un nevăzut sistem de încălzire întreţinea înăuntrul grădinilor o temperatură de primăvară. O mulţime de poduri încălecau micile cursuri de apă rostogolite peste pietricele colorate. Despărţite prin peluze largi, pârâiaşele, care străbăteau spaţii extrem de divers colorate, cădeau sub formă de cascadă în nişte bălţi cu nuferi înfloriţi. Lebede albe pluteau acolo în tihnă, legănate de cântecele melodioase ale păsărilor rare, rivalizând cu susurul apelor. Malurile înverzite erau dispuse în terase supraetajate, prevăzute ici-colo cu butuci de viţă-de-vie, cu arbori înfloriţi şi cu bănci de marmură ori de porfir. Şi mai erau capele şi temple mai mici unde te puteai odihni în reculegere deplină, rugându-te zeilor celor mai apropiaţi.

În fiecare an, Sarnath comemora distrugerea cetăţii Ib. Era prilej de cântece, de băutură şi dans. Aveau loc petreceri numeroase şi importante. Serbări însufleţite, unde cântau din lăută artişti încununaţi cu trandafiri de Zokkar, omagiind vitejia strămoşilor care exterminaseră locuitorii din Ib. Ca să blesteme osemintele morţilor, regii se aplecau peste lacul unde acestea zăceau în adâncuri. La început, marilor preoţi nu le plăceau asemenea manifestări ale bucuriei sălbatice, întrucât circulau printre ei poveşti stranii. Se vorbea de felul cum dispăruse idolul de culoarea mării, de faptul că Taran-Ish n-ar fi murit de nimic altceva, decât de frică. Din înălţimea turnului lor, spuneau preoţii, observau uneori licăriri pe apele lacului. Dar anii trecură fără ca vreun lucru important să se petreacă. Preoţii ajunseră să râdă de povestea aceea şi să se alăture în cele din urmă orgiilor făcute de petrecăreţi. În fond, nu săvârşiseră oare ei înşişi, din vârful turnului lor, ritul străvechi şi secret al urii faţă de Bokrug?

Sarnath trăi o mie de ani în bogăţie şi plăceri. Sărbătorirea mileniului scurs de la distrugerea cetăţii Ib depăşi în măreţie tot ce se

putea imagina. În ţara Anar, festivităţile fuseseră pregătite vreme de zece ani. Cu ocazia aceea, oamenii dădură fuga din Thraa, din Ilar-riek şi din Kadatheron, care pe cai, care pe cămile, care pe elefanţi. În ajunul marii zile, prinţii şi pelerinii ridicaseră corturi şi pavilioane dinaintea zidurilor de marmură. În sala banchetului, Nargis-Hei, regele, îmbătat de vinul vechi din pivniţele de la Pnoth, oraş cucerit, petrecea înconjurat de nobilii săi. Avea la masă bucate ispititoare: păuni de pe îndepărtatele dealuri Implan, călcâie de cămilă din deşertul Bnaziei, nuci, mirodenii din crângurile sydathriene, perle de Mihal, bătute de valuri şi dizolvate în oţet de Thraa. Bucătari vestiţi pregătiseră o sută de sosuri diferite. Dar felurile preferate de convivi erau peştii cei mari din lac, serviţi pe platouri de aur, încrustate cu rubine şi diamante.

În vremea asta, ceilalţi sărbătoreau mileniul prin alte locuri. În turnul Marelui Templu, preoţii gustau şi ei din plăcerea festinului, iar sub pavilioanele ridicate în afara incintelor, prinţii străini îşi organizaseră propriile lor petreceri.

Marele preot Gnai-Kah fu cel dintâi care văzu umbrele coborând spre lac din luna cocoşată şi ceaţa verde ridicându-se deasupra întinderii de apă spre a învălui într-un halou funest domurile şi turnurile cetăţii Sarnath, de-acum condamnată.

Apoi, cei care erau în turnuri şi în jurul oraşului văzură plutind pe ape lumini stranii, pe când pintenul de piatră cenuşie Akurion, care în mod obişnuit se înălţa pe malul lacului, ajunsese sub apă. Frica puse stăpânire pe prinţii din Ilarnek şi din Rokol, care porunciră să li se desfacă în grabă corturile şi plecară.

Către miezul nopţii, toate porţile de bronz ale cetăţii Sarnath se deschiseră, lăsând să treacă o mulţime îngrozită care invadă câmpia. Era momentul când toţi străinii o luară la fugă. Pe chipurile acelea terorizate se citea o nebunie născătoare de orori cu neputinţă de suportat. Cuvintele smulse de pe buzele lor evocau scene atât de înfiorătoare, încât nimeni nu cuteză să le verifice spusele. Oamenii pătrunşi în sala banchetului regal o părăsiseră buimaci, cu ochii ieşiţi din orbite de spaimă. Căci Nargis-Hei şi curtea sa dispăruseră din locul acela invadat de o hoardă de creaturi verzui, mute, cu ochi bulbucaţi, cu buze cărnoase şi atârnătoare, cu urechi ciudate. Nou-veniţii dansau. Agitau platourile încrustate cu rubine şi diamante, din care ţâşneau flăcări. Prinţii şi pelerinii care fugeau din cetate, călărind pe cai, pe cămile sau pe elefanţi, se întoarseră pentru ultima dată spre lacul pletos şi văzură stânca Akurion scufundată.

Cei ce s-au salvat din acele locuri înfricoşătoare povestiră tuturor întâmplarea. Caravanele evitară cetatea Sarnath, renunţând de atunci înainte la metalele ei preţioase.

Trecu multă vreme până când să reapară oamenii. Nu erau însă

locuitorii ţării Anar, ci nişte tineri blonzi cu ochi albaştri. Pe drumul spre Sarnath, aceşti aventurieri găsiră marele lac liniştit şi pintenul cenuşiu care îl domina. Dar nu văzură minunea lumii şi fala întregii omeniri. Acolo unde cândva se ridicau ziduri de trei sute de coţi şi turnuri încă şi mai înalte, se afla un râu mlăştinos. Unde trăiseră cincizeci de milioane de oameni, se târa acum detestata şopârlă a apelor. Până la minele de metale preţioase, dispărute şi ele… Da, blestemul se abătuse peste Sarnath.

Înfundat în stufăriş, fu găsit însă un curios idol verde. O sculptură străveche, înfăţişându-l pe Bokrug, marea şopârlă acvatică. Transportat în cel mai înalt templu din Ilarnek, idolul este de atunci adorat, în serile cu lună cocoşată, în cetăţile din Anar.

CORABIA ALBĂ

Mă numesc Basil Elton şi sunt paznicul farului din North Point, de care tata şi bunicul au avut grijă înaintea mea. E un far cenuşiu, construit destul de departe de ţărm, pe stâncile alunecoase, dezvelite doar de reflux. Vreme de un veac, navele cele mai arătoase de pe şapte mări au trecut falnic prin faţa lui. Când trăia bunicul, erau foarte multe, însă în anii tatălui meu se împuţinaseră în mare măsură. Acum vin atât de rar, că uneori mă simt înfiorător de singur, de parcă aş fi ultimul om de pe pământ.

Navele acelea vechi, cu pânze albe, soseau de pe coaste îndepărtate unde străluceşte un soare fierbinte şi miresme ameţitoare plutesc deasupra grădinilor şi templelor viu colorate. Bătrânii căpitani veneau adesea să-l vadă pe bunicul meu, să-i vorbească de lucrurile pe care el le-a povestit tatălui meu, iar tata mi le-a povestit mie în lungile seri de toamnă, când vântul dinspre est urla nebuneşte. Iar despre lucrurile pomenite şi despre multe altele eu am citit în cărţile primite când eram tânăr şi foarte curios. Există însă ceva şi mai măreţ decât ştiinţa bătrânilor şi decât cea din cărţi. Asta-i ştiinţa secretă a oceanului. Albastru, verde, cenuşiu, alb sau negru, calm, agitat sau cu mici valuri înspumate, oceanul nu-i niciodată tăcut. Îl observ dintotdeauna, îl ascult şi-l cunosc bine. La început îmi spunea numai poveşti simple despre plajele liniştite şi porturile din vecinătate, dar cu trecerea anilor a devenit mai prietenos, vorbindu-mi şi despre altceva. Despre subiecte mai stranii şi mai îndepărtate în spaţiu şi timp. Câteodată, în amurg, aburii suri de deasupra orizontului s-au retras într-o parte şi-n alta ca să-mi îngăduie să descopăr ce se afla dincolo de lumea reală. Iar alteori noaptea, apele adânci ale mării au devenit limpezi şi fosforescente, ca să pot întrezări ce ascundeau în străfundurile lor. Şi lucrurile pe care le-am văzut adesea m-au făcut să înţeleg ce a fost, ce va fi şi ce este fiindcă oceanul e mai vechi decât

munţii, şi plin de amintirile şi de visele timpului.

Corabia aibă avea obiceiul să vină dinspre sud, când luna era plină şi înălţată mult pe cer. Venea dinspre sud, alunecând încet şi tăcut pe suprafaţa mării. Şi fie ca marea era agitată sau calmă, fie că vântul era favorabil, sau nu, plutea mereu cât se poate de normal, cu toate pânzele desfăşurate, cu lungile ei şiruri de vâsle lovind apa în acelaşi ritm. Într-o noapte, am zărit pe punte un om cu o barcă, echipat cu o tunică lungă şi care părea că-mi face semne să mă îmbarc pentru o călătorie spre ţărmuri depărtate şi necunoscute.

L-am revăzut adesea după aceea, pe lună plină, şi de fiecare dată îmi făcea semne. În noaptea când am răspuns chemării lui, luna strălucea din cale-afară de viu. Am traversat valurile până la corabie pe un pod alcătuit din raze de lună. Omul care îmi făcuse semne mi-a urat bun venit într-o limbă melodioasă ce-mi părea perfect cunoscută. Orele următoare fură pline de cântecele vâslaşilor. Navigam spre sudul misterios, călăuziţi de sclipirea aurie a lunii pâine. Iar la ivirea zorilor roşietici ai zilei, am zărit ţărmul verde al unor ţinuturi îndepărtate, limpezi şi frumoase, pe care nu le ştiam. Terase impunătoare, presărate cu arbori, lăsau să se vadă ici-colo acoperişuri albe, strălucitoare, şi coloanele unor temple ciudate, ridicate din mare. Pe când ne apropiam de ţărmul înverzit, omul cu barbă mi-a vorbit despre ţinutul acela, ţara Zar, unde se găseau adunate laolaltă toate visele şi toate gândurile minunate trăite cândva de oameni şi apoi uitate. Cercetând iarăşi terasele, mi-am dat seama că apusese adevărul, căci multe din spectacolele ce mi se ofereau privirii le mai văzusem printre ceţuri, dincolo de orizont, şi în adâncurile fosforescente ale oceanului. Erau, de asemenea, forme şi fantezii mai încântătoare decât tot ce privisem până atunci: viziuni ale tinerilor poeţi morţi înainte ca lumea să poată afla ce văzuseră şi ce visaseră. Noi n-am ancorat însă lângă pajiştile vălurite din Zar, deoarece se zice că acela care pune piciorul acolo nu se mai întoarce nicicând în lacurile sale natale.

În vreme ce corabia albă se îndepărta fără zgomot de terasele şi templele din Zar, am, observat departe, la orizont, turlele unui oraş. Omul cu barbă mi-a spus:

— E Thalarion, oraşul celor o mie de minuni, acolo se află toate misterele pe care omul a încercat zadarnic să le pătrundă.

Când am ajuns aproape, am văzut că aşezarea era mai mare decât toate oraşele visate de mine înainte. Turlele templelor sale străpungeau cerul, nu le puteai zări vârful. Până dincolo de orizont se întindeau ziduri severe, cenuşii, pe deasupra cărora reuşeai să distingi doar câteva acoperişuri, straniii şi neliniştitoarei, însă decorate cu frize bogate şi cu minunate sculpturi. Mă ardea dorinţa de a intra în oraşul acela fascinant, dar şi respingător, şi l-am rugat pe bărbos să

mă debarce pe jetelă, lângă enorma poartă sculptată Akariel. El a refuzat, vorbindu-mi cu blândeţe:

— Mulţi sunt cei intraţi în Thalarion, oraşul cu o mie de minuni, însă niciunul dintre ei n-a mai revenit vreodată. Căci acolo nu trăiesc decât demoni smintiţi care au fost cândva oameni, iar străzile sunt albe de osemintele celor ce şi-au ridicat privirile spre zeiţa Lathi, stăpâna oraşului:

Corabia albă trecu, aşadar, pe dinaintea zidurilor din Thalarion şi, timp de mai multe zile, se ţinu pe urmele unei păsări care zbura spre sud, având penajul sclipitor, de culoarea cerului. Apoi am ajuns pe o coastă ademenitoare, cu tufe înflorite în toate nuanţele, şi unde, cât vedeai cu ochii, nu întâlneai decât crânguri vesele şi copaci scăldaţi din plin de lumina soarelui ajuns la zenit. Din nişte boschete ascunse, ajungeau până la noi frânturi de cântec şi de melodii armonioase, întrerupte prin râsete atât de plăcute încât, nerăbdător, i-am îndemnat pe vâslaşi să mine mai repede. Omul cu barbă n-a scos un cuvânt, însă mă observa pe când ne apropiam de malul copleşit de crini. Deodată, vântul care adia peste pajiştile înflorite şi peste copacii stufoşi aduse un miros ce m-a făcut să mă înfior. Suflarea lui se întări şi aerul se umplu de mirosul fetid şi carnal al oraşelor lovite de ciumă şi al cimitirelor abia săpate. În vreme ce ne îndepărtam rapid de coasta blestemată, bărbosul mi-a vorbit în sfârşit:

— Asta e Xura, ţara plăcerilor de neatins.

Încă o dată, corabia albă urmă pasărea cerului pe mări calde, mângâiate de brize uşoare şi înmiresmate. Zi după zi, noapte după noapte am tot plutit, iar pe lună plină ascultam cântecele vâslaşilor, unduioase ca noaptea îndepărtată în care îmi părăsisem ţinutul natal.

Pe un încântător clar de lună, am aruncat ancora în portul Sona-Nyl, mărginit de promontoriile de cristal, gemene, care se înalţă din mare şi, întâlnindu-se, formează un arc splendid. Era Ţara închipuirii. Am ajuns la ţărmul înverzit pe un pod de aur alcătuit din raze de lună. În ţinutul Sona-Nyl nu există nici timp, nici spaţiu, nici suferinţă, nici moarte, iar eu am rămas acolo vreme de mai multe eternităţi. Crângurile şi pajiştile sunt verzi, florile vii şi parfumate, râurile albastre şi cântătoare, fântânile limpezi şi răcoroase. Minunate şi măreţe sunt templele, palatele şi oraşele din Sona-Nyl. Pământul acesta n-are margini, căci după fiecare spectacol al frumuseţii îmi oferea altul încă şi mai frumos. La ţară şi în splendoarea oraşelor, mulţumiţi, oamenii trăiesc după placul inimii lor. Toţi locuitorii sunt înzestraţi cu o graţie nepieritoare şi au parte de o fericire neumbrită de nimic.

Pe parcursul eternităţilor petrecute de mine acolo m-am plimbat cu sufletul răpit prin grădinile ce lăsau să se vadă printre pâlcuri de arbuşti pagode cu acoperişul avântat în sus la ambele

capete şi unde pe marginea aleilor albe cresc tufe gingaşe cu flori. M-am căţărat pe dealuri din al căror vârf puteam contempla împrejurimile de un farmec subtil: târguri dominate de clopotniţe se cuibăreau în scobiturile văilor pline de verdeaţă, iar cupolele aurii ale unor oraşe imense scânteiau pe orizontul nesfârşit. Am admirat pe clar de lună marea sclipitoare, promontoriile de cristal şi portul liniştit unde stătea la ancoră corabia albă. Şi tot într-o noapte cu lună plină, în anul imemorial Tharp, am remarcat silueta păsării cerului. Îmi făcea semne şi m-a cuprins iarăşi dorul de ducă. I-am vorbit atunci omului cu barbă, mărturisindu-i dorinţa mea de a vizita îndepărtata Cathurie, pe care n-a văzut-o nimeni, dar se credea că ar fi situată dincolo de coloanele de bazalt din apus. Ţara aceea e a Speranţei şi în ea luminează în toată strălucirea lor reprezentările ideale ale lucrurilor cunoscute de noi – cel puţin aşa îşi închipuie lumea. Însă bărbatul mi-a zis:

— Ia aminte la mările primejdioase unde se spune că se află Cathuria. În Sona-Nyl nu există nici durere, nici moarte, dar cine poate şti ce-i dincolo de coloanele bazaltice de la apus?

În luna următoare m-am îmbarcat pe corabia albă şi am părăsit portul acela paşnic, însoţit de bătrân.

Pasărea cerului, zburând înaintea noastră, ne-a condus până la coloanele de bazalt din apus, însă de data asta vâslaşii nu şi-au mai cântat cântecele duioase sub lună. Mă gândeam adesea la ţara necunoscută a Cathuriei, la boschetele ei, la palatele ei minunate, întrebându-mă ce plăceri noi mă aşteptau.

Cathuria, îmi repetam, este lăcaşul zeilor şi ţinutul unor oraşe de aur, fără număr. Pădurile sunt de santal şi de aloe, ca boschetele înmiresmate de camorin, iar prin arbori ciripesc vesel păsări colorate.

Pe înălţimile verzi şi înflorite se înalţă temple din marmură roz, bogat sculptate, iar în curţile lor se află fântâni de argint prin care ţâşnesc, cu un susur încântător, apele parfumate ce coboară de la ivzoarele râului Narg. Iar oraşele Cathuriei sunt încinse cu ziduri de aur, străzile lor tot cu aur sunt pavate. În grădinile acestor oraşe cresc orhidee stranii, şi mai găseşti acolo lacuri plăcut mirositoare cu fundul de coral şi ambră. Noaptea străzile şi grădinile sunt luminate de felinare meşteşugit fasonate din carapace de broască ţestoasă, în trei culori, şi auzi sunetele melodioase ale unui solist şi ale unui cântăreţ din lăută.

Şi toate casele din Cathuria sunt palate, fiecare construit la marginea unui canal plin de miresme pe unde curg apele sacre ale râului Narg. Clădirile sunt din marmură şi porfir, iar acoperişurile sunt din aur sclipitor ce răsfrânge razele soarelui, sporind splendoarea oraşelor, pe când zeii paşnici le privesc de pe piscurile unor munţi îndepărtaţi. Mai strălucit decât toate celelalte este palatul marelui monarh Dorieb, despre care unii afirmă că-i un semizeu, iar alţii că-i zeu de-a binelea.

Zidurile înalte ale palatului său au deasupra o mulţime de turnuleţe din marmură. În săli spaţioase se adună popor nenumărat, şi tot acolo stau agăţate trofee vechi de secole. Iar acoperişul este din aur pur, aşezat pe stâlpi înalţi cu rubine şi lapislazuli. Pardoseala e din sticlă şi de sub ea curg apele iluminate ale râului Narg, prin care înoată peşti multicolori, necunoscuţi dincolo de încântătoarea Cathurie.

Aşa îmi închipuiam eu Cathuria, însă omul cu barbă mă sfătuia mereu să fac calea-ntoarsă şi să revenim pe ţărmurile fericite din Sona-Nyl, fiindcă Sona-Nyl le este cunoscută oamenilor, pe când Cathuria n-o văzuse nimeni, niciodată.

Iar în a treizeci şi una zi a călătoriei noastre pe urmele păsării, am zărit coloanele de bazalt din apus. Ceaţa le învăluia, pentru ca nimeni să nu poată străbate cu privirea dincolo de ele sau să le distingă vârful, despre care se spune că străpunge cerul.

Iar omul cu barbă m-a implorat din nou să fac cale-ntoarsă. Dar nu l-am ascultat, fiindcă de dincolo de pâcla ce înconjura coloanele am avut impresia că aud melodii cântate din gură şi din lăută, slăvindu-mă pe mine, cel ce călătorisem atât de departe pe lună plină şi trăisem în Ţara închipuirii.

Iar pe sunetele acestui cântec corabia albă s-a afundat în ceaţă, între coloanele de bazalt din apus. Şi pe când muzica înceta iar ceaţa se ridica, nu Cathuria ni s-a ivit dinaintea ochilor, ci o mare agitată şi de neîmblânzit, care ne-a antrenat ambarcaţiunea fragilă spre un loc necunoscut. Curând urechile noastre au perceput vuietul îndepărtat al unor căderi de apă; iar la orizont am observat izbucnirea colosală a unei cascade monstruoase, unde toate oceanele lumii se adunau laolaltă ca să se prăbuşească în neantul abisului.

Atunci omul cu barbă mi-a zis, cu lacrimi curgându-i pe obraji:

— Am plecat din ţara minunată şi n-o s-o mai revedem nicicând. Zeii sunt mai mari decât oamenii, zeii au câştigat.

Mi-am închis ochii înainte de şocul care, ştiam, urma să se producă, ferindu-mi astfel privirile de pasărea cerului, rămasă să-şi agite aripile albastre cu un aer batjocoritor.

După ciocnire a venit întunericul, şi am auzit urlete de oameni şi de făpturi neomeneşti. Vânturile din est băteau cu violenţa furtunii

şi îmi îngheţaseră până şi oasele, cum stăteam ghemuit pe piatra umedă ce-mi apăruse sub picioare. Apoi, auzind alte bubuituri, mi-am deschis ochii şi m-am trezit pe postamentul farului de-unde plecasem cu o eternitate în urmă. În bezna de sub mine se puteau distinge contururile neclare ale unui vas mare care se zdrobea de stâncile nemiloase, iar când am privit în sus, am văzut că – pentru prima dată din clipa în care bunicul îşi asumase grija funcţionării lui lumina farului se stinsese.

Iar mai târziu în noapte, când am intrat în turn, am descoperit pe perete un calendar rămas exact aşa cum îl lăsasem eu în ziua plecării mele în călătorie. În zori, am coborât din turn şi am căutat urmele naufragiului pe stânci, dar tot ce am putut găsi au fost o ciudată pasăre moartă, la fel de albastră cum e cerul, şi o vâslă sfărâmată, de un alb mai viu decât al spumei de pe valuri ori al zăpezii de pe înălţimi.

Şi din ziua aceea oceanul nu-mi mai povesteşte secretele lui, iar luna a strălucit de multe ori de atunci încoace, plină, înălţată mult pe firmament, însă corabia albă venită din sud n-a mai apărut niciodată.

PISICILE DIN ULTHAR

Se povesteşte că în Ulthar, pe celălalt mal al râului Skai, nimănui nu-i este îngăduit să ucidă o pisică. Sunt tot mai convins de asta, uitându-mă la cea care stă întinsă şi toarce aici, lângă foc. Pisica e un animal misterios. Ea ghiceşte şi vede lucruri pe care fiinţele umane nu le percep. Nu-i oare sufletul străvechiului Egipt şi subiectul istorisirilor uitate din Meroe şi Ophir? În plus, e rudă cu Stăpânul Junglei, iar în această calitate moşteneşte secretele sumbrei şi neliniştitoarei Africi. Sfinxul e vărul ei. Vorbeşte aceeaşi limbă, dar e mai veche decât el şi îşi aminteşte ceea ce Sfinxul a uitat.

În Ulthar, cu mult înainte de a se fi interzis uciderea pisicilor, trăiau un ţăran bătrân şi nevasta lui, cărora le plăcea să prindă şi să omoare pisicile vecinilor. De ce făceau ei un asemenea masacru? N-am habar. Mulţi oameni nu suferă pisicile şi nu le pot vedea alunecând pe furiş, prin curţi şi prin grădini după lăsarea amurgului. Poate că şi cei doi erau dintre aceştia, cert e că omorau toate pisicile care se apropiau de casa lor. După ţipetele auzite noaptea, mulţi săteni credeau că ei trebuie să fi avut un mod foarte aparte de a se descotorosi de animale. Evitau, însă, cu grijă să discute cu bătrânul şi cu femeia lui. Trebuie să spun că expresia feţelor lor ridate era înspăimântătoare. Într-adevăr, dacă proprietarii pisicilor îi detestau pe aceşti stranii locatari ai unei căsuţe modeste, ascunsă sub nişte stejari centenari în fundul unei curţi părăginite, teama le era încă şi mai mare. Şi în loc să-i trateze ca pe nişte ucigaşi, se mulţumeau să-şi împiedice animalele favorite să se

apropie de casa blestemată. Când, ca urmare a vreunei imprudenţe, dispărea o pisică iar la căderea nopţii se auzeau zgomote ciudate, stăpânului ei nu-i mă rămânea nimic de făcut decât să se jeluiască, ori să se resemneze, mulţumind destinului că dispărutul nu era vreunul din copiii lui. Căci oamenii din Ulthar erau simpli. Ei nu ştiau de unde proveneau pisicile. Într-o zi, o caravană cu străini veniţi din miazăzi pătrunse pe uliţele strâmte şi pavate din Ulthar. Călătorii aceştia aveau pielea închisă la culoare şi nu semănau cu cei ce străbăteau, de două ori pe an, satul. Pentru câţiva bănuţi, îţi ghiceau, norocul în piaţă şi cumpărau din câştig coliere de sticlă. Nimeni n-ar fi ştiut să spună care le era ţara de baştină. Se purtau însă curios, iar rugile lor neobişnuite provocau uimire. Pe laturile căruţelor pictaseră siluete stranii ale căror corpuri omeneşti purtau capete de pisici, de şoimi, de berbeci şi de lei. Conducătorul caravanei avea pe cap o căciulă decorată cu două coarne şi un cerc ciudat.

În caravana aceea ieşită din comun se afla un băieţel orfan de tată şi de mamă, care îşi revărsase toată iubirea asupra unui frumos pisoi negru. Ciuma nu-i ocolise pe ai săi, lăsându-i totuşi acea mică făptură spre a-i uşura durerea. Când eşti foarte tânăr, poţi găsi alinare în ţopăielile vesele ale unei pisicuţe negre. Băiatul, pe care necredincioşii îl numeau Menes, era mai mult cu zâmbetul pe buze decât cu lacrimi în ochi când se juca, pe treptele unei rulote pictate straniu, cu micul său animal. În cea de-a treia dimineaţă a şederii călătorilor în Ulthar, Menes nu-şi mai găsi pisoiul negru. Văzându-l cum hohotea în piaţă, nişte săteni îi povestiră de bătrân şi de nevastă-sa, de zgomotele ce se auzeau noaptea pe lângă casa lor. La auzul acestor cuvinte, copilul se opri din plâns şi rămase pe gânduri. Apoi spuse o rugăciune. Îşi întinse braţele spre soare şi recită nişte litanii într-o limbă pe care niciun locuitor din Ulthar n-o putea înţelege. În clipa aceea, norii luară o formă curioasă. Pe cer se formară contururi vagi şi neclare de plante exotice, de creaturi hibride încununate cu cercuri şi coarne. Naturii îi plac câteodată asemenea figuri vânzolite, care fac impresie asupra celor cu imaginaţie. În aceeaşi noapte, călătorii plecară din Ulthar şi nu mai fură văzuţi niciodată.

Dimineaţa următoare, sătenii descoperiră cu tulburare că pisicile dispăruseră. Familiarele animale păreau să fi fugit din fiecare cămin. Mici, mari, grase, negre, cenuşii, galbene, vărgate, în tot satul nu mai era nicio pisică. Bătrânul Kranon, primarul, o ţinea morţiş că oamenii cu pielea închisă la culoare luaseră toate animalele acelea pentru a răzbuna moartea pisoiului lui Menes; el blestemă şi caravana, şi pe băiat. Dar Nith, notarul cel plăpând, declară că era vorba neîndoielnic de o nouă ispravă de-a bătrânului şi a nevestei sale, căci duşmănia lor faţă de pisici creştea cu fiecare zi. Totuşi, nimeni nu îndrăzni să-i învinuiască făţiş pe oamenii aceia siniştri. Atal, fiul

hangiului, jură că văzuse toate pisicile din Ulthar adunate în amurg în curtea pustie a cocioabei lor. Puteai să dai însă crezare poveştilor unui băiat necopt? El spunea că pisicile le urmau solemn pe două dintre ele, ca şi cum ar fi îndeplinit un rit necunoscut. Dar sătenii, temându-se că bătrânul şi baba lui le făcuseră pisicilor farmece ca să moară, preferară să nu se ducă în locul acela lugubru. Îi aşteptară pe cei doi să iasă în sat, ca să-i copleşească de reproşuri. Satul Ulthar adormi mânios. În zori, însă, pare să se fi produs un miracol, fiindcă locuitorii, deşteptându-se, regăsiră pisicile din localitate. Mici, mari, grase, negre, cenuşii, galbene, vărgate toate pisicile reveniseră acasă. Păreau sătule şi curate şi torceau de plăcere. Localnicii discutară întâmplarea, mirându-se din ce în ce mai mult de acea aventură stranie. Bătrânul Kranon repetă că acolo era mâna oamenilor cu pielea închisă la culoare, deoarece toată lumea ştia prea bine că pisicile nu se întorceau niciodată vii de la casa celor doi consăteni sinistri. Cu toţii căzură de acord că, întrucât pisicile nu se atingeau nici de bucăţelele de carne şi nici de farfuriile cu lapte, era ceva necurat la mijloc. Timp de două zile întregi, pisicile din Ulthar refuzară să se uite la hrană şi doar se încălziră la soare, ori pe lângă vetre. Trecu o săptămână până când sătenii să observe că nu mai apărea nicio lumină la fereastra căsuţei de sub copaci. Apoi, Nith cel plăpând declară că nimeni nu-i mai văzuse pe bătrân şi pe nevastă-sa din noaptea când dispăruseră pisicile. După încă o săptămână, primarul îşi învinse teama şi se duse să vadă ce se petrece în locuinţa aceea tăcută. Avu grijă să meargă însoţit de doi martori: Shang, fierarul, şi Thul, cioplitorul în piatră. Când forţară uşa, nu găsiră decât două schelete perfect curăţate şi un mare număr de gândaci ciudaţi care forfoteau prin încăpere. Descoperirea asta prilejui numeroase discuţii. Zoth, judecătorul, se contrazise îndelung cu Nith, notarul cel firav. Kranon, Shang şi Thul erau hărţuiţi cu întrebări. Până şi Atal, fiul hangiului, fu interogat în mai multe rânduri şi primi drept răsplată bomboane. Se vorbea despre bătrânul sătean şi nevastă-sa, despre micul Menes şi pisoiul său negru, despre litaniile lui Menes şi cerul vânzolit, despre ce făcuseră pisicile în noaptea când plecase caravana şi despre ceea ce se găsise mai târziu în cocioaba de sub arborii întunecoşi ai acelei curţi respingătoare. Şi, ca să încheiem, localnicii stabiliră legea aceea minunată, despre care vorbesc negustorii în Hotheg, iar călătorii în Nir. Şi anume, că la Ulthar nimănui nu-i este îngăduit să ucidă o pisică.

LUMEA DE DINCOLO

Oribila schimbare suferită de cel mai bun prieten al meu, C. Tillinghast, depăşeşte orice închipuire. Două luni şi jumătate nu ne-am

mai văzut, din ziua când îmi explicase încotro ţinteau cercetările lui de fizică şi metafizică. Atunci când, ca răspuns la timidele mele mustrări, m-a azvârlit afară din laborator într-un acces de furie, înţelesesem că de-acum înainte rămânea zăvorât acolo, în compania blestematei sale maşini electrice, mâncând puţin şi alungându-şi din preajmă servitorii. Totuşi, nu-mi trecuse prin minte că un scurt interval de zece săptămâni putea să modifice, să desfigureze în aşa hal o fiinţă omenească. Nu-i deloc plăcut să vezi un om corpolent slăbind brusc, să constaţi că pielea îi devine gălbuie, că ochii i se afundă în cap, i se încercănează şi încep să strălucească neliniştitor, că fruntea i se umple de vinişoare şi de riduri, iar mâinile i se agită într-un tremur convulsiv. Iar dacă la toate acestea adaugi o murdărie respingătoare, o evidentă lipsă de îngrijire în cazul cuiva altă dată meticulos şi impecabil, descoperirea te întoarce pe dos. Şi totuşi, aşa mi-a apărut C. Tillinghast în noaptea când mesajul său incoerent mă adusese iarăşi dinaintea uşii lui, după săptămâni întregi de exil.

Aşadar, el era spectrul care tremura pe când îmi dădea drumul înăuntru, ţinând o lumânare în mână şi aruncând priviri furişe peste umăr, ca şi cum s-ar fi temut de nişte prezenţe invizibile în acea casă veche şi singuratică de pe lângă Benevolent Street. Ar fi fost greşit să se spună că C. Tillinghast slujise ştiinţa şi filosofia. Cercetările periculoase trebuiau lăsate în seama unor spirite reci, impersonale. Tillinghast căzuse nu demult pradă eşecului, solitudinii şi melancoliei. Dar acum, ştiam că reuşise, prevăzusem asta cu zece săptămâni în urmă, când îmi descrise cu entuziasm ce era pe cale să descopere. Atunci era foarte agitat.

— Ce ştim noi despre lume, despre universul înconjurător? întrebase pedant şi febril. Mijloacele prin care putem obţine impresii sunt ridicol de puţine, iar în privinţa obiectelor ce ne împresoară avem cunoştinţe extrem de restrânse. Nu distingem lucrurile decât din propriul nostru punct de vedere şi n-avem nicio idee despre adevărata lor natură. Cu cinci simţuri slabe pretindem că putem cuprinde cosmosul complex şi nemărginit, când alte fiinţe, posedând un evantai de simţuri mai larg, mai puternic, ori diferit, pot percepe universuri întregi de materie, de energie şi de viaţă, care ne stau la îndemână şi, totuşi, nu pot fi detectate nicicând de organele noastre de simţ. Mi-am spus mereu că astfel de lumi inaccesibile există, lângă noi chiar. Acum cred că am găsit un mijloc de a înfrânge barierele ce ne separă de ele. Nu glumesc deloc. Peste douăzeci şi patru de ore, maşina asta va emite nişte unde care vor acţiona asupra unor organe necunoscute din noi înşine şi, în consecinţă, atrofiate. Undele acestea urmează să ne deschidă perspective nebănuite. Vom vedea în sfârşit la ce anume urlă câinii noaptea, sau de ce îşi ciulesc pisicile, după miezul nopţii, urechile. Vom vedea toate astea, şi alte lucruri pe care nicio făptură

vie încă nu le-a văzut. Vom străbate timpul, spaţiul şi dimensiunile lui şi, fără să ne mişcăm din loc, vom putea privi în miezul creaţiei.

Când a vorbit aşa, i-am făcut reproşuri căci îl ştiam destul de bine încât cuvintele lui să mă sperie mai degrabă decât să mă amuze. L-a cuprins o furie nebună şi m-a alungat din casă. Acum nu era mai puţin fanatic, însă dorinţa de a se exprima îi învinsese resentimentul; îmi scrisese, deci, o scrisoare pe un ton imperativ.

Pătrunzând în locuinţa prietenului meu transformat pe neaşteptate într-o epavă tremurătoare, m-am simţit cuprins de o teroare de neînţeles. Vorbele rostite cu zece săptămâni în urmă păreau să se fi materializat în obscuritatea înstăpânită în casă. Vocea dogită şi alterată a gazdei mă înfiora. Mi-aş fi dorit să-i văd pe servitori, însă el pretindea că se despărţise de ei cu trei zile în urmă. Mi s-a părut ciudat ca bătrânul Gregory să-şi părăsească stăpânul fără să-l fi prevenit pe un prieten atât de statornic ca mine. Dar curiozitatea îmi sporea într-atâta încât temerile îmi dispărură curând. Nu puteam face decât presupuneri în legătură cu ceea ce aştepta Tillinghast de la mine, însă n-aveam nicio îndoială că urma să-mi încredinţeze vreun secret important. Înainte, protestasem împotriva pătrunderii sale nefireşti într-un domeniu ce nu poate fi cuprins cu mintea. Acum, când după toate aparenţele reuşise, aproape că-i împărtăşeam starea de spirit, în ciuda preţului cu care părea să-şi fi plătit victoria. Am urmat, prin casa pustie, flacăra tremurătoare a lumânării pe care o ţinea în mână caricatura aceea de om. Electricitatea fusese întreruptă. Am vrut să ştiu de ce. Ar fi fost prea… Nu mai îndrăzneam, murmură gazda mea.

Şi continuă să vorbească în şoaptă. I-am înregistrat această nouă manie. Nu i se întâmpla odinioară să mormăie de unul singur. Am intrat în laborator şi privirile mi-au căzut pe nesuferita de maşină electrică, dinspre care venea o lucoare nesănătoasă, sinistră şi violentă. Era conectată la o puternică baterie chimică, dar nu părea să fie alimentată cu curent, întrucât îmi aduceam aminte că, în stadiul său experimental, zumzăia atunci când era pusă în funcţiune. Tillinghast mi-a spus că lumina aceea permanentă nu era electrică în sensul ştiut de mine. M-a poftit să mă aşez în stânga maşinii şi a răsucit un buton undeva, sub lămpile ei. Se auziră nişte pârâituri transformate curând într-o şuierătură, pentru a sfârşi într-un zbârnâit uniform. În acelaşi timp luminozitatea crescu, se micşoră iarăşi, după care primi o tentă palidă şi imposibil de definit, încât n-o puteam descrie. Observându-mă, Tillinghast îşi dădu seama că eram surprins.

— Ştii ce-i asta? mi-a şoptit. Asta-i ultravioletul.

A scuturat din cap într-un fel curios:

— Ţi-ai închipuit cumva că ultravioletul e invizibil? Într-adevăr, dar acum poţi să-l vezi, la fel ca pe atâtea alte lucruri

invizibile. Ascultă, undele venite de acolo trezesc în noi un milion de simţuri amorţite, simţurile ps care le-am moştenit prin secole de evoluţie, de la starea de electron până la cea de organism. Am văzut adevărul şi intenţionez să ţi-l arăt şi ţie. Te întrebi cum va fi fiind, aşa că o să-ţi spun.

Tillinghast s-a aşezat în faţa mea, a stins lumânarea şi m-a privit înspăimântător de fix.

— Urechile tale, mai întâi, vor recepţiona un mare număr de impresii. Ai auzit vorbindu-se de glanda pineală? Îmi vine să râd când mă gândesc la ceea ce spun despre ea proştii şi discipolii lui Freud. Glanda asta e cel mai important organ de simţ. Eu am făcut descoperirea. E ca un ochi fără limite care ar transmite creierului imaginile. Dacă eşti normal, atunci trebuie să le percepi. Vei avea dovada lumii de dincolo.

Am privit în jurul meu prin spaţioasa cameră de mansardă, luminată slab de raze pe care ochiul obişnuit nu le putea vedea. Colţurile mai îndepărtate zăceau în umbră şi, luat în întregime, locul era învăluit într-un halou ireal ce invita imaginaţia să producă fantasme. Câtă vreme Tillinghast rămase tăcut, m-am simţit într-un templu populat de zei morţi de cine ştie când, un edificiu greu de închipuit, cu nenumărate coloane de piatră neagră ridicându-se dintr-o pardoseală de dale umede până la nivelul norilor, dincolo de limitele privirii mele. Pe durata unei clipe, imaginea a avut trăsături foarte clare, apoi s-a schimbat treptat în ceva şi mai teribil: o pustietate absolută, un spaţiu infinit unde nu vedeai şi nu auzeai nimic. Părea însuşi neantul şi nimic altceva.

O spaimă copilărească m-a făcut să scot din buzunar revolverul pe care îl purtam mereu asupra mea din noaptea când fusesem atacat la East Providence. Şi chiar atunci, venind din zonele cele mai profunde ale depărtării, sunetul şi-a făcut încetişor apariţia. Era foarte slab, cu vibraţii subtile şi în mod cert muzicale. Avea însă şi o oarecare încărcătură brutală, datorită căreia l-am recepţionat în întreg corpul ca pe o delicată tortură. În acelaşi timp, un curent de aer rece trecu prin faţa mea, venind tot din direcţia de unde se auzea sunetul. Cum aşteptam cu respiraţia oprită, am constatat că atât sunetul cât şi curentul de aer creşteau în intensitate, dându-mi impresia că stau legat ps şine în calea unei locomotive uriaşe. Am început să-i vorbesc lui Tillinghast şi, ca urmare, toate impresiile acelea neobişnuite dispărură brusc. Am văzut doar omul, maşina fosforescentă şi apartamentul întunecos. Tillinghast zâmbea batjocoritor, cu privirile la revolverul pe care-l scosesem aproape fără să-mi dau seama. Dar, după expresia lui, am fost convins că auzise şi văzuse la fel de bine ca mine, dacă nu şi mai mult. I-am explicat cu voce scăzută ce simţisem, iar el mi-a cerut să rămân cât se poate de calm şi receptiv.

— Nu te mişca, mi-a poruncit. Sub razele astea putem fi văzuţi la fel de uşor cum putem vedea şi noi. Ţi-am spus că servitorii au plecat, dar nu ţi-am spus şi cum anume. Nepriceputa aia care-mi făcea menajul a aprins jos lumina, deşi îi avertizasem pe amândoi să n-o facă iar firele au captat vibraţii concordante. Trebuie să fi fost ceva teribil, i-am auzit, până aici ţipetele, în ciuda celor văzute şi auzite dintr-o altă direcţie. Mai târziu, am descoperit cu oroare veşmintele împrăştiate prin casă. Hainele doamnei Updike erau lângă comutatorul de la intrare; aşa am ştiut ce se petrecuse. N-au scăpat niciunul. Dar nu trebuie să te temi. Câtă vreme nu ne mişcăm, suntem în siguranţă. Aminteşte-ţi că avem de-a face cu o lume terifiantă, în care ne găsim practic fără apărare. Nu se mişca deloc.

Dublul şoc al revelaţiei şi al ordinului ce urmase m-a paralizat, iar sub imperiul terorii spiritul mi s-a îndreptat din nou către impresiile venite din ceea ce Tillinghast numea lumea de dincolo. Eram acum într-un vârtej de sunete şi de mişcări, având în faţa ochilor imagini confuze. Vedeam contururile vagi ale încăperii, însă dintr-un anumit punct al spaţiului părea să se reverse un torent clocotitor de forme sau de vapori imposibil de identificat, pătrunşi prin acoperiş, mai la dreapta mea. Apoi am avut iarăşi impresia că stăteam într-un templu, dar de data asta coloanele ajungeau la un ocean de lumină care trimitea o rază orbitoare în locul unde se înălţa coloana vaporoasă văzută mai înainte.

Scena a devenit apoi caleidoscopică, iar în această dezordine de viziuni, sunete şi alte senzaţii fără înţeles m-am simţit gata-gata să mă împrăştii, să-mi pierd forma solidă. Îmi vei aminti mereu de situaţia aceea aparte. Cred că la un moment dat priveam un fragment de cer nocturn, plin de sfere strălucitoare şi rotitoare, iar pe când cerul se îndepărta, am observat cum serii scânteietori alcătuiau o constelaţie, o galaxie cu formă determinată: aceea a feţei desfigurate a lui C. Tillinghast. Într-un alt moment, am simţit cum nişte enorme obiecte mişcătoare mă atingeau şi chiar îmi traversau corpul presupus solid, şi mi s-a părut că-l văd pe Tillinghast privindu-le de parcă simţurile lui mai bine antrenate puteau să le sesizeze vizual. Mi-am amintit ce spusese despre glanda pineală şi m-am întrebat ce vedea el prin acel ochi supranatural. Deodată, am avut senzaţia că posed şi eu o vedere sporită. Deasupra haosului de lumină şi umbră se înălţa o imagine care, încă imprecisă, avea totuşi elemente ţinând de consistenţă şi de permanenţă. Ceva oarecum familiar, deoarece partea neobişnuită se suprapunea pe scena terestră normală, aşa cum o imagine de film poate fi proiectată pe cortina pictată a unui teatru. Am văzut laboratorul, maşina electrică şi silueta lui Tilinghast chiar în faţa mea, însă în spaţiul neocupat de obiecte cunoscute nu exista nici măcar o singură porţiune goală. Nişte forme indescriptibile, şi vii şi

neînsufleţite, se amestecau într-o dezordine dezgustătoare, şi pe lângă fiecare obiect ştiut apăreau mulţime de entităţi necunoscute. Părea că oricare lucru cunoscut intra în componenţa lucrurilor necunoscute, şi invers. Printre obiectele însufleţite existau nişte monstruozităţi gelatinoase şi negre, tremurând mărunt după cum vibra maşina. Erau multe şi, spre marea mea oroare, am văzut că se încălecau, că erau pe jumătate fluide şi capabile să se străbată reciproc şi să traverseze, la fel, corpurile pe care le considerăm solide.

Arătările nu rămâneau niciodată imobile, ci păreau să plutească mereu. Uneori, lăsau impresia că se devorează, agresorul aruncându-se asupra victimei şi făcând-o să dispară instantaneu. Scuturat de un fior, am înţeles în ce fel dispăruseră nefericiţii de servitori şi, străduindu-mă să observ şi alte trăsături ale acelei lumi ce devenise de puţin timp vizibilă, dar care ne înconjoară în invizibilitatea ei, nu puteam să-mi alung din minte gândul acela. Tillinghast, care mă observa, începu să vorbească:

— Le vezi, vezi chestiile alea ce plutesc în jurul tău şi te traversează îs fiecare clipă a existenţei tale, vezi creaturile care alcătuiesc ceea ce oamenii numesc aer pur şi cer albastru. Dacă n-aş fi reuşit să dobor barierele, ţi-aş fi arătat oare lumi pe care nicio fiinţă vie nu le-a mai văzut vreodată?

L-am auzit strigând prin haosul înspăimântător şi i-am privit faţa sălbatică, aflată foarte aproape de a mea. Ochii lui scăpărau fulgere şi mă fixau cu ceea ce am priceput că era o ură profundă. Maşina zbârnâia neliniştitor.

— Îţi spui că formele plutitoare i-au făcut pe servitori să dispară? Prostii… Ele sunt inofensive. Dar servitorii au dispărut, nu-i aşa? Ai încercat să mă opreşti. M-ai descurajat când aveam cea mai mare nevoie de toate încurajările din lume. Ţi-era frică de adevărul cosmic, laşule! Dar acum te am la mână. Cine i-a făcut pe servitori să dispară? Ce i-a determinat să urle atât de tare? Nu ştii, hai?… Dar o să afli imediat. Uită-te la mine. Ascultă ce-ţi spun. Îţi închipui că forma şi materia există. Află că am atins profunzimi pe care mintea ta îngustă nu e în stare nici măcar să şi le reprezinte. Am trecut de limitele infinitului şi m-am întors aici cu demoni proveniţi din stele. Am încălecat umbrele ce galopează din univers ca să semene moartea şi nebunia. Spaţiul îmi aparţine, pricepi? Totul mă ascultă acum, lucruri care înghit şi dizolvă, însă cu ştiu cum să le evit. Tu eşti cel pe care-l vor înhăţa, cum i-au înhăţat şi pe servitori. Te mişti, iubitule? Ţi-am sups că-i periculos să te mişti. Te-am salvat până acum, cerându-ţi să stai liniştit, te-am salvat ca să mai poţi vedea câte ceva, să mă poţi asculta. Dacă te-ai fi mişcat, s-ar fi aruncat de mult asupra ta. N-avea teamă, lucrurile din jur nu-ţi vor face rău. Nu le-au făcut rău nici servitorilor. Vederea lor i-a împins pe diavolii ăia să urle. Creaturile

mele nu-s frumoase, pentru că vin din locuri unde criteriile estetice sunt foarte diferite. Dezintegrarea e oricum ne-dureroasă. Te asigur de asta, dar vreau să le vezi. Eu aproape că le-am văzut, dar am ştiut să mă opresc la vreme. Nu eşti curios? Am ştiut întotdeauna că nu ai spirit ştiinţific. Tremuri, hai? Tremuri la gândul că o să vezi aceste ultime făpturi pe care le-am descoperit. Ei bine! De ce nu te mişti? Eşti obosit? Nu-ţi face griji, amice, căci ele vin. Uită-te, uită-te, nenorocitule! Priveşte peste umărul stâng…

Mai rămâne de povestit foarte puţin, şi poate că ştiţi urmarea din relatările ziarelor. Poliţia a auzit o împuşcătură în casa bătrânului Tillinghast şi ne-a descoperit acolo.

Tillighast mort, eu inconştient. M-au arestat, deoarece mă găsiseră cu un revolver în mână, însă mi-au dat drumul după trei ore, când s-a constatat că Tillinghast murise de apoplexie şi că glontele fusese destinat maşinii, acum împrăştiată în mii de bucăţi pe podeaua laboratorului. N-am descris acolo ce văzusem, temându-mă că sergentul de poliţie s-ar fi arătat sceptic. Dar câteva informaţii împărtăşite doctorului l-au făcut pe acesta să creadă că fusesem neîndoielnic hipnotizat de un nebun pus pe răzbunare. Aş vrea să-l cred pe doctor. Asta mi-ar mai linişti nervii zdruncinaţi. Ah, dacă aş putea să uit ce ştiu acum despre aerul şi despre cerul care mă înconjoară! Nu mă simt niciodată în deplină siguranţă şi nici la largul meu, iar uneori, la oboseală, mă asaltează senzaţia înfiorătoare că sunt urmărit. Ceea ce mă împiedică să-l cred pe doctor e un fapt foarte simplu: poliţia n-a descoperit nici până azi corpurile servitorilor pe care Tillinghast, după câte se zice, i-a asasinat.

TEMPLUL

Manuscris găsit pe coasta Yucatán

În această zi de 20 august 1917, eu, Karl Heinrich, conte de Altberg-Ehrenstein, locotenent-comandant al submarinului U-29 din flota imperială germană, mă pregătesc să vâr într-o sticlă ultimul mesaj scris după ce nava mea a naufragiat într-un anume loc din Oceanul Atlantic căruia nu-i cunosc coordonatele exacte, dar care, după toate aparenţele, se situează la 25° latitudine nordică şi la 35° longitudine vestică.

Îndeplinesc acest ultim act din dorinţa de a aduce la cunoştinţă lumii un fapt neobişnuit. În mod neîndoielnic, nu voi supravieţui pentru a putea vorbi eu însumi despre el.

Submarinul mi s-a scufundat, cum am mai spus. Dar împrejurările în care mă găsesc sunt în acelaşi timp extraordinare şi ameninţătoare, încât neclintita mea voinţă germană are mult de

suferit.

În cursul după-amiezii de 18 iunie, aşa cum am transmis prin radio submarinului U – 61 aflat în drum spre Kiel, am torpilat cargoul englezesc Victory, plecat din New York spre Liverpool, la 45° 16° latitudine nordică şi 28° 34° longitudine vestică. Echipajului i s-a permis să părăsească nava în şalupe, pentru ca filmul pe care-l turnăm pentru arhivele Amiralităţii, legat de evenimente, să fie şi mai dramatic. Vasul s-a scufundat în mod spectaculos, mai întâi cu prova, ridicându-şi pupa deasupra valurilor pe când se afunda în apă vertical. Aparatul nostru de filmat n-a scăpat niciun detaliu şi regret că un atât de reuşit document cinematografic nu va ajunge niciodată la Berlin. După asta am scufundat şalupele de salvare cu tunurile, apoi am plonjat în adâncuri.

La apusul soarelui, când submarinul a revenit la suprafaţă, am descoperit pe punte corpul unui marinar. Mâinile îi erau încleştate de parapet. Bietul băiat era tânăr, cu tenul mat, foarte frumos. Un italian sau grec, probabil, care, evident, făcuse parte din echipajul lui Victory. Îşi căutase salvarea chiar pe nava nevoită s-o distrugă pe a sa victimă ca atâtea altele a nedreptului război de agresiune pe care porcii ăştia de englezi l-au pornit împotriva Patriei noastre. Oamenii mei l-au scotocit peste tot, găsindu-i în buzunarul hainei o ciudată piesă de fildeş, gravată, reprezentând un chip tânăr încununat cu lauri. Secundul, locotenentul Klenze, închipuindu-şi că obiectul era vechi şi de mare valoare artistică, l-a luat şi l-a însuşit. Cum a putut ajunge acel cap sculptat în posesia unui matelot, nimeni n-o va şti niciodată.

Pe când cadavrul era aruncat peste bord, s-au produs două incidente, semănând tulburare între marinarii noştri. În timp ce trăgeau corpul spre bastingaj, ochii mortului, până atunci închişi, s-au deschis larg. Mai mulţi oameni au afirmat că mortul îi privea ironic pe cei doi marinari aplecaţi peste el, Schmidt şi Zimmer. Matrozul Müller, un bărbat în vârstă şi care din această cauză ar fi trebuit să se arate cu judecată, dar în realitate nu-i decât un cretin de alsacian superstiţios, a fost într-atâta de şocat de acea pretinsă privire, încât a urmărit căderea corpului. El s-a jurat mai apoi pe toţi dumnezeii că, după ce se scufundase o clipă sub valuri, marinarul: se redresase, îşi întinsese braţele şi se îndepărtase rapid spre sud, înotând pe sub apă. Klenze şi cu mine n-am acordat niciun credit acestei demonstraţii de credulitate ţărănească şi am hotărât să-i pedepsim pe oamenii noştri, în special pe Müller.

A doua zi, o parte din echipaj s-a îmbolnăvit. După toate aparenţele, sufereau din pricina tensiunii nervoase la care îi supunea lunga noastră călătorie. Avuseseră coşmaruri groaznice. Mulţi dintre ei arătau ca năuci, loviţi de o ciudată apatie. După ce m-am convins că

nu era vorba de purtările unor simulanţi, le-am permis să se odihnească. Şi cum marea era agitată, am coborât la o adâncime unde valurile nu ne deranjau prea mult. Ne-am aflat astfel la adăpost, ruta nu ne era stânjenită decât de un enigmatic curent oceanic orientat spre sud, şi care nu figura pe niciuna dintre hărţile noastre de bord. Văicărelile bolnavilor, chiar enervante prin insistenţă, nu păreau, să demoralizeze peste măsură restul echipajului, aşa că n-am aplicat măsuri extreme. Ne făcuserăm planul să aşteptăm în apele acelea ca să interceptăm pachebotul *Dacia*, căruia agenţii noştri din New York îi anunţaseră trecerea.

La sfârşitul după-amiezii, când ne-am ridicat la suprafaţă, marea se liniştise. La orizont, înspre nord, am zărit fumul unui vas de război, însă eram destul de departe şi nu ne îngrijora prezenţa lui, cu atât mai mult cu cât nava noastră se scufunda foarte uşor. Mai multă nelinişte ne produceau monologurile lui Müller, din ce în ce mai violente pe măsură ce se apropia noaptea. Căzuse într-un soi de dezgustătoare mentalitate infantilă şi, cu o stranie logoree, declara că vede prin hublouri cadavre. Apariţiile acelea, pretindea el, îl priveau fix şi intens. Zicea că recunoaşte în ele victimele isprăvilor noastre încununate de succes. Mai mult, adăuga el, erau conduse de tânărul marinar aruncat peste bord. Povestea lui era atât de sinistră că, după ce l-am biciuit zdravăn, l-am pus în lanţuri. Cum nemulţumirea oamenilor creştea, am crezut că era cazul să pretindem păstrarea disciplinei. Am respins totodată şi cererea unei delegaţii conduse de Zimmer, care dorea ca figurina de fildeş să fie azvârlită în mare.

În 20 iunie, mateloţii Bohm şi Schmidt, care în ajun se număraseră printre bolnavi, deveniră nebuni furioşi. Am regretat că nu indusesem în echipaj şi un ofiţer medic, căci vieţile germane sunt preţioase. Aiurelile celor doi tulburau într-atâta disciplina generală, că am aplicat soluţia extremă. Echipajul a acceptat-o în silă însă ea a părut să-l liniştească totuşi pe Müller – care de atunci nu ne-a mai pricinuit niciun necaz. În starea aceea

I-am pus în libertate, iar el s-a întors fără o vorbă la treburile sale obişnuite.

Săptămâna următoare, în aşteptarea Daciei, am fost cu toţii foarte nervoşi. Tensiunea a crescut după ce am descoperit dispariţia lui Müller şi Zimmer, care se sinuciseră probabil, istoviţi de viziunile terifiante ce-i urmăriseră zile în şir. Totuşi, nimeni nu i-a văzut cu adevărat aruncându-se peste bord. Aproape că-mi părea bine că scăpasem de Müller, fiindcă, până şi în perioada liniştită, prezenţa lui influenţase mult echipajul. Acum fiecare rămânea tăcut, de parcă şi unii şi alţii am fi avut de păstrat un secret teribil. Bolnavii sporiseră la număr.

Locotenentul Klenze suporta greu presiunea adâncurilor, şi cel

mai mic lucru îl irita. Îndeosebi delfinii, din ce în ce mai mulţi în jurul lui U-29, îl agasau din cale-afară, şi la fel forţa în creştere a curentului misterios ce ne făcea să derivăm spre sud.

Atunci ne-am dat seama că rataserăm Dacia. Astfel de eşecuri nu sunt rare, iar eu eram mulţumit în forul meu intim, fiindcă puteam de-acum să mă întorc la Wilhelmshaven.

În 28 iunie, la amiază, am pus cap-compas spre nord-est şi, în ciuda unor coliziuni destul de comice cu nişte mase neobişnuit de compacte de delfini, ne-am văzut curând aşezaţi pe direcţia cea bună.

Explozia produsă în compartimentul maşinilor la ora 2 dimineaţa ne-a luat pe toţi prin surprindere, căci oamenii, care nu-şi neglijaseră o singură clipă datoria, nu constataseră până atunci nicio defecţiune mecanică. Dând fuga acolo, locotenentul Klenze a găsit rezervorul de combustibil şi cea mai mare parte a aparatelor distruse complet. Raabe şi Schneider, cei doi mecanici, fuseseră ucişi pe loc. Bineînţeles, regeneratorii chimici de atmosferă erau neatinşi, puteam folosi rezervele de aer comprimat şi acumulatorii ca să ne scufundăm ori să urcăm la suprafaţă, dar ne-a devenit imposibil să înaintăm sau să manevrăm submarinul. Iar dacă ne-am fi căutat norocul la bordul bărcilor de salvare, ar fi însemnat să ne predăm nemilosului inamic al marii noastre naţiuni germane.

În după-amiaza zilei următoare, ne-a survolat un stol dens de păsări de mare, venit din sud, şi oceanul a început să se înfurie. După ce am închis tambuchiurile, am aşteptat desfăşurarea evenimentelor şi, foarte curând, am înţeles că trebuia să coborâm sub apă, dacă nu voiam să ne dea valurile peste cap. Rezervele noastre de aer comprimat scădeau văzând cu ochii şi nici nu doream să le irosim pe cele de electricitate, dar n-aveam de ales. De altfel, nu ne-am scufundat prea adânc. La capătul mai multor ore, dându-mi seama că marea se liniştise, am hotărât să urc la suprafaţă. Însă mecanismul de revenire se deteriorase. Cu toată râvnă mecanicilor, a refuzat să funcţioneze.

Acest prizonierat submarin a avut darul de a-i înspăimânta pe oameni, care începeau să murmure lucruri neplăcute în legătură cu Klenze, deoarece încăpăţânarea lui de a păstra plăcuţa de fildeş îi contraria. N-am putut să instaurăm calmul decât după ce i-am ameninţat cu pistoalele. Ca să le dăm o ocupaţie şi să-i liniştim, le-am ordonat să se înverşuneze pe maşini, deşi n-avea niciun rost.

Klenze şi cu mine dormeam cu schimbul. Răscoala a izbucnit în timpul somnului meu, în data de 4 iulie pe la orele cinci dimineaţa. Cei şase porci de mateloţi care ne rămâneau, închipuindu-şi că eram pierduţi, trecuseră printr-o criză de furie când, cu două zile în urmă, refuzaserăm să ne predăm unei nave americane. De atunci delirau întruna, împroşcându-ne cu injurii, răcnind ca nişte animale abjecte ce

erau, sfărâmând fără alegere piese de mobilier şi material de navigaţie. Pomeneau necontenit de chipul tânărului care i-ar fi privit înainte de a fugi înot şi blestemau cât era ziua de lungă figurina lui Klenze. Acesta, un renan moale şi efeminat, părea paralizat. S-a dovedit ineficace.

Am sfârşit prin a-i împuşca pe cei şase. Lucrul devenise necesar. După asta, m-am asigurat că erau cu toţii atinşi mortal. Le-am azvârlit cadavrele prin dublul sas. De acum înainte, Klenze şi cu mine eram singurii ocupanţi ai submarinului. Secundul meu, foarte încordat, începu să bea fără cumpătare. Am stabilit între noi să rămânem în viaţă cât mai mult posibil, apelând la stocul abundent de provizii şi la rezervele de oxigen. Busolele şi celelalte aparate de măsură fuseseră distruse. Nu ne-am mai putut stabili poziţia decât cu aproximaţie. Din fericire, aveam rezerve de electricitate în acumulatori, pentru proiectoare şi pentru iluminatul interior. Privind prin hublouri, nu vedeam niciodată altceva decât cetele de delfini care înotau paralel cu direcţia derivei noastre. Pe plan ştiinţific, aceşti delfini mă interesau, întrucât toţi specialiştii ştiu că Delphinus delphi din specia comună, care este un mamifer cetaceu, nu poate rezista multă vreme fără aer. Or, supraveghind îndeaproape unul dintre aceşti înotători vreme de două ore, am putut constata că nu ieşea la suprafaţă deloc.

Pe măsură ce trecea timpul, Klenze aprecia că derivam în continuare spre sud şi ne scufundam tot mai adânc. Ne-am dedicat studiului florei şi faunei marine, căci luasem în bagajele mele numeroase cărţi pe acest subiect. Camaradul meu n-avea cultură. Spiritul său, care nu era al unui prusac, se pierdea în consideraţii lipsite de interes. Apropierea morţii noastre inevitabile îl tulbura extrem de tare şi-l surprindeam adesea exprimându-şi regretul pentru bărbaţii, femeile şi copiii pe care îi trimisesem la fund. Nu după multă vreme, mi s-a părut profund dezechilibrat. Ore întregi fixa figurina de fildeş, delirând despre lucrurile pierdute şi uitate sub ape. Uneori, cu titlu de experiment psihologic, îi încurajam reveriile pentru a-i asculta nesfârşitele citate poetice şi poveştile despre naufragii. Eram nefericit din cauza lui, căci e întotdeauna trist să vezi suferind un german. Dar am considerat că nu era camaradul împreună cu care mi-ar fi convenit să mor. Fiindcă eu sunt un om de fier, ştiu cum o să-mi cinstească Patria memoria, ştiu că voi fi un model pentru generaţiile tinere.

La 9 august, am văzut fundul, spre care am îndreptat îndată un proiector puternic. Era o întindere ondulată, cu alge şi cochilii. Mai era presărată cu mici obiecte acoperite de ierburi marine şi încrustate cu sidef, şi care, după părerea lui Klenze, erau nişte epave străvechi zăcând în mormintele lor. A fost totuşi surprins de un pinten de materie solidă, cu diametrul de două picioare, ivit la mai mult de patru picioare deasupra fundului oceanului, cu laturile turtite şi

suprafeţe netede, formând, acolo unde se întâlneau, unghiuri foarte obtuze. Eu unul mi-am zis că pintenul nu era decât o protuberanţă oarecare, dar Klenze susţinea că vedea nişte semne gravate. La un moment dat, a început să tremure şi şi-a întors privirile de la acel peisaj submarin, ca terorizat. Ca să se justifice, mi-a spus că întinsul spaţiilor acelora imense, obscuritatea, depărtarea şi misterul abisurilor oceanice îl aduseseră la capătul puterilor. Era obosit, fizic şi moral, ăsta-i adevărul, şi de-acum înainte fără nicio utilitate. Însă eu, care sunt german de rasă pură, am putut să mai remarc două lucruri: primo, că U-29 rezista minunat la presiune; secundo, că delfinii aceia ciudaţi ne urmau mai departe, la o adâncime unde naturaliştii consideră că existenţa unor organisme atât de evoluate nu este posibilă. De fapt, e neîndoielnic că exageram în privinţa adâncimii. Totuşi, coborârea durase destul de mult timp şi eram îndeajuns de jos încât să fiu sigur pe ceea ce am spus.

În 12 august, la orele 3 şi un sfert dimineaţa, Klenze a înnebunit, A urcat în turelă ca să dea drumul proiectorului. L-am văzut năvălind cu faţa complet desfigurată în bibliotecă, unde mă instalasem. A început să strige, pe un ton surprinzător:

— Ne cheamă! El ne cheamă! îl aud! Trebuie să mergem acolo.

Pe când vorbea, a luat de pe masă figurina de fildeş, a vârât-o în buzunar, m-a apucat de mână şi a încercat să mă tragă spre punte. Într-o străfulgerare, am înţeles că intenţiona să deschidă sasul şi să plonjeze cu mine în apă, comiţând în acelaşi timp o crimă şi o sinucidere. Am încercat să-l calmez, însă devenea din ce în ce mai violent:

— Haide acum, să nu mai aşteptăm, o să fie prea târziu. E mai bine să ne căim imediat şi să fim iertaţi pe loc, decât să n-avem încredere şi să fim osândiţi.

Am hotărât să-mi schimb atitudinea şi i-am spus că era pe cale de a-şi pierde minţile.

— Dacă-s nebun, a urlat el atunci, e minunat! Zeii ar putea dispreţui un om atât de dur încât îşi păstrează sângele rece în faţa unei morţi de o asemenea atrocitate. Vino, fii nebun, câtă vreme el ne mai cere o favoare.

Explozia lui de revoltă părea să-i fi produs o oarecare uşurare: sfârşindu-şi fraza, s-a liniştit. M-a rugat să-i îngădui să plece singur, dacă nu voiam să-l urmez. Era un german, fără îndoială. Dar din Rhenania, şi în plus nebun. Acceptându-i cererea, mă debarasam de cineva care nu-mi mai era camarad, ci o ameninţare continuă. I-am pretins să-mi înmâneze figurina de fildeş înaintea marii sale plecări, dar asta l-a făcut să izbucnească într-un râs atât de straniu, încât n-am insistat. L-am întrebat dacă nu dorea să lase vreo amintire familiei, o şuviţă de păr, bunăoară, în caz că eu avem să mă salvez. A plecat

râzând în acelaşi fel neobişnuit.

Klenze s-a căţărat pe scară, iar eu am acţionat levierele ce-l trimiteau la moartea pe care şi-o alesese. Pe când era aruncat afară din navă, am măturat apa cu proiectorul ca să-l mai văd pentru o ultimă dată. Voiam să ştiu dacă presiunea îl turtise, cum ar fi fost logic, sau, dimpotrivă, rămăsese neatins, la fel ca delfinii aceia nemaipomeniţi. N-am reuşit să-l observ pe ultimul meu camarad, fiindcă delfinii stăteau grămadă în jurul submarinului.

În seara aceea, am regretat că nu-i şterpelisem bietului Klenze, din buzunar, figurina de fildeş, căci amintirea ei mă fascina. Nu puteam să-mi şterg din memorie acel cap tânăr şi frumos, cu cunună de frunze, deşi firea mea n-are nimic de artist. În plus, mă mâhnea întrucâtva faptul că nu era nimeni căruia să-i vorbesc Chiar lipsit de inteligenţa mea, Klenze însemna mai mult decât nimic. Am dormit destul de rău peste noapte şi am început să mă întreb când anume, cu exactitate, urma ca totul să ia sfârşit. Orice s-ar fi întâmplat, îmi spuneam că încă îmi mai rămânea o şansă de salvare.

A doua zi, la lumina proiectorului, mi-am reluat explorările submarine. Spre nord, peisajul rămânea nemodificat de mai multe zile, însă am constatat că deriva lui U-29 pierduse din viteză. Îndreptând fasciculul luminos spre sud, am observat că în depărtare fundul oceanului se înclina într-o pantă abruptă şi că, la intervale regulate, îl jalonau numeroase blocuri de piatră, aparent dispuse în aşa fel încât să alcătuiască un traseu foarte precis. A trebuit să reglez proiectorul, ca să poată lumina mai bine locurile acelea de dedesubt. Pe când făceam operaţia asta, s-a desprins un fir şi am pierdut câteva minute bune până să-l pot repara. Dar, în fine, lumina a revenit, inundând valea din faţa ochilor mei.

Nu sunt deloc o fire emotivă; totuşi, contemplând ceea ce-mi arăta lumina electrică, surpriza nu mi-a fost mică. Şi să nu fi crescut în respectul prusac al termenului Kultur, tot n-aş fi fost mai puţin năucit dinaintea acelei fresce a geologiei şi a tradiţiei, aflată pe fundul oceanului. Un mare număr de edificii în diferite stadii de conservare, majoritatea ruinate, se întindeau în faţa mea. Arhitectura lor, fără să ţină de vreun stil anume, era admirabilă. Unele clădiri erau din marmură şi sclipeau în razele proiectorului. Planul general al focului era, de fapt, acela al unui mare oraş plasat în mijlocul unei văi înguste, cu multe temple singuratice şi vile pe pantele ei. Acoperişurile căzuseră şi coloanele erau sparte dar ansamblul păstra un aer de splendoare veche, imemorială imposibil de şters.

Confruntat cu Atlantida, pe care până atunci o crezusem un simplu mit, am devenit cel mai dârz dintre exploratori. Cândva, în fundul acelei văi cursese un râu. Printre ruine distingeam rămăşiţele unor poduri, terase şi cheiuri, neîndoielnic plăcute şi înverzite în alte

vremuri. Entuziasmul m-a făcut aproape tot atât de idiot şi de sentimental ca bietul Klenze şi abia după mult timp am observat că U-29 se aşeza încet în oraşul scufundat, ca un avion venit la aterizare. Şi, la fel, nici dispariţia grupului de delfini n-am remarcat-o decât într-un târziu.

După două ore, submarinul meu se odihnea într-o vastă piaţă pavată, în apropierea peretelui stâncos al văii. Într-o parte puteam admira întreg oraşul, coborând spre albia râului străvechi. De cealaltă parte, chiar lângă mine, se afla faţada bogat ornamentată şi perfect conservată a unei construcţii mari, în mod precis un templu tăiat în stâncă. N-am putut face decât presupuneri în legătură cu clădirea aceea ciclopică. Faţada uriaşă pare să acopere o galerie întinsă, fiindcă are ferestre numeroase şi largi. La mijloc se deschide o poartă mare, deasupra unor scări impresionante, iar în jurul intrării se află basoreliefuri splendide, reprezentând bacanale. Mai sunt acolo nişte coloane solide şi frize decorate cu sculpturi de o dovedită frumuseţe. Acestea din urmă reproduc în mod evident scene pastorale, sau procesiuni de preoţi şi preotese, purtând ciudate embleme rituale folosite în adorarea unui zeu.

Arta aceasta este de o minunată perfecţiune, de o inspiraţia înrudită cu cea a Greciei antice, şi totuşi foarte originală. Se degaja din ea o asemenea impresie de vechime, că ai fi crezut-o anterioară până şi artei produse de civilizaţia din care se trăgea Grecia. Tot ce se întindea sub ochii mei era din aceeaşi piatră cu colina, iar aceasta din urmă trebuie să fi servit drept carieră. După mii de ani, totul rămânea intact, nederanjat în noaptea fără capăt a genunii marine.

N-aş putea spune câte ceasuri am petrecut dinaintea admirabilei cetăţi, a caselor şi podurilor sale, a frumuseţii, a misterului său. Ştiam că sfârşitul îmi era aproape, dar curiozitatea mă devora. Plimbam neîncetat lumina proiectorului. Am descoperit câteva amănunte noi, însă nu puteam privi dincolo de poarta întredeschisă a templului. După un timp oarecare, m-am resemnat să sting proiectorul, căruia îi scădea intensitatea. Dar, lucru straniu, cu cât puteam vedea mai puţin, cu atât îmi sporea dorinţa de a şti mai mult. Ardeam de nerăbdare să explorez oraşul antic. Un gând îmi revenea stăruitor în minte: ca german, aveam datoria să fiu primul care pune piciorul prin locurile acelea vechi de milenii şi uitate.

Am scos un scafandru de mare adâncime, înarmându-mă cu o lampă portabilă şi cu un generator de oxigen. Abia cu preţul unor mari eforturi am reuşit, susţinut de avida mea curiozitate, să deschid de unul singur dublul sas. Ştiam însă că voi învinge orice obstacol prin îndemânarea mea, prin cunoştinţele mele tehnice şi ştiinţifice; aveam să umblu prin cetatea moartă.

Într-adevăr, am făcut prima ieşire la 16 august. Mi-am croit cu

greu un drum spre albia râului. Nu exista pe acolo niciun schelet, nici cea mai mică urmă de rămăşiţe umane. Am adunat în schimb mormane de statuete şi de monezi. Nu pot să vorbesc de ele acum, însă ţin să arăt cât eram de uluit în faţa unei culturi în plină înflorire într-o vreme când Europa era locuită de oamenii cavernelor, iar pe malurile Nilului încă nu trăia nimeni. Fie ca alţii, călăuziţi de manuscrisul meu (dacă va fi eventual descoperit într-o zi), să găsească o explicaţie acceptabilă pentru acest mister pe care, în situaţia mea, nu pot decât să-l semnalez. Pe când lanterna îmi slăbea, m-am întors la navă hotărât să vizitez templul în ziua următoare.

În 17 august, spre marea mea decepţie, am fost nevoit să-mi amân ambiţiosul proiect, constatând că materialele necesare unei reîncărcări a lămpii portabile fuseseră distruse cu prilejul revoltei din iulie. Mi-am stăpânit cu greu furia, însă bunul simţ germanic nu-mi îngăduie să mă aventurez în interiorul acelui templu obscur, care putea să se dovedească bârlogul vreunui înspăimântător monstru marin, sau chiar un labirint unde riscam să mă pierd. Singurul lucru pe care l-am putut face a fost să îndrept spre poartă proiectorul epuizat al submarinului. Apoi am ieşit. Speram să pot admira astfel basoreliefurile monumentului. Dar a fost zadarnic: nici măcar clădirea nu se vedea. M-am văzut obligat să-mi sistez cercetările. În plus, pentru prima dată în viaţă, am simţit groaza. Începeam să înţeleg ce sentimente îl vor fi năpădit pe bietul Klenze, căci, pe când templul mă atrăgea din ce în ce mai mult, abisurile acvatice mă înspăimântau. Întors la navă, am stins luminile şi m-am aşezat să reflectez pe întuneric.

Am petrecut întreaga sâmbătă de 18 în beznă, tulburat de gândurile şi de amintirile care ameninţau să-mi înfrângă voinţa germanică, de fier. Klenze înnebunise, pierise înainte de a vedea acea fantastică fantomă a unui trecut incredibil de îndepărtat. Mă implorase să-l însoţesc… Nervii mei erau puşi la grea încercare şi, totuşi, am reuşit să alung frământările acelea caracteristice numai celor slabi.

Noaptea, n-am putut să închid un ochi şi am aprins din nou proiectorul, oricât urma să mă coste un asemenea gest. În chinuitoarea mea dorinţă de a vedea mai mult, mi-ar fi plăcut să am rezerve mai consistente de electricitate, nu de aer şi provizii. Mi-a trecut prin minte să mă omor şi am rămas multă vreme cu ochii aţintiţi pe pistolul automat. Am adormit într-un târziu, cu lumina aprinsă. A doua zi dimineaţă, am deschis ochii în beznă. Bateriile se goliseră. Am aprins câteva chibrituri, începând să-mi reproşez cu disperare neprevederea.

Am stat timp îndelungat fără lumină, cât se poate de calm. Întrucât îmi credeam sfârşitul inevitabil, în minte mi s-a ivit o imagine

semiconştientă ce l-ar fi făcut să tremure pe unul mai slab decât mine, sau mai superstiţios: chipul zeului înconjurat de raze din sculpturile templului era acelaşi cu cel de pe figurina de fildeş găsită asupra cadavrului tânărului marinar şi pe care Klenze o dusese în fundul oceanului.

Coincidenţa mă intriga, dar nu m-am speriat din pricina asta. Creierul îmi era zdruncinat, însă propriul meu mod de a raţiona îmi interzicea să explic ceva unic şi complex printr-un scurtcircuit al Supranaturalului, împrejurările erau tulburătoare; totuşi, nimic nu mă îndreptăţea să stabilesc vreo legătură întâmplătoare între situaţia mea din prezent şi tot ce se întâmplase pe navă după istoria cu Victory. Având nevoie de odihnă, am luat un sedativ şi am adormit. În vis, îmi părea că aud ţipete omeneşti şi văd feţe de mort apărând dincolo de hublouri. Iar în mulţimea acestor capete se afla şi cel viu, ironic şi batjocoritor, al tânărului de pe figurina de fildeş.

Astăzi trebuia să-mi redactez cu multă prudenţă însemnările, simţindu-mă teribil de zguduit; de atunci încoace, halucinaţiile şi faptele reale se amestecă. Psihologic vorbind, cazul meu este foarte interesant şi regret că nu pot fi examinat de un specialist german competent în materie. Căci, de când m-am trezit, am simţit o puternică dorinţă de a vizita templul. Dorinţa continui să crească, deşi, în mod reflex, îi rezist opunându-i frica mea de această lume necunoscută. Apoi a intervenit o impresie de lumină ivită în tenebrele acvatice şi, prin hubloul îndreptat spre templu, mi s-a părut că văd un fel de lucire fosforescentă. Asta mi-a aţâţat curiozitatea, deoarece ştiam că nu există niciun organism submarin capabil să emită o asemenea lumină. Mai înainte însă de a ajunge s-o observ cu atenţie, s-a produs un al treilea fenomen, atât de straniu încât a reuşit să mă facă să mă îndoiesc de toate simţurile mele. De data aceasta era vorba de o impresie auditivă. Nişte sonorităţi ritmate, melodioase, ca şi cum un cântec ar fi putut pătrunde până la mine prin pereţii pe deplin izolanţi ai submarinului. Convins că simţurile îmi erau suprasolicitate, am înghiţit o doză masivă de bromură de sodiu care mi-a risipit senzaţiile auditive. Dar fosforescenţa persista şi mi-am înfrânat cu greu imboldul copilăresc de a mă apropia de hublouri ca să-i caut sursa. Ea devenea însă din ce în ce mai reală, fiindcă puteam acum distinge în jurul meu obiecte familiare, bunăoară paharul gol din care îmi sorbisem calmantul. Cu câteva clipe în urmă, paharul era încă invizibil. Am traversat încăperea, să-l ating. Se găsea chiar acolo unde crezusem că-l văd. Am înţeles deci că lumina era reală, nicidecum efect al vreunei halucinaţii atât de puternice încât nu puteam s-o risipesc. Astfel că, abandonând orice rezistenţă, m-am căţărat în turelă. Să fi fost oare un alt submarin, venit să-mi salveze viaţa?

N-aş vrea ca lucrurile ce urmează să fie apreciate drept un

adevăr obiectiv. Pentru că întâmplările pe care le descriu depăşesc legile naturale, ele sunt în mod precis creaţia minţii mele surmenate. Ajuns în turelă, mi-am dat seama că marea era cu mult mai puţin luminoasă decât crezusem. Prin preajmă nu era niciun animal, nicio plantă fosforescentă, iar oraşul stătea scufundat în beznă, invizibil. Ceea ce am văzut nu era nici spectaculos, nici terifiant, şi totuşi m-a făcut să-mi pierd restul de încredere pe care-l mai aveam în mine însumi poarta şi ferestrele templului submarin construit direct în colina pietroasă împrăştiau o lumină pâlpâitoare, ca şi cum, înăuntru, o flacără puternică ardea în faţa unui altar.

Ce urmează e haosul pur. Privind fix la poarta aceea, la ferestre, am căzut pradă unor viziuni atât de extravagante, că nici măcar nu le pot povesti în mod logic. Îmi părea, de exemplu, că disting obiecte din interiorul templului. Obiecte în acelaşi timp mişcătoare şi imobile. Mi s-a părut că aud din nou cântecele stranii pe care le mai auzisem. Gândurile mele înfricoşate se concentrau spre amintirea tânărului venit din mare şi spre figurina de fildeş cu imaginea ce se repeta în frize şi pe coloane. M-am gândit la sărmanul Klenze, la corpul său din fundul apelor. Mă prevenise de ceva de care nu ţinusem seama. Dar el nu era decât un renan slab, incapabil să suporte neplăcerile îndurate de un prusac cu uşurinţă.

Restul e foarte simplu. Pornirea de a vizita templul s-a transformat într-o atracţie irezistibilă, la care nu mă mai pot împotrivi mult timp. Voinţa mea germană nu-mi mai controlează actele. E o nebunie asemănătoare celei ce l-a împins pe secundul meu, fără costum de protecţie, în ocean. Eu sunt însă prusac, om cu judecată, şi-o să mă folosesc până la capăt de restul meu de voinţă. Când am înţeles că trebuie să merg acolo, mi-am îmbrăcat scafandrul. Mă grăbesc să încredinţez unei sticle această relatare grăbită, în speranţa că într-o zi lumea o va cunoaşte.

Nu mă încearcă nicio teamă. Profeţiile bietului Klenze mă lasă indiferent. Ceea ce am văzut nu poate fi adevărat. Totul vine de acolo că nu mai am aer şi mă sufoc. Lumina templului e o simplă iluzie, iar eu plec să mor liniştit, ca un german, în adâncurile negre şi uitate. Râsul diavolesc pe care-l aud vine din spiritul meu epuizat.

Aşa că o să-mi ajustez cu grijă scafandrul şi o să merg cu curaj spre sanctuarul acela primitiv. Spre secretai tăcut al apelor nepătrunse, al secolelor fără număr.

COPACUL

Pe o pantă înverzită a muntelui Menal, în Arcadia, există o livadă cu măslini în jurul unui conac. Chiar în vecinătate se ridică un mausoleu decorat odinioară cu sculpturi minunate, dar care astăzi, ca

şi restul, a căzut în ruină. La picioarele mormântului, spărgând prin unele locuri cu rădăcinile lui ciudate blocul de marmură pentelică, creşte un măslin de o mărime nefirească şi având o formă aparte. Seamănă cu corpul unei fiinţe omeneşti înţepenite în somnul din urmă. Imaginea este atât de impresionantă, încât locuitorii ţinutului se feresc să treacă pe acolo noaptea, când luna luceşte slab. Muntele Menal e cunoscut drept unul din locurile preferate de vajnicul Pan şi numeroşii săi tovarăşi. Păstorii, oameni simpli, sunt convinşi cu toţii că arborele acela nu-i pe deplin străin de fioroşii adoratori ai lui Pan. Şi totuşi, un bătrân stupar ce locuia nu departe de casa ruinată mi-a spus o poveste care sună în bună măsură altfel.

Cu câteva decenii în urmă, conacul de pe colină era nou şi plin de strălucire. Doi sculptori, Kalos şi Musidis, şi-l aleseseră drept domiciliu. Din Lydia şi până la Neapole, arta lor perfectă avea parte de celebritate şi nimeni n-ar fi ştiut să spună care dintre ei îl depăşea pe celălalt. Hermesul lui Kalos se găsea într-un templu de marmură din Corint, pe când Pallas a lui Musidis era aşezată în vârful unei coloane, la Atena, aproape de Parthenon. Toată lumea lăuda arta lui Kalos şi Musidis, minunându-se că nicio umbră de invidie nu tulburase vreodată călduroasa şi frăţească lor prietenie. Chiar trăind într-o armonie perfectă, cei doi bărbaţi n-aveau acelaşi caracter. Lui Musidis îi plăcea să-şi petreacă nopţile în chefuri la Tegeos. Kalos, dimpotrivă, prefera să rămână acasă, de unde ieşea câteodată, fără ştirea sclavilor săi, ca să viseze şi să mediteze în prospeţimea livezii de măslini. Acolo îşi găsea inspiraţia, acolo crea în închipuire statuile cu forme desăvârşite pe care apoi le imortaliza, pline de viaţă, în marmură. Neserioşii spuneau despre Kalos că mergea acolo să converseze cu spiritele livezii de măslini şi că operele lui nu erau decât reprezentarea formelor pe care le văzuse, căci nu făcea nicicând apel la vreun model omenesc. Kalos şi Musidis erau cu atâta îndreptăţire celebri, încât nimeni nu s-a mirat că tiranul Siracuzei şi-a trimis solii să le vorbească despre minunata statuie a lui Tyche, pe care avea de gând s-o ridice în cetatea lui. Lucrarea trebuia să fie de mari dimensiuni şi cât se poate de perfectă, întrucât el voia să facă din ea una din minunile lumii, ţintă a călătorilor. Cel ales să ducă la bun sfârşit această muncă avea dreptul la toată cinstirea, iar Kalos şi Musidis erau poftiţi să se întreacă în acest scop. Cum prietenia lor afectuoasă era bine cunoscută, puternicul tiran insista ca ei să se ajute şi să se sfătuiască reciproc, în loc de a lucra singuri. Colaborarea ar fi produs, fără îndoială, două opere de o mare frumuseţe, deoarece ar fi fost concepute în comun de cei mai însemnaţi sculptori. Amândoi acceptară cu bucurie propunerea. În zilele următoare, sclavii auziră lovituri de daltă neîntrerupte. Kalos şi Musidis lucrau împreună, ascunzându-şi însă operele de ochii privitorilor. Cu excepţia lor,

nimeni nu putu vedea cele două siluete divine, cioplite îndemânatic din blocuri grosolane, lipsite de formă încă de la începutul lumii.

Noaptea, ca de obicei, Musidis frecventa banchetele din Tegeos, pe când Kalos rătăcea de unul singur prin livada de măslini. Dar, după un timp oarecare, Musidis păru preocupat. Era ciudat, se spunea, ca tristeţea să pună stăpânire pe cineva care avea toate şansele să ajungă la consacrarea supremă. Mai trecură câteva luni şi nimic din atitudinea lui Musidis nu lăsa loc presupunerii că el se bucura de situaţia sa privilegiată. În fine, într-o zi începu să vorbească despre neobişnuita boală a lui Kalos. Nimeni nu se miră atunci de proasta sa dispoziţie, căci toată lumea ştia ce sentimente adânci îi legau pe cei doi. Ca urmare, mulţi vizitatori veniră să se intereseze de sănătatea lui Kalos. Ei îi remarcară, bineînţeles, paloarea chipului, dar şi seninătatea fericită din priviri. Misidis, în schimb, agitat şi neliniştit, îşi respingea sclavii şi nu lăsa pe nimeni altul să-i hrănească şi să-i vegheze prietenul. Ascunse după draperii grele, cele două statui neterminate reprezentând-o pe Tyche nu mai fuseseră atinse de mult nici de bolnav, nici de prietenul său. În ciuda îngrijirilor pline de zel ale lui Musidis şi ale unui medic, sănătatea lui Kalos se înrăutăţea. Şi cu cât se înrăutăţea, cu atât mai insistent cerea bolnavul să fie transportat în livada de măslini pe care o iubea nespus. Ţinea morţiş să rămână acolo, singur, ca şi cum ar fi dorit să vorbească unor fiinţe nevăzute. Prietenul său ceda acestor rugăminţi, îndurerat totuşi de gândul că afecţiunea lui Kalos se îndrepta spre spiritele livezii de măslini mai mult decât spre el.

Sfârşitul era tot mai aproape, iar Kalos începu să vorbească de lumea de dincolo. Plângând, Musidis îi promise un mormânt mai frumos decât mausoleul. Dar Kalos îl imploră să nu-i mai pomenească de splendorile marmurei. O singură dorinţă îl obseda acum pe muribund: să fie îngropate odată cu el, la cap, şi ramurile unui măslin. Într-o noapte, pe când zăcea singur în bezna livezii de măslini, Kalos muri. Mormântul de marmură sculptat de Musidis, cel zdrobit de durere, pentru prietenul său mult iubit era de o frumuseţe inimaginabilă. Nimeni altul, doar Kalos ar mai fi putut face asemenea basoreliefuri, înfăţişând toate splendorile Eliseului. Iar Musidis nu uită să depună lângă corpul lui Kalos ramurile de măslin. Când intensitatea durerii sale lăsă loc resemnării, Musidis reîncepu să lucreze cu ardoare la statuia lui Tyche. El era acela care avea să obţină toate onorurile. Munca îi fu un refugiu din durere, încât lucra din ce în ce mai mult, zi de zi, abandonând distracţiile ce-i fuseseră cândva atât de dragi. Îşi petrecea serile lângă mormântul prietenului său, unde un măslin tânăr prinsese rădăcini chiar în locul în care se odihnea capul mortului. Copacul crescuse atât de repede şi avea o formă atât de ciudată, că toţi privitorii scoteau exclamaţii de surpriză. Musidis părea uluit,

simţind în acelaşi timp fascinaţie şi repulsie.

La trei ani după moartea lui Kalos, Musidis trimise un sol la tiranul Siracuzei şi se zvoni în agora, la Tegeos, că uriaşa statuie era gata. În vremea asta, copacul de pe mormânt atinsese proporţii uimitoare, întrecându-i pe toţi ceilalţi din specia sa; o ramură nespus de groasă atârna chiar deasupra camerei unde lucra Musidis. Cum mulţi vizitatori veneau să vadă copacul minunat şi să admire osteneala artistului, Musidis era rareori singur. Dar mulţimea aceea nu-l deranja. Mai mult chiar, părea să-i fie teamă să rămână singur, acum, că-şi sfârşise epuizanta lucrare. Vântul rece din munţi sufla peste livada cu măslini, iar copacul de pe mormânt scotea sunete stranii, vag articulate. Cerul era sumbru în seara în care sosiră la Tegeos trimişii tiranului. Se ştia că mergeau să vadă marea statuie a lui Tyche şi să-i ofere cinstire veşnică lui Musidis. Din acest motiv fură întâmpinaţi cu multă căldură. În timpul nopţii, o furtună violentă se dezlănţui pe culmea muntelui Menal, iar locuitorilor Siracuzei le păru bine că stăteau în cetate, la adăpost. Discutară despre ilustrul lor tiran, despre splendoarea capitalei sale, şi evocară renumele statuii înălţate de Musidis pentru el. Apoi, cei din Tegeos vorbiră despre bunătatea lui Musidis, despre durerea încercată pentru prietenul său, apreciind că, fără îndoială, laurii ce urmau să-i încununeze arta nu-l vor consola de lipsa lui Kalos, care ar fi putut purta el însuşi aceşti lauri. Vorbiră de copacul care creştea pe mormânt, la capul lui Kalos. Vântul urla îngrozitor şi, cu toţii, oamenii din Siracuza şi din Arcadia, îi înălţară rugi lui Eol.

Când soarele se ivi în dimineaţa următoare, mai-marii locului îi conduseră pe solii tiranului pe povârniş în sus, la locuinţa sculptorului, însă vântul nopţii făcuse ravagii neobişnuite. Strigătele sclavilor izbucneau dintr-un spectacol dezolant, căci nimic nu mai rămăsese din colonadele splendide ale marelui vestibul din livada de măslini unde visase şi muncise Musidis. Doar câteva ziduri mai scunde stăteau încă trist în picioare; ramura grea a ciudatului copac se abătuse peste peristilul somptuos, prefăcând măreaţa arhitectură din marmură într-o ruină. Cu toţii rămaseră năuci, holbându-se când la ruine, când la uriaşul copac cu un aspect atât de straniu-omenesc şi ale cărui rădăcini se afundau atât de bizar în mormântul sculptat al lui Kalos. Temerile şi neliniştile lor sporiră atunci când pătrunseră în apartamentul devastat, deoarece nu găsiră nici urmă din îndatoritorul Musidis, şi nici din minunata statuie a lui Tyche. Doar haosul stăpânea peste dărâmăturile acelea monstruoase. Trimişii celor două oraşe plecară nespus de dezamăgiţi. Cei din Siracuza fiindcă nu puteau duce cu ei statuia, cei din Tegeos întrucât nu-şi mai puteau recompensa artistul. Siracuzanii reuşiră totuşi să-şi procure, după o vreme, o superbă statuie a Atenei, iar tegeenii se mulţumiră să ridice în agora

un templu de marmură celebrând calităţile, virtuţile şi pietatea frăţească a lui Musidis.

Dar livada cu măslini stă mai departe acolo, şi la fel copacul crescut pe mormântul lui Kalos, iar bătrânul stupar mi-a povestit că, uneori, tufişurile murmură în vântul nopţii, repetând neîncetat:

„Oida! Oida!

— Eu ştiu! Eu ştiu!”

ZEII CEILALŢI

În vârful celui mai înalt munte din lume îşi au sălaşul zeii pământului, care nu îngăduie să fie văzuţi deniei un muritor. Cândva locuiau pe culmi mai joase, însă oamenii din câmpii escaladau cu tot mai multă îndrăzneală pantele stâncoase şi înzăpezite, împingându-i pe zei spre aceste ultime înălţimi unde se află în prezent.

Părăsindu-şi sălaşul anterior, şi-au luat cu ei tot ce putea să le trădeze prezenţa. Au lăsat, totuşi, o sculptură cioplită în coasta unui munte cunoscut sub numele de Ngramek.

Trăiesc acum în necunoscuta ţară Kadath, într-un pustiu îngheţat pe care niciun om nu-l străbate, şi s-au sălbăticit, Sunt aspri şi, dacă odinioară acceptau ca oamenii să-i facă să se mute, astăzi le interzic să vină acolo, iar dacă vin, le interzic să plece înapoi. E preferabil ca oamenii să nu ştie de Kadath, ţara din pustiul îngheţat, altfel vor fi tentaţi să se ducă acolo.

Câteodată, când zeii au nostalgia lăcaşului lor dinainte, vizitează în tăcerea nopţii munţii pe care au trăit mai demult şi plâng încetişor, încercând să se joace ca odinioară pe pantele bine ştiute.

Oamenii au simţit lacrimile zeilor pe Thurai cel cu vârful înzăpezit, dar şi-au zis că era ploaia; au auzit şi suspinele lor, în zori, în vânturile tânguitoare din Lerion. Zeii călătoresc cu corăbiile norilor, iar sătenii înţelepţi cunosc legendele care-i împiedică să umble prin unii munţi noaptea, când cerul e înnorat, fiindcă zeii nu mai sunt atât de îndurători ca în alte rânduri. La Ulthar, pe celălalt mal al râului Skai, locuia cândva un bătrân dornic să-i vadă pe zeii pământului. Un om tare înţelept, care cunoştea cele şapte cărţi secrete ale lumii, ca şi manuscrisele din îndepărtata şi petrificată cetate Lomar. Numele lui era Barzai înţeleptul. Sătenii povestesc cum urcat el muntele, în noaptea unei eclipse bizare.

Ştia atâtea lucruri despre zei şi despre venirile şi plecările lor, le ghicea atât de bine tainele, că lumea îl credea şi pe el un semizeu.

El fusese acela care îi sfătuise pe târgoveţii din Ulthar să oprească prin lege uciderea pisicilor, el arătase tânărului preot Atal unde se duc pisicile negre în miezul nopţii de Sfântul Ioan. Barzai era priceput în ştiinţa zeilor pământului şi dorea nespus să-i vadă la chip.

Îşi închipuia că adâncă sa cunoaştere a zeilor îl va apăra de mânia lor. Aşa că se hotărî lă urce pe vârful stâncos al muntelui Hatheg-Kla, într-o noapte când era sigur că zeii aveau să fie acolo.

Hatheg-Kla se află în pustiul pietros de dincolo de Hatheg, al cărui nume îl poartă, şi se înalţă ca o statuie de piatră la capătul unui templu tăcut. Vârful lui e mereu înfăşurat în ceţuri, întrucât ceţurile sunt amintirile zeilor, iar pe atunci zeilor le plăcea mult ţinutul Hatheg… Adesea, zeii pământului veneau în Hatheg cu corăbiile lor de nori, împrăştiind pe pante aburi albicioşi când dansau în vârful muntelui printre amintirile lor, pe clar de lună. Sătenii din Hatheg pretind că-i imprudent să urci muntele şi pe vreme bună, iar ca să urci acolo noaptea, când aburii albicioşi ascund piscul, e primejdie de moarte.

Însă Barzai nu ţinu seama de vorbele lor când sosi din Ulthar, însoţit de tânărul preot Atal, discipolul său. Atal nu era decât fiul unui hangiu şi se temea întrucâtva, dar tatăl lui Barzai fusese Senior, într-un castel străvechi; de aceea Barzai nu avea asemenea superstiţii de rând. El nu-i lua în seamă pe sătenii înfricoşaţi. Cei doi ieşiră din târg şi se adânciră în pustiul de piatră, în ciuda văicărelilor cu care îi însoţiseră ţăranii. Noaptea, lângă focul lor de tabără, vorbeau despre zei. Călătoriră astfel vreme de mai multe zile şi văzură de departe măreţul Hatheg-Kla, aureolat de ceaţă. În a treisprezecea zi, ajunseră la poalele muntelui, iar Atal nu-şi mai ascunse teama. Dar Barzai era bătrân şi înţelept. Lui nu-i era frică. Îşi începu cu curaj drumul în sus, pe panta necălcată de vreun om încă din epoca lui Sansu (la care face cu groază aluzie în manuscrisele pnakotice).

Calea lor trecea numai pe stâncă şi devenise periculoasă din pricina crăpăturilor, a colţilor de piatră şi a avalanşelor. Apoi vremea se făcu rece şi ninse. Barzai şi Atal alunecau şi cădeau pe când se căţărau ajutându-se cu toiegele şi cu securea. În sfârşit, aerul se rarefie, iar cerul îşi schimbă culoarea. Căţărătorii începură să respire greu. Dar merseră mai departe, încântaţi de neobişnuitul peisajului, aţâţaţi de ceea ce urma să se întâmple pe culme când avea să strălucească luna şi aburii albicioşi aveau să se împrăştie.

Vreme de trei zile se tot căţărară spre acoperişul lumii, apoi făcură popas, aşteptând ca luna să se ascundă în nori. În următoarele patru nopţi nu apăru niciun nor, iar luna sclipea rece prin ceaţa uşoară ce înconjura piscul tăcut. Apoi, în cea de-a cincea noapte, când luna era plină, Barzai văzu nişte nori groşi sosind dinspre nord şi stătu de veghe împreună cu Atal, aşteptându-i să se apropie. Ei pluteau, grei şi misterioşi, cu o deliberată încetineală. Se rânduiră în jurul muntelui, mult deasupra celor ce vegheau, ascunzând de ochii lor luna şi piscul. Cei doi oameni priviră cu încordare într-acolo o oră întreagă, iar în acest timp norii se învolburau şi stratul lor devenea tot mai dens.

Barzai cunoştea obiceiurile zeilor pământului. Asculta cu atenţie, însă Atal resimţea răceala nopţii umede şi-i era teamă. Când Barzai începu să se caţere mai sus, făcându-i semn şi lui. Atal ezită multă vreme să-l urmeze. Iar când, în cele din urmă, se puse în mişcare, Atal abia vedea forma cenuşie a lui Barzai pe pantă, în lumina tulbure a lunii. Barzai era destul de departe în faţa lui şi părea să se caţăre cu mult mai uşor decât Atal, în ciuda vârstei sale. El nu se temea de înălţimea devenită insuportabilă şi nu pregeta dinaintea despicăturilor largi care lui Atal, când trebuia să le depăşească, îi dădeau ameţeli. Continuară deci să urce peste stânci şi genuni periculoase, înfioraţi uneori de liniştea adâncă a vârfurilor îngheţate şi dezolate, de înălţimile de granit. Deodată, Barzai dispăru din privirile lui Atal, escaladând un perete ce părea că se înalţă acolo anume spre a bara trecerea oricui nu era un admirator al zeilor pământului. Atal se afla mult mai jos şi se întreba ce-i rămânea de făcut odată ajuns acolo, când observă că lumina se întărise în mod ciudat, de parcă vârful fără nori, loc de întâlnire al zeilor sub revărsări de lună, ar fi fost foarte aproape. Şi în vreme ce se căţăra pe peretele uriaş spre cerul luminat, o spaimă imensă puse stăpânire pe el. Distinse prin ceaţă glasul lui Barzai, care striga în extaz:

— I-am auzit pe zei! I-am auzit pe zeii pământului cântând pe Hatheg-Kla. Vocile zeilor pământului îi sunt acum cunoscute lui Barzai Profetul! Ceaţa e uşoară şi luna strălucitoare, încât o să-i văd pe zei dansând pe piscul pe care l-au iubit atâta în tinereţea lor. Înţelepciunea lui Barzai l-a făcut mai mare decât zeii pământului, iar împotriva voinţei sale farmecele şi piedicile lor rămân neputincioase. Barzai îi va privi pe zei, zeii cei orgolioşi, zeii cărora nu le place să fie văzuţi de om.

Atal nu mai putea auzi glasul acela, însă era acum foarte aproape de peretele uriaş şi căuta locuri de sprijin. Apoi auzi vocea lui Barzai întărită şi ascuţită.

— Ceaţa e foarte uşoară şi luna aruncă umbre pe pantă, glasurile zeilor pământului sunt puternice, se tem de venirea lui Barzai înţeleptul, care e mai mare decât ei. Lumina lunii tremură pe când zeii dansează. Le văd siluetele dansând şi dezlănţuindu-se în sclipirea lunii. Lumina slăbeşte şi zeii se tem…

Când Barzai striga aceste cuvinte, Atal avansa spre vârf ca şi cum legile pământului se înclinau dinaintea altor legi mai puternice. Căci, dacă locul era mai abrupt ca oricând, drumul devenise acum nespus de uşor, iar povârnişul nu mai fu decât o piedică neînsemnată când îl atinse şi se lăsă să alunece în sus pe perete. Lucirea lunii scăzuse în mod inexplicabil şi, în vreme ce Atal îşi continua suişul prin ceaţă, îşi auzi tovarăşul urlând în întuneric:

— Luna e sumbră şi zeii dansează în noapte. Cerul e cuprins de

teroare, căci peste lună s-a abătut o eclipsă pe care nicio carte omenească ori divină n-a prezis-o vreodată. O magie necunoscută domneşte pe Hatheg, fiindcă strigătele zeilor înfricoşaţi s-au prefăcut în hohote de râs, iar pantele de gheaţă urcă în cerurile negre spre care mă îndrept. Hei! Hei! în sfârşit! în lumina vagă îi disting pe zeii pământului.

Atunci Atal, alunecând pe pantele vertiginoase, auzi în beznă un râs înspăimântător, amestecat cu un ţipăt cum nu s-a mai pomenit vreodată, poate doar în acel Phlegethon al unor coşmaruri cu neputinţă de povestit. Un ţipăt în care se răsfrângeau toată oroarea şi toată groaza unei vieţi întregi, adunate într-o singură clipă. Ceilalţi zei, zeii infernurilor exterioare care-i apără pe nevolnicii zei ai pământului! Nu te uita! întoarce-te! Nu privi! Răzbunarea abisurilor fără capăt! Acest hău cumplit şi blestemat… Zei milostivi ai pământului!… Cad în cer!

Iar pe când Atal închidea ochii, îşi astupa urechile şi încerca să fugă spre a scăpa de atracţia puternică a înălţimilor necunoscute, o furtună teribilă izbucni pe Hatheg-Kla, trezindu-i din somn pe bravii săteni din câmpii şi pe bunii târgoveţi din Hatheg, Nir şi Ulthar şi făcându-i să privească printre nori ciudata eclipsă de lună pe care nicio carte n-o prevăzuse. Când luna dispăru, în sfârşit, Atal era în siguranţă pe gheţurile mai joase ale muntelui, dincolo de privirea zeilor pământului sau a celorlalţi zei.

Stă scris în manuscrisele pnakotice că Sansu n-a găsit nimic altceva decât gheaţă şi stâncă atunci când s-a căţărat pe Hatheg-Kla, în primele vârste ale lumii. Totuşi, când oamenii din Ulthar, Nir şi Hatheg îşi învinseră teama şi urcară muntele, ziua, în căutarea lui Barzai înţeleptul, găsiră gravat în piatra muntelui un curios simbol ciclopic de cincizeci de coţi lăţime, ca şi cum stânca ar fi fost cioplită cu o daltă uriaşă. Iar simbolul semăna cu cele întâlnite de învăţaţi în nişte părţi ale manuscriselor pnakotice prea vechi pentru a mai putea fi descifrate.

Barzai înţeleptul n-a mai fost găsit niciodată, iar Atal, preotul hărăzit cu sfinţenie, n-a putut nicicând să se roage pentru odihna sufletului său. De atunci şi până azi, oamenii din Ulthar, Nir şi Hatheg se tem de eclipse şi se roagă în noaptea când aburi albicioşi ascund vârful muntelui şi luna. Iar deasupra ceţurilor de pe Hatheg-Kla, zeii pământului dansează uneori cu amintirile lor, căci se ştiu în siguranţă deplină. Le place să vină din necunoscuta ţară Kadath, pe corăbiile lor de nori, să se joace ca în timpurile vechi, când pământul era tânăr şi oamenii nu se căţărau pe culmile inaccesibile.

ALCHIMISTUL

Chiar în vârful unei coline înverzite, pe coastele căreia cresc copacii noduroşi ai unei păduri datând din epoci imemoriale, se înalţă vechiul castel al strămoşilor mei. Vreme de secole, a slujit drept adăpost şi feudă neamului nostru semeţ, cu o vechime ce întrece pe cea a meterezelor acoperite de muşchi şi care dominau, odinioară, câmpia aspră şi sălbatică din jur. Turnurile îmbătrânite, purtând pecetea furtunilor stârnite prin generaţii şi fărâmiţându-se astăzi sub neînduplecata, sub cumplita apăsare a timpului, făceau parte, în Evul de Mijloc, dintr-o fortăreaţă formidabilă, printre cete mai redutabile din Franţa. De la înălţimea turnurilor crenelate şi a meterezelor sale, baroni, conţi, până şi regi au fost ţinuţi în şah şi niciodată spaţioasele ei săli de arme n-au răsunat sub paşii cuceritorilor.

Dar lucrurile s-au schimbat mult după epoca feudală. Austeritatea a înlocuit fastul de dinainte. Prea mândri de numele lor încât să se dedice comerţului, înaintaşii mei s-au despărţit încetul cu încetul de bunurile posedate. Nici castelul n-a fost cruţat: zidurile i se macină, parcul e năpădit de ierburi crescute nebuneşte, şanţurile de apă sunt goale, iar turnuleţele ameninţă să se prăbuşească. Înăuntru, pardoselile denivelate, tapiseriile învechite, lambriurile mâncate de care povestesc istoria noastră lugubră, aceea a unei splendori apuse.

Pe măsură ce se scurgeau secolele, cele patru turnuri mari au căzut pe rând în ruină, până în ziua când n-a mai rămas decât unul să-i adăpostească pe rarii descendenţi ai seniorilor, atotputernici cândva, ai acestor locuri.

Într-una din camerele spaţioase şi lugubre ale turnului pomenit, eu însumi, Antoine, ultimul dintre nefericiţii şi blestemaţii conţi de C… am văzut lumina zilei cu nouăzeci de ani în urmă.

Primii ani ai vieţii mele agitate i-am petrecut între aceste ziduri şi în aceste păduri întunecoase, ca şi prin râpele şi peşterile sălbatice din coasta colinei. Nu mi-am cunoscut niciodată părinţii. Tatăl mi-a fost ucis la vârsta de treizeci şi doi de ani, cu o lună înainte de a mă naşte eu, de o piatră desprinsă dintr-unul din crenelurile castelului. Iar mama a murit aducându-mă pe mine pe lume. M-a crescut un bătrân servitor foarte inteligent care răspundea la numele de Pierre. Eram unicul copil, iar singurătatea îmi era şi mai adâncă din pricină că tutorele meu mă obliga cu stricteţe să stau departe de copiii ţăranilor, ale căror locuinţe se risipesc în câmpie, la poalele dealului.

Pe atunci, Pierre îmi spunea că această regulă trebuia respectată deoarece prin naştere eram aşezat foarte sus faţă de oamenii de rând. Acum ştiu că ţelul său adevărat era să mă împiedice să aflu ceea ce se povestea noaptea, cu voce scăzută, la lumina focului din vetre, despre cumplitul blestem ce apăsa asupra familiei noastre. Izolat şi lăsat de capul meu, mi-am petrecut o bună parte din copilărie citind vechile volume care umpleau biblioteca prăfuită a castelului şi

plimbându-mă prin pădurea fantomatică de pe colină. Foarte curând m-a lovit melancolia. Nu mă mai interesa decât ceea ce ţinea de natura misterioasă şi de ocultism.

N-am reuşit să cunosc prea multe lucruri despre familia mea, însă puţinul pe care l-am aflat m-a impresionat profund. Poate că această trăsătură curioasa o datorez reţinerilor lui Pierre când se întâmpla să-mi vorbească despre ai mei, dar adevărul e ca mereu se întâmpla să nu pot auzi pronunţându-se numele stirpei mele fără să tremur de spaimă.

Pe măsură ce creşteam, am pus cap la cap fragmentele de informaţie pe care reuşisem cu greu să le smulg de pe buzele bătrânului meu preceptor. Povestea lui se referea la nişte împrejurări care întotdeauna mi-au părut stranii, dar pe care acum le găseam neliniştitoare. E vorba de vârsta precoce la care toţi conţii din neamul nostru îşi găsiseră moartea. Până atunci crezusem că eram o familie de oameni cu viaţă foarte scurtă, însă am început să reflectez la toate acele decese premature şi să fac legături între ele şi divagaţiile bătrânului, care pomenea adesea de blestemul ce, de secole, îi împiedica pe toţi deţinătorii titlului să treacă de treizeci şi doi de ani.

În ziua când aniversam douăzeci şi unu, bravul Pierre mi-a înmânat un manuscris care, spunea el, fusese transmis din tată în fiu de multe generaţii. Conţinutul său mi-a părut foarte îngrijorător, iar lectura acelui document a avut darul să-mi confirme cele mai teribile temeri. Pe vremea respectivă, credinţa mea în supranatural era de nezdruncinat; altfel, cum să-mi explic faptul că n-am respins cu dispreţ istoria aceea incredibilă?

Pergamentul data din secolul al XII-lea, când vechiul castel se afla în apogeul puterii sale. Evoca portretul unui personaj care trăise odinioară pe pământurile noastre. Un bărbat cu mari merite, deşi condiţia sa îl plasa doar cu puţin deasupra ţăranilor. Se numea Midiei, dar fusese poreclit cel Rău din cauza sinistrei sale reputaţii. El cunoştea, într-adevăr, înfiorătoarele secrete ale magiei negre şi ale alchimiei. Şi fiindcă mersese cu studiul mult dincolo de ceea ce-i îngăduia propria sa stare socială, cercetările lui privitoare la piatra filosofală sau la elixirul vieţii eterne îi terorizau pe săteni. Michel cel Rău avea un fiu, Charles, un băiat la fel de versat în ştiinţele oculte şi care primise porecla Vrăjitorul. Cei doi locuiau chiar la marginea satului şi erau bănuiţi că se dedau unor practici dintre cele mai odioase. Se spunea, de pildă, că bătrânul Michel îşi arsese de vie nevasta într-un sacrificiu destinat diavolului, iar răpirea fără urme a mai multor copii de ţăran tot lor le era pusă în seamă. Cu toate acestea, în întunecata fire a tatălui şi a fiului exista o mântuitoare rază de umanitate. Bătrânul îşi adora fiul, iar tânărul nutrea pentru tatăl său o iubire mistică.

Într-o noapte, castelul a cunoscut o mare agitaţie ca urmare a dispariţiei micului Godfrey, fiul contelui Henri. În fruntea escortei sale, tatăl disperat conducea el însuşi cercetările. Ajunse astfel la vrăjitori, unde îl găsi pe Michel cel Rău aplecat deasupra unui uriaş cazan în clocot. Orbit de deznădejde, furios, pierzându-şi cu totul controlul nervilor, contele îl înhăţă de gât, cu violenţă, pe bătrân. Când îşi slăbi strânsoarea, victima lui nu mai era în viaţă. Chiar atunci servitorii îl anunţară că micul Godfrey fusese găsit într-una din camerele nefolosite ale castelului. Dar era prea târziu pentru sărmanul Michel, care murise degeaba.

În vreme ce contele şi oamenii săi se îndepărtau de umila locuinţă a alchimistului, silueta lui Charles Vrăjitorul apăru printre copaci. El înţelese astfel, din vorbăria iobagilor atraşi de agitaţia aceea, tot ce se petrecuse. Mai întâi păru să nu-i pese de soarta tatălui său, apoi înaintă încet spre conte şi rosti cu o voce ştearsă, şi totuşi terifiantă, acest blestem înspăimântător:

— Fie ca niciun nobil din stirpea ta ucigaşă să nu trăiască mai mulţi ani decât ai tu acum.

Cu aceste cuvinte, scoase din tunică o fiolă cu un lichid străveziu pe care i-l aruncă în faţă ucigaşului, tatălui său. Apoi dispăru în bezna nopţii.

Contele muri pe loc, fără să scoată un sunet. Fu îngropat în ziua următoare. Abia trecuse de treizeci şi doi de ani. Cete de ţărani bătură în lung şi-n lat pădurile învecinate şi păşunile din împrejurimi, dar urma Vrăjitorului nu mai fu găsită niciodată. Apoi timpul estompă în memoria familiei contelui Henri amintirea acelui blestem. Când Godfrey, pricină involuntară a tragediei şi purtător al titlului, fu ucis în cursul unei partide de vânătoare, cu o săgeată, la vârsta de treizeci şi doi de ani, nimeni n-a făcut nici cea mai mică legătură între sfârşitul său şi prezicerea lui Charles. Dar când, peste încă nişte ani, fiul său Robert fu găsit mort fără vreo cauză aparentă, pe un câmp învecinat, ţăranii vârstnici nu scăpară prilejul să observe coincidenţa tulburătoare: şi el avea tot treizeci şi doi de ani. Louis, fiul lui Robert, fu găsit înecat într-un şanţ la aceeaşi vârstă fatidică. Neliniştitoarea necrologie continua astfel până în zilele noastre. Tuturor acestor Henri, Robert, Antoine şi Armand li se smulseseră vieţile fericite şi virtuoase la vârsta pe care o avea nenorocitul de strămoş când fusese asasinat.

Dacă era să cred în cronica aceea, îmi rămâneau deci, cu totul, unsprezece ani. Viaţa, până atunci fără interes pentru mine, mi-a devenit mai preţioasă cu fiecare zi petrecută în studiul vrăjilor magiei negre. Rupt de lume cum eram, ştiinţa modernă n-a avut asupra mea nicio influenţă. Îmi petreceam tot timpul, aşa cum trebuie să se fi întâmplat în Evul Mediu cu bătrânul Michel şi cu fiul său Charles,

însuşindu-mi ştiinţa demonologică şi alchimică. Deşi am citit cu atenţie toate documentele pe care le puteam aduna, niciunde n-am găsit vreo referire la incredibilul blestem ce apăsa asupra familiei mele. În rarele mele momente de luciditate, mergeam până acolo încât să invoc o cauză naturală cu explicaţie la toate decesele, atribuind moartea prematură a înaintaşilor mei descendenţilor sinistrului Charles Vrăjitorul. După câte putusem afla, alchimistul nu părea să fi lăsat vreun moştenitor. M-am întors aşadar la studiile mele, căutând disperat o formulă magică prin care să-mi eliberez neamul de infernala fatalitate. Oricum, un lucru era sigur: eu unul n-aveam să mă însor. Cum eram ultimul membru în viaţă al casei noastre, blestemul avea să ia astfel sfârşit odată cu mine. Când am împlinit vârsta de treizeci de ani, bătrânul Pierre a fost chemat pe lumea cealaltă. Singur, l-am îngropat sub pietrele curţii, acolo pe unde îi plăcuse atâta să se plimbe. Rămas unicul ocupant al acestei uriaşe clădiri, am simţit că teama mi se domolea treptat. Mintea nu-mi mai protesta în van împotriva unei soarte de neocolit şi am ajuns chiar să nu mai tremur la gândul unui sfârşit ce fusese al tuturor strămoşilor mei.

Începând din clipa aceea, mi-am petrecut cea mai mare parte din timp explorând sălile şi turnurile părăsite ale castelului, lucru pe care, din frică, nu-l făcusem niciodată în tinereţe. Unele încăperi nu mai fuseseră vizitate de vreo fiinţă omenească de mai bine de patru veacuri. Am descoperit acolo numeroase obiecte ciudate, mobile acoperite de praf secular, putrezite din pricina umezelii, şi cantităţi incredibile de pânze de păianjen. Nişte lilieci enormi, cu aripi osoase, erau singurii ocupanţi ai locului. Am început să-mi ţin cu minuţie socoteala vârstei, în zile şi ore. Fiecare balans al uriaşei pendule din bibliotecă îmi smulgea câte o secundă de viaţă. Mă apropiam în felul acesta de momentul atât de multă vreme temut. Întrucât cea mai mare parte a strămoşilor mei muriseră cu puţin înainte de a atinge vârsta exactă a contelui Henri, mă aşteptam în orice clipă la un sfârşit. Cum avea să-mi fie moartea? Sub ce formă se va înfăţişa blestemul? Nu puteam şti, firește, dar nici n-aveam de gând să mă supun fără împotrivire. Nu voiam să fiu o victimă laşă. În aşteptare, am reînceput să scotocesc cu patimă prin ungherele vechiului castel. Iar în decursul celei mai lungi dintre explorări, cu mai puţin de o săptămână înaintea sfârşitului meu, conform calculelor, s-a produs întâmplarea care, pentru mine, urma să fie cea mai importantă din viaţă.

După ce aproape toată dimineaţa urcasem şi coborâsem scările unui turn în ruină, după-amiază am cercetat nivelele inferioare, iar acestea m-au condus în ceea ce putea fi la fel de bine o remiză medievală sau un mai recent depozit de muniţii. Străbătând încet coridorul cu urme de salpetru, aflat chiar la capătul ultimei scări, am descoperit la lumina tremurătoare a torţei un zid neted şi umed care

îmi bara calea. Tocmai voiam să mă întorc, când privirile mi-au căzut pe o trapă prevăzută cu inel, chiar în faţa mea. Cuprins de curiozitate, am reuşit nu fără efort să ridic capacul de lemn, dând la iveală o gaură neagră prin care ieşeau aburi atât de nesănătoşi, încât sclipirea torţei deveni şovăitoare. Îndată ce flacăra, înclinată spre bezna de dedesubt, a reînceput să ardă normal, am întrezărit capătul de sus al unei scări de piatră şi m-am hotărât să cobor. Erau trepte multe şi conduceau spre un coridor îngust ce trebuie să fi fost săpat adânc sub nivelul solului. Destul de lung, culoarul se termina printr-o masivă poartă de stejar, pătrunsă de umezeală, şi care nu ceda deloc încercărilor mele de a o deschide. Ostenit din cale-afară, mi-am întrerupt eforturile infructuoase. Abia apucasem să fac câţiva paşi în direcţia scării că, deodată, am avut parte de un şoc dintre cele mai violente şi mai zguduitoare ce se pot imagina. Când mă aşteptam mai puţin, poarta grea s-a deschis încet îndărătul meu, scârţâind înfiorător din balamalele ruginite. Pentru moment, n-am putut deloc să-mi controlez reacţiile, într-atâta tremuram de frică. Iar, când în fine, m-am întors spre locul de unde venea zgomotul, ochii aproape că mi-au ieşit din orbite la vederea spectacolului ce li se oferea. Acolo, în deschizătura străvechii porţi gotice, stătea o fiinţă omenească. Omul era îmbrăcat cu o tunică lungă, de culoare închisă, şi avea pe cap o tichie de felul celor purtate în Evul Mediu. Barba lui bogată era de un negru intens, iar fruntea – cu mult mai înaltă decât frunţile obişnuite. Obrajii săi scofâlciţi erau marcaţi de şanţurile adânci ale ridurilor; mâinile lungi, noduroase, semănând cu nişte gheare, aveau o albeaţă de marmură, cum nu mai văzusem la cineva niciodată până atunci.

Cu un aspect scheletic, silueta era teribil de gârbovită şi părea pierdută în pliurile ample ale acelui veşmânt anacronic. Dar mai ciudat decât orice îi erau ochii, două abisuri de beznă întru totul asemănătoare, exprimând o profundă inteligenţă, dar şi o cruzime aparent inumană. Iar ochii aceia erau acum aţintiţi asupra mea, străpungându-mi sufletul cu ura lor şi ţintuindu-mă pe loc. Într-un târziu omul a început să vorbească pe un ton sepulcral care m-a îngheţat până la oase. Limba folosită de el era o formă de latină coruptă, întrebuinţată de oamenii cei mai instruiţi din epoca feudală. Nu-mi era necunoscută, datorită cercetărilor efectuate asupra lucrărilor unor alchimişti şi demonologi din vechime. Strania apariţie a evocat blestemul ce plana peste neamul meu, înştiinţându-mă că voi muri curând. După ce mi-a amintit crima comisă de strămoşul meu faţă de persoana bătrânului Michel cel Rău, a insistat copios asupra răzbunării lui Charles Vrăjitorul. Mi-a povestit cum, odată scăpat la adăpostul nopţii, tânărul Charles revenise după mulţi ani ca să-l ucidă pe moştenitorul Godfrey cu ajutorul unei săgeţi, chiar înainte de a atinge vârsta la care pierise tatăl lui. Fără ştirea nimănui, revenise să

trăiască pe domeniu şi se instalase tocmai aici, în acea încăpere subterană, veche şi părăsită. Pe Robert, fiul lui Godfrey, îl doborâse pe câmp, obligându-l să înghită otravă. Apoi îl omorâse pe fiul lui Robert, şi tot aşa, până în ziua aceea. De secole, veghea cu stăruinţă la împlinirea termenelor crude ale blestemului său răzbunător.

Era acolo, însă, un mister pe care nu-l înţelegeam. Cum de Charles Vrăjitorul, care trebuie să fi murit cu mai multe sute de ani în urmă, putuse să-i lovească pe înaintaşii mei cu atâta regularitate? În vremea asta, omul vorbea cu satisfacţie despre cercetările alchimice extrem de serioase pe care cei doi vrăjitori, tată şi fiu, dar mai cu seamă Charles, le efectuaseră asupra unui elixir ce trebuia să-i aducă, aceluia care-l sorbea, viaţa şi tinereţea veşnică. Entuziasmul său era atât de mare, încât pentru o clipă cumpliţii lui ochi negri îşi pierdură din cruzime. Dintr-odată, însă, privirile i-au sclipit iarăşi halucinant şi, cu un şuierat ca de şarpe, străinul a fluturat o fiolă de sticlă cu intenţia limpede de a mă asasina la fel cum făcuse, cu şase sute de ani mai devreme, Charles Vrăjitorul cu strămoşul meu. Împins de instinctul de conservare, am rupt brusc farmecele ce mă ţineau nemişcat şi am aruncat, cu putere, torţa spre arătarea aceea ameninţătoare. Sticla s-a spart de pietre, pe când tunica ucigaşului lua rapid foc, aruncând o lumină fantomatică peste întreaga scenă. Ţipătul de spaimă şi de furie neputincioasă scăpat de pe buzele muribundului a depăşit atunci, în oroare, ceea ce puteau suporta nervi mei zdruncinaţi. M-am prăbuşit, fără cunoştinţă, pe pardoseala mâloasă.

Când mi-am revenit în simţiri, bezna era deplină; tremurând de frică la amintirea celor văzute cu puţin timp în urmă, am ezitat dacă să-mi duc mai departe cercetările, însă în cele din urmă curiozitatea a învins spaima. Cine putea fi oare, m-am întrebat, personajul acela diabolic? Cum reuşise să pătrundă în turn? De ce se străduia să răzbune cu atâta patimă moartea lui Michel cel Rău? Şi, mai ales, cum de se perpetuase prin secole, după moartea lui Charles Vrăjitorul, teribilul blestem?

Ştiind că acela pe care tocmai îl doborâsem era omul menit să mă facă să dispar, m-am simţit eliberat cu totul de frica din trecut. Acum, că scăpasem, ardeam de dorinţa de a afla cât mai multe despre soarta crudă ce-mi urmărise familia şi făcuse din tinereţea mea un coşmar fără capăt. Am găsit prin buzunare o brichetă cu silex şi, cu ajutorul ei, am aprins cealaltă torţă adusă de mine. Lumina palidă mi-a arătat mai întâi silueta deformată şi neagră a misteriosului străin. Ochii lui cumpliţi erau acum închişi. Întorcându-mă, am împins masiva poartă gotică, decis să intru în încăpere. Am descoperit acolo un fel de laborator de alchimist. Într-un colţ zăcea o grămadă de metal galben, scânteietor în lumina torţei. Poate că era aur, dar, aflându-mă încă în puterea emoţiilor, am lăsat verificarea pentru mai târziu. În

celălalt capăt al camerei, am găsit o deschizătură ce dădea spre una din numeroasele râpe ale pădurii. Era locul pe unde pătrunsese necunoscutul în castel. Revenit pe propriile mele urme, am trecut chiar pe lângă străin şi mi s-a părut că aud un geamăt slab. Înspăimântat, m-am răsucit ca să examinez corpul calcinat şi zgârcit pe jos. Atunci, pe neaşteptate, ochii aceia îngrozitori, mai negri, decât faţa arsă pe care străluceau, se măriră imens, cu o expresie imposibil de descifrat. Buzele plesnite încercară să rostească nişte cuvinte pe care nu reuşeam să le înţeleg. Am distins totuşi numele lui Charles Vrăjitorul, cuvintele „an" şi „blestem" au fost pronunţate şi ele de gura deformată, însă nu izbuteam încă să găsesc un sens pentru vorbele acelea incoerente. Întrucât era limpede că nu pricepeam semnificaţia cuvintelor pronunţate, ochii negri mă fixară din nou, diavoleşte. Dezarmat de eforturile adversarului meu, am rămas dinaintea lui, imobil, tremurând. Deodată, mizerabilul corp i-a fost însufleţit de o ultimă tresărire. Ridicându-şi capul de pe pardoseala de piatră umeda, şi-a redobândit vorbirea pentru a striga, cu o ultimă suflare, nişte cuvinte care, de atunci, îmi bântuie zilele şi nopţile:

— Smintitule! mi-a spus. Nu mi-ai ghicit secretul? N-ai destulă minte ca să recunoşti voinţa care a făcut să dăinuie teribilul blestem ce apasă de şase sute de ani asupra familiei tale? Nu ţi-am vorbit de elixirul vieţii veşnice? Ori de tainele aflate de noi în alchimie? Eu sunt, îţi spun. Eu! Eu, care am trăit şase sute de ani ca să-mi împlinesc răzbunarea, fiindcă nu sunt altul decât Charles Vrăjitorul!

STRADA

Unii cred că lucrurile şi locurile au suflet, iar alţii cred că n-au. Cât despre mine, eu nu ştiu ce să spun, însă trebuie să vorbesc despre Stradă. Oamenii puternici şi curajoşi însufleţeau Strada aceasta. Erau la fel ca noi şi veneau din Insulele Binecuvântate, aflate de cealaltă parte a mării. Chiar la început, Strada nu era decât o potecă străbătută de cei ce cărau apă făcând naveta între izvorul din pădure şi casele de lângă plajă. Apoi, pe măsură ce cătunul s-a mărit, nou-veniţii şi-au construit spre nord cabane de brad sau de stejar, cu partea dinspre pădure întărită prin zid, ca să reziste săgeţilor aprinse ale indienilor. După câţiva ani, alţi emigranţi începură să-şi ridice cabanele pe latura dinspre sud a Străzii. La vremea aceea umblau pe Stradă bărbaţi gravi, cu pălării ţuguiate, având întotdeauna muschetele la îndemână. Mai erau şi femeile lor, dichisite cu bonete, şi copiii lor cuminţi. Seara, toată lumea asta mică se aşeza dinaintea unor cămine imense, să citească ori să discute. Lucrurile pe care şi le spuneau şi pe care le făceau erau foarte simple, dar în ele îşi aflau curajul şi puterea. Ele îi ajutau să învingă pădurea, să-şi are câmpurile. Copiii auzeau istorii cu

întâmplările celor din vechime şi legile lor, şi mai ales auzeau vorbindu-se fără încetare despre acea scumpă Anglie de care ei nu-şi puteau aminti, fiindcă n-o cunoscuseră niciodată. A existat un război, apoi indienii din ţinut încetară să mai tulbure Strada. Toţi acei oameni muncitori avură parte de prosperitate şi de fericire. Copiii lor trăiau în bunăstare. Alte familii veniră din Patria-mamă şi se aşezară de-o parte şi de alta a Străzii. Crescură şi copiii copiilor de pionieri, împreună cu ai noilor veniţi, Cătunul deveni oraş, iar cabanele, una după alta, lăsară loc caselor. Construite din cărămidă şi lemn, cu trepte de piatră, cu persoane mărginite de garduri din fier forjat, cu uşi având deasupra ferestre în evantai, ele erau făcute să adăpostească mai multe generaţii. Înăuntru aveau şemineuri sculptate, scări frumoase, mobile plăcute, argintărie şi porţelanuri rafinate provenind din Patria-mamă. Astfel că Strada aduna visele unui popor tânăr. Cu cât deveneau locuitorii ei mai frumoşi şi mai puternici, cu atât Strada se înveselea. Acolo unde mai înainte nu găseai decât forţă şi curaj, bunul gust şi priceperea îşi făceau de-acum apariţia. Literatura, pictura şi muzica pătrunseră în cămine, iar tinerii plecară la Universitatea înfiinţată în partea de nord a câmpiei. În locul drumului prăfuit, apărură dale pe care treceau caleşti aurite ori galopau cai de rasă. Trotuarele erau din cărămizi, cu inele de care să legi hăţurile. Bărbaţii purtau sabie şi perucă albă.

Strada aceasta avea mulţi copaci: ulmi, stejari, arţari. Vara, totul era doar verdeaţă minunată şi ciripit de păsărele. În spatele caselor existau grădini cu trandafiri, înconjurate de ziduri, străbătute de alei având pe margine garduri vii, împodobite cu cadrane solare şi unde, după lăsarea serii, luna şi stelele străluceau cât, se poate de vesel, pe când mugurii înmiresmaţi sclipeau de umezeală. În mijlocul războaielor, catastrofelor şi transformărilor, Strada continua să prospere. Odată, aproape toţi tinerii plecară în acelaşi timp: mulţi n-au mai revenit nicicând. Era pe vremea când s-a coborât vechiul drapel, înlocuit de un altul, cu dungi şi stele. Chiar dacă se vorbea atunci de mari schimbări, Strada n-a avut de suferit, căci locuitorii săi rămâneau egali ca ei înşişi, continuând să se intereseze de aceleaşi lucruri familiare.

Iar copacii adăposteau mereu cântecele păsărelelor. Şi seara, luna şi stelele se aplecau mereu peste mugurii lacomi de prospeţime, în grădinile cu trandafiri, înconjurate de ziduri. Apoi n-au mai fost pe Stradă nici săbii, nici caleşti şi nici peruci. Cât de ciudaţi păreau oamenii cu bastoanele şi cu părul lor tăiat scurt, vârât sub căciuli de castor. Zgomote noi veneau din adâncurile zării. Semănau cu nişte gâfâieli şi urcau îndeosebi pe râul aflat la o milă depărtare. Mai târziu alte sunete necunoscute, ceva ca un bâzâit, se adăugară celor de-acum ştiute. Poate că aerul nu mai era atât de curat ca odinioară, dar

atmosfera locului, da, rămânea aceeaşi. Ea nu se schimbă nici când începură să găurească şoseaua în vecinătatea caselor pentru a vârî acolo tuburi ciudate şi stâlpi înalţi, purtători de cabluri bizare. Apoi veniră zile sumbre, când destui dintre cei ce cunoscuseră Strada n-o mai recunoscură, iar aceia care n-o cunoşteau începură s-o cunoască. Nou-veniţii aveau glasuri aspre şi stridente, feţele le erau dezagreabile. Unii dintre cei vechi plecară. Strada avu însă o nouă tresărire de mândrie când o altă generaţie de soldaţi, îmbrăcaţi în verde, plecă mărşăluind la pas. Încă o dată numeroşi tineri nu s-au mai întors. De-a lungul anilor, nenorociri noi se abătură asupra Străzii. Nu mai avea acum niciun copac. Grădinile ei cu trandafiri fură înlocuite de clădiri urâte şi scumpe, înălţate de-a lungul unor căi de acces paralele. În ciuda ravagiilor pricinuite de timp, de furtuni şi de ciri, casele străvechi rezistau, fiindcă fuseseră construite să adăpostească mai multe generaţii. Chipuri noi îşi făcură apariţia pe Stradă: feţe sinistre, oacheşe, cu trăsături dure şi priviri furişe. Oamenii aceştia vorbeau o limbă necunoscută şi înscriau semne ştiute şi neştiute pe cea mai mare parte a caselor părăsite. Cărucioare trase cu braţele se îngrămădeau prin rigole, un miros greţos, cu neputinţă de definit, se înstăpâni prin locurile acelea, iar vechea imagine se scufundă într-un somn îndelungat.

O mare agitaţie se produse într-o bună zi pe Stradă. Războiul şi revoluţia băntuiau cu furie dincolo de ocean. Se prăbuşise o dinastie, iar supuşii ei degeneraţi năvăleau în masă spre Vest, fără să li se ştie intenţiile. Mulţi dintre ei se aşezară în casele părăsite ce cunoscuseră înainte cântecul păsărelelor şi parfumul trandafirilor. Apoi Vestul se trezi şi se alătură Patriei-mame în titanica sa luptă pentru civilizaţie. Deasupra oraşului, drapelul vechi stătea alături de cel nou şi de un altul mai simplu, cu trei culori glorioase. Dar aceste steaguri nu fluturau şi peste Stradă, căci acolo domneau doar teama, ura şi ignoranţa. Din nou plecară tinerii, însă nu în acelaşi fel ca predecesorii lor. Ceva lipsea. Urmaşii tinerilor din vremi trecute şi care, îmbrăcaţi în uniforme de culoare brun-verzuie, plecau cu aceeaşi hotărâre în priviri ca şi strămoşii lor, erau veniţi din locuri depărtate şi nu cunoşteau nici Strada, nici strălucirea ei de odinioară. Peste mări s-a câştigat o mare victorie şi cei mai mulţi dintre soldaţi se întoarseră în triumf. A urmat prosperitatea. Însă pe Stradă domneau în continuare teama, ura ignoranţa. Numeroşi străini sosiţi de departe locuiau acum în casele vechi, şi nu tinerii reveniţi din război. Printre străinii aceia sinistri şi oacheşi, apăreau totuşi şi câteva figuri asemănătoare celor ce fasonaseră odinioară Strada şi-i creaseră atmosfera. Semănau unii cu alţii, mai mult sau mai puţin, căci cu toţii aveau în priviri o lucire nesănătoasă şi neliniştitoare, plină de invidie, de ambiţie ascunsă, de spirit al răzbunării sau de o energie rău folosită. Agitaţia şi trădarea

erau practicate de unii care plănuiau să aplice Vestului o lovitură fatală, intenţionând să ajungă apoi la putere în felul cum o făcuseră nişte criminali în ţara mizerabilă şi îngheţată de unde se trăgeau. Iar Strada adăpostea inima acestei conspiraţii. Casele ei clătinate gemeau de revoluţionari străini care aşteptau cu nerăbdare ziua când aveau să vorbească la sfârşit sângele, focul şi armele. Poliţia se interesa mereu de ei, dar nu era în stare să dovedească mare lucru.

Informatorii dădeau târcoale pe la brutăria Petrovici, pe la sordida Şcoală de economie modernă a lui Rifkin, pe la Clubul Cercului Social şi la Cafeneaua Libertăţii. Acolo se adunau un mare număr de agitatori. Vorbeau cu voce scăzută, şi de fiecare dată în vreo limbă străină. Vechile case, casele construite cândva de colonişti vânjoşi şi ale căror grădini de trandafiri scânteiau sub lună, erau încă în picioare. Priceperea înaintaşilor sfida timpul. Uneori, câte un poet singuratic ori vreun călător veneau să le vadă, încercând să-şi închipuie gloria lor dispărută. Dar poeţii şi călătorii erau puţini la număr. Prin mulţime circulau zvonuri care pretindeau că acele clădiri îi adăposteau pe capii unei întinse bande de terorişti, pregătiţi să dea într-o zi anume semnalul masacrelor ce vor ruina America, distrugând printr-o asemenea lovitură toate tradiţiile, vechi şi frumoase, iubite de Stradă. Manifeste şi afişe pluteau prin rigolele respingătoare. Traduse în mai multe limbi, tipăriturile acestea incitau la crime şi la răscoală. Cetăţenii erau invitaţi să calce în picioare legile şi virtuţile exaltate de părinţii lor, să înăbuşe sufletul vechii Americi, tot ce, vreme de cinci secole, fusese sinonim cu Libertatea, Justiţia şi Echitatea anglo-saxonă. Se spunea că oamenii cei oacheşi care îşi căutaseră adăpost în clădirile şubrezite ale Străzii erau instigatorii unei revoluţii murdare; că, la un singur ordin, mii de bestii stranii, fără creier, aveau să iasă din cocioabele miilor de oraşe, arzând, masacrând şi prădând totul în calea lor, până când urmele trudei înaintaşilor vor fi dispărut definitiv. Iată ce se spunea în repetate rânduri, şi mulţi se temeau de fatidica dată de 4 iulie la care făceau afişele aluzie. Cu toate acestea, vinovaţii nu puteau fi găsiţi. Nimeni n-ar fi ştiut să spună cu exactitate cine trebuia arestat pentru a decapita acel sumbru complot. De mai multe ori, echipe de poliţişti îmbrăcaţi în albastru scotociră degeaba prin case. În cele din urmă renunţară să impună respectarea legii şi menţinerea ordinii, lăsând oraşul în seama propriului său destin.

În somnul său trist, Strada părea bântuită de visele zilelor de demult, când oamenii purtând muschete şi pălării conice făceau naveta între izvorul din pădure şi casele de lângă plajă. Dar nimic nu mai putea împiedica producerea catastrofei. Oamenii aceia oacheşi şi sinistri îşi aşteptau ceasul.

Strada îşi dormea mai departe somnul confuz, până când, într-o noapte, hoarde cu ochii scăpărând de ură şi de speranţă se adunară la

brutăria Petrovici, la Şcoala de economie modernă a lui Rifkin, la Clubul Cercului Social la Cafeneaua Libertăţii şi prin alte locuri. Mesaje ciudate fură transmise prin cabluri clandestine, mesaje în jurul cărora s-a risipit multă vorbă. Însă nu s-a ştiut cu adevărat ce se petrecuse decât la mare distanţa de evenimente, când Vestul era salvat de pericol. Oamenii cu uniforma brun-verzui nu reuşiră să afle secretele acelor siniştri şi abili indivizi oacheşi, dar îşi vor, aminti mereu de noaptea când, înspre zori, mulţi dintre ei fura trimişi în Stradă cu o misiune destul de diferită de cea la care se aşteptau. Vă amintiţi că bârlogul anarhiştilor era foarte vechi şi casele, devastate de ani, de furtuni şi de care, abia se mai ţineau în picioare. Şi totuşi, evenimentele desfăşurate în cursul respectivei nopţi de vara surprinseră prin caracterul lor neaşteptat. Fenomenul fu unul dintre cele mai stranii – chiar dacă nespus de simplu într-adevăr, cu puţin după miezul nopţii, fără cel mai mic avertisment, anii, furtunile şi carii îşi dobândiră Strada. Toate casele se prăbuşiră în acelaşi moment şi nimic n-a mai rămas în picioare, afară de două şemineuri vechi şi de o bucată de zid din cărămida. N-a scăpat niciun supravieţuitor.

Un poet şi un călător, amestecaţi prin mulţimea venită să contemple dezastrul, povestiră lucruri ciudate. Poetul spunea că în orele de dinaintea zorilor văzuse conturându-se, peste ruinele vag distincte la lumina felinarelor, un alt peisaj, cu clar de lună, cu case aspectuoase, cu ulmi, stejari şi arţari. Iar călătorul declară că în locul duhorii pestilenţiale ce domnea de obicei prin locurile acelea, în aer plutea ceva ca un delicat parfum de trandafiri înfloriţi.

Dar ce credit se poate pune pe visele unui poet şi pe poveştile unui călător?

Sunt unii care cred că lucrurile şi locurile au suflet, iar alţii cred că n-au. Cât despre mine, nu ştiu ce să spun, dar v-am vorbit despre Stradă.

OROAREA DE LA RED HOOK

„Există în jurul nostru demoni ai răului ca şi ai binelui, şi cred că trăim şi ne mişcam într-o lume necunoscută, într-un loc cu caverne, cu umbre, cu locuitori aflaţi la începutul evoluţiei lor. Poate că omul va regăsi într-o zi calea vechii ştiinţe, şi n-am nicio îndoială că o ştiinţă redutabilă mai supravieţuieşte.

ARTHUR MACHEN

Cu câteva săptămâni în urmă, la capătul unei străzi din târgul Pascoag (Rhode Island), un trecător înalt, bine clădit şi plăcut la înfăţişare, a devenit, prin comportarea sa neobişnuită, subiect de discuţie. Cobora, se pare, dealul pe drumul dinspre Chepachet.

Ajungând pe strada principală a localităţii, căreia câteva clădiri rezervate afacerilor îi dădeau un aer important, omul cotise spre stânga. În locul acela, fără vreun motiv aparent, reacţionă într-un chip surprinzător. După ce privise fix timp de câteva clipe cea mai înaltă dintre clădiri, se apucă să scoată urlete îngrozite, isterice, apoi ţâşni într-o cursă nebunească, terminată printr-o cădere la răspântia următoare. Ridicat de jos şi scuturat de mâini binevoitoare, el păru conştient, nevătămat şi, în mod evident, scăpat de atacul nervos. Bâlbâi nişte explicaţii stânjenite în legătură cu încercările prin care trecuse, apoi cu ochii plecaţi, o luă înapoi pe drumul spre Chepachet, fără să se mai întoarcă. Părea straniu ca un astfel de incident să i se întâmple unui bărbat atât de voinic, de robust, cu aerul atât de normal şi plin de înzestrări. Misterul nu fu elucidat nici de observaţiile unui martor care recunoscuse în el pe chiriaşul unui fermier de pe lângă Chepachet.

Omul, pe nume Thomas F. Malone, era un detectiv din New York aflat în concediu după o boală grea; o contactase în urma unei misiuni ieşite din comun, în jurul unei afaceri murdare ce se terminase tragic. Mai multe clădiri de cărămidă, foarte vechi, se prăbuşiră în timpul unei descinderi a poliţiei la care participase şi el. De altfel, referitor la moartea celor arestaţi şi a colegilor săi, ceva m-a frapat în mod deosebit. El unui era cuprins de o groază imensă faţă de orice clădire care le putea sugera, fie şi vag, pe cele prăbuşite, încât până la urmă, pentru o perioadă nedefinită, psihiatrii i-au interzis să le mai privească.

Un medic din poliţie, cu rude la Chepachet, apreciase drept ideal ca loc de convalescenţă acest cătun alcătuit din case coloniale, de lemn. Detectivul se instalase acolo, după ce promisese că n-avea să se aventureze nicicând pe străzile mărginite de clădiri din cărămidă fără să primească îngăduinţa specialistului din Woon-socket, căruia îi fusese încredinţat. Plimbarea aceea până la Pascoag pentru nişte cumpărături făcute din magazine fusese o greşeală, iar bolnavul îşi plătise scump neascultarea: prin teamă, contuzii şi umilinţe. Asta era ce ştiau bârfitorii din Chepachet şi din Pascoag, dar de cazul său se interesau psihiatrii cei mai de vază.

La început, Malone mărturisise specialiştilor tot adevărul, însă se oprise, constatând că se lovea de oi neîncredere profundă. După aceea îşi ţinuse gura. N-a protestat când admiseseră cu toţii că prăbuşirea câtorva imobile vechi în cartierul Red Hook din Brooklyn, unde pierduseră mai mulţi ofiţeri de poliţie curajoşi, îi distrusese lui echilibrul nervos. Se spunea că ostenise mult la curăţarea acelor cuiburi de dezordine şi violenţă. Unele elemente ale anchetei erau prin ele însele îndeajuns de impresionante şi, fără îndoială, neaşteptata tragedie reprezenta picătura ce făcuse să se reverse

paharul. Aceasta era o versiune edulcorată, acceptată de toată lumea. Nefiind îngust la minte, Malone şi-a dat seama că era mai bine s-o accepte şi el. Să povesteşti unor inşi lipsiţi de imaginaţie despre o oroare ce întrecea închipuirea omenească, aşa cum era grozăvia caselor, cartierelor şi conacelor mâncate de lepră şi de cancer, de un rău venit din lumi străvechi, ar fi fost o provocare ce putea atrage după sine zăvorârea într-o celulă capitonată. Ca om cu judecată, în ciuda misticismului său, Malone preferase unei asemenea perspective o perioadă de şedere în ţară.

Avea intuiţia celţilor pentru lucrurile stranii şi ascunse, dar şi privirea rapidă a logicianului pentru ceea ce, în înfăţişarea sa exterioară, nu-i părea convingător. Acest amestec îl antrenase destul de departe în decursul celor patruzeci şi doi de ani de viaţă, conducându-i în locuri neobişnuite pentru cineva născut într-un conac georgian din vecinătatea Parcului Phoenix, şi care-şi desăvârşise studiile universitare la Dublin. Acum, când îşi revedea amintirile înfiorătoare, Malone se felicita că păstrase doar pentru sine secretul unui lucru capabil să transforme un luptător neînfricat într-un nevrozat copleşit de nelinişte. Nu era pentru prima dată că senzaţiile sale bizare rămâneau fără explicaţie; iar însuşi faptul de a fi căzut în abisurile poliglote ale lumii din subteranele New York-ului nu reprezenta, oare, o ciudăţenie aflată dincolo de orice explicaţie raţională?

Cum să vorbeşti unor inşi prozaici despre vrăjitoria practicată în vechime şi despre minunile ce se înfăţişează numai ochilor sensibili? Cum să evoci acel cazan otrăvit cu toate drogurile unor epoci înfricoşătoare care-şi amestecă laolaltă veninul, perpelindu-şi spaimele obscene?

Văzuse infernala flacără verde a misterului nedezvăluit într-o zgomotoasă şi evazivă confuzie de pofte exterioare şi de blasfemii lăuntrice, şi zâmbise când toţi cunoscuţii lui din New York îşi bătuseră joc de ceea ce povestea el. Oamenii aceia cinici glumiseră, făcând haz de fantastica lui goană după mistere indescifrabile, şi-l asiguraseră că, în timpurile noastre, oraşul n-avea parte decât de mediocritate şi vulgaritate. Unul dintre ei pariase pe o sumă considerabilă că din relatarea aceea nu va ieşi nici măcar un articol pentru revista din Dublin. Să scrii o istorie cu adevărat interesantă despre lumea interlopă a New York-ului? Cugetând la asta, simţea acum că ironia sorţii îndreptăţise asemenea cuvinte nefaste, chiar dacă în ascuns le respingea semnificaţia. Oroarea întrezărită de el nu putea da naştere unei povestiri, deoarece, asemeni cărţii citate de criticul german al lui Poe, „es lässt sich nicht lesen”, n-avea să se lase citită nici ea.

II

Pentru Malone, existenţa conţinea întotdeauna un sens misterios. În tinereţe, simţise frumuseţea ascunsă şi extazul lucrurilor, fusese un poet. Dar sărăcia, amărăciunea şi exilul îi întorseseră privirea în direcţii mai obscure şi fremătase la vederea răului înrădăcinat în lumea înconjurătoare. Viaţa de zi cu zi devenise pentru el o fantasmagorie de umbre macabre, când fierbinte de putregaiuri tăinuite, în cel mai pur stil al lui Beardsley, când lăsând să se ghicească teroarea dincolo de formele şi obiectele cele mai banale, ca în compoziţiile foarte subtile ale lui Gustave Dore.

Socotea că e normal ca destui oameni foarte inteligenţi să-şi râdă de misterele extrem de profunde, căci, îşi zicea el, dacă spiritele superioare ajungeau în contact nemijlocit cu secretele păstrate de cultele străvechi, anomaliile rezultate de aici nu numai că ar fi putut distruge lumea, dar ar fi ameninţat însăşi integritatea Universului. Toate aceste cugetări erau fără îndoială morbide, însă o logică ascuţită şi simţul umorului reechilibrau balanţa. Îl mulţumea să lase asemenea noţiuni în miezul unor viziuni pe jumătate uitate şi să se joace cu el. Criza de isterie fie apăru decât atunci când datoria avea să-l arunce în infernul unei revelaţii prea brutale şi prea insidioase pentru a mai putea s-o evite. Fusese repartizat de câtva timp la secţia de poliţie de pe Buther Street, în Brooklyn, când a început afacerea din Red Hook. Red Hook e un labirint de maghernițe din vecinătatea vechiului chei, vizavi de Governor's Island, cu străzi murdare urcând dinspre debarcader până pe înălţimea de unde ruinele Clinton şi cele de pe Court Street conduc spre Borough Hall. Majoritatea caselor sunt din cărămidă şi datează din primul sfert al secolului al XIX-lea, iar unele dintre uliţele şi ulicioarele foarte întunecoase au îmbătrânită savoare pe care convenţiile literare o numesc „dickensiană". Populaţia lor este extrem de diversă şi de misterioasă. Sirieni, spanioli, italieni şi negri se amestecă aici cu cei din învecinată mahala scandinavă şi americană. Un turn al lui Babel gălăgios şi murdar, ce răspunde prin strigăte stranii plescăitului scos de valurile înfuriate pe pontoanele lunecoase şi monstruoaselor litanii compuse de şuierăturile din port.

Cu mai multă vreme în urmă, pe aici peisajul era ca totul altul. Marinari cu ochi limpezi locuiau în interioarele aranjate cu gust şi străbăteau străzile în lungul cărora se înşirau casele mai mari de pe colină. Urmele apusei vieţi fericite se pot întâlni în aspectul unor construcţii, în graţia câtorva biserici, iar dovezile unei arte originale – în nişte detalii răzleţe: o scară tocită, o poartă stricată, o pereche de coloane mâncate de timp sau vreun capăt de teren cândva verde, dincolo de grilajul de fier îndoit şi plin de rugină. În general, casele sunt de piatră rezistentă, iar din loc în loc se înalţă câte o cupolă cu numeroase ferestre, amintind de zilele când familiile de căpitani şi de

armatori priveau cercetător marea.

Din acel talmeş-balmeş de putreziciune materială şi morală, blestemele unei puzderii de graiuri asediază cerul. Hoarde de vagabonzi înaintează clătinat, strigând şi cântând în lungul străzilor şi aleilor. Mâini furişate sting luminile, trag perdelele şi chipuri negricioase, însemnate de păcat, dispar din ferestre când vizitatorii se aventurează până acolo. Poliţia nu mai speră să poată readuce în acest loc ordinea şi mai curând încearcă să ridice bariere spre a proteja de contagiune lumea din exterior. Zgomotul făcut de patrule este urmat de un soi de tăcere spectrală. De la indivizii înhăţaţi nu scoţi niciodată nimic. Cât despre delicte, sunt tot atât de variate ca şi dialectele locale. Ele merg de la contrabanda cu rom şi ascunderea persoanelor suspecte, trecând prin diverse stadii de ilegalităţi şi vicii obscure, până la ucideri şi la crimele cele mai oribile. Că aceste încălcări ale legii rămân în majoritatea cazurilor nesancţionate de poliţie, explicaţia stă în puterea de disimulare a straniului cartier. Cei ce intră în Red Hook sunt mai mulţi decât cei care ies – sau, mă rog, care ies prin partea ce dă spre oraş –, iar aceia care dispar mai repede au avantajul că flecarele mai puţin. Malone găsea în această stare de lucruri un vag iz de mistere mai cumplite decât cele veştejite de preoţi şi de filantropi. Reunind în sine imaginaţia şi cunoaşterea ştiinţifică, era conştient că oamenii de astăzi, în condiţii speciale, tind să-şi reintroducă instinctiv în viaţă cele mai sumbre tipare ale unei sălbăticii caracteristice maimuţelor. Observase adesea, cu o înfiorare de antropolog, procesiunile însoţite de cântece şi de măscări ale tinerilor cu ochi înroşiţi şi feţe descompuse, în primele ore ale dimineţii. Vedeai mereu astfel de grupuri, fie aşteptând la colţuri de stradă, fie prin porţile arătoase, cântând fără grijă din instrumente scumpe. Uneori molii, alteori nespus de agitaţi, li se întâmpla să angajeze discuţii indecente prin cafenelele de la Borungh Hall. Câteodată vorbeau cu glas scăzut în jurul vechilor taxiuri parcate nu departe de străvechile clădiri şubrezite, cu obloane închise ermetic. Asta îl înspăimânta şi îl fascina pe Malone mai mult decât îndrăznea el s-o mărturisească faţă de colegi, căci îşi închipuia că vede acolo ritualul monstruos al unei societăţi esoterice, un plan de demult, răuvoitor şi criptic, strecurându-se prin sordida masă de fapte, de obiceiuri şi de locuri a căror listă era meticulos consemnată de poliţie. Trebuie că erau, gândea el, moştenitorii unei tradiţii primitive, şocante, cunoscătorii unui cult uitat, practicanţi de ceremonii mai vechi decât omenirea. Aşa ceva sugerau coerenţa şi precizia lor, ca şi ordinea pe care o bănuiai în spatele aparentei lor dezordini mizerabile. Nu citise degeaba tratate de felul celui întocmit de domnişoara Hurray: Cultul vrăjitoriei în Europa occidentală. Ştia că, până de curând, unele practici supravieţuiseră printre ţărani, printre diverşi inşi ascunşi. Era

vorba de un sistem organizat, clandestin şi înspăimântător, descins din întunecatele religii anterioare lumii ariene şi cunoscut în legendele populare sub numele de Liturghii Negre şi de Sabat al Vrăjitoarelor. Nu-şi închipuia nici o singură clipă că vestigiile infernale ale vechii magii şi ale cultelor asiatice ale fertilităţii dispăruseră cu totul, dar se întreba adesea dacă nu cumva unele dintre ele erau mai vechi şi mai sumbre decât cele mai cumplite legende.

III

Afacerii Robert Suydam îi datora Malone faptul că fusese antrenat în miezul evenimentelor din Red Hook. Suydam era un bătrân învăţat, coborâtor dintr-o onorabilă familie olandeză. Trăia penibil din nişte rente, ocupând casa încăpătoare, însă rău întreţinută, pe care o construise bunicul lui la Flatbush. Satul acela nu era pe atunci decât un grup de case coloniale pe lângă clopotniţa acoperită de iederă a bisericii reformate şi cimitirul său olandez, închis cu gard de fier. În locul acela izolat, departe de Mortensen Street, în mijlocul unei curţi având pe margini arbori venerabili, Suydam trăise în recluziune voluntară cam vreo şaizeci de ani, exceptând o perioadă de opt ani pe care o petrecuse în lumea veche. Mijloacele materiale nu-i permiteau să ţină servitori, iar vizitatorii admişi în singurătatea lui erau rari. Îşi primea puţinele cunoştinţe într-una din cele trei camere de la parter – o bibliotecă largă, cu tavanul foarte înalt, şi ai cărei pereţi erau acoperiţi de cărţi jerpelite, având un aspect neplăcut, arhaic şi vag respingător. Faptul că oraşul creştea şi-l absorbise în cartierul Brooklyn n-avusese nicio semnificaţie pentru Suydam, la rândul său uitat de oraş. Vârstnicii îl mai remarcau pe străzi, însă pentru populaţia ceva mai tânără el nu era decât un bătrân ciudat şi corpolent care, cu pletele albe în dezordine, cu obrajii rău bărbieriţi, cu hainele negre şi roase, cu bastonul terminat printr-o măciulie de aur, nu trezea nimic altceva decât o privire amuzată.

Malone nu-l mai întâlnise înainte ca misiunea să-l conducă la afacerea pomenită. Auzise însă indirect vorbindu-se despre el, ca despre un expert în superstiţia medievală. Odată, intenţionase să consulte una din cărţile sale despre Cabală şi legenda lui Faust, de care îi povestise un prieten, dar ediţia era epuizată.

Suydam deveni o „afacere” când nişte rude îndepărtate se zbătură să obţină o decizie judecătorească privind integritatea sa mentală. Poziţia lor păru stranie celor din afară, însă acţiunea nu fu pornită cu adevărat decât după o lungă observare şi după nişte discuţii penibile. Ea se întemeia pe unele schimbări curioase, intervenite în felul de a vorbi şi în obiceiurile sale, pe aluziile la lucruri surprinzătoare şi pe faptul că frecventa locuri rău famate din

învecinatul Brooklyn. Cu trecerea anilor, ajunsese din ce în ce mai neglijent cu propria sa persoană. Vagabonda acum ca un cerşetor veritabil. Ruşinaţi, prietenii îl întâlneau din când în când prin staţiile de metrou şi pe băncile nu prea îndepărtate de Borough Hall, unde conversa cu diverşi străini negricioşi ce păreau, după mutre, numai buni de spânzurat. Când deschidea gura, o făcea doar pentru a rosti gânduri incoerente despre nişte pretinse puteri nelimitate şi pentru a repeta, cu clipiri din ochi semnificative, cuvinte sau nume mistice precum „Sephiroth", „Ashmodai" şi „Samael". Ancheta scoase la iveală faptul că-şi irosea veniturile cumpărând volume curioase, aduse de la Londra şi Paris, şi că închiriase un apartament mizerabil la subsol, în cartierul Red Hook, unde îşi petrecea practic toate nopţile, primind bizare delegaţii de pomanagii şi de străini. Se celebra acolo, după toate aparenţele, un ceremonial neobişnuit. Detectivii însărcinaţi să-l urmărească raportară că riturile acelea nocturne erau presărate cu strigăte şi cântece stranii, cu tropăituri. Deşi obişnuiţi cu frecventele orgii ale cartierului, îi apuca tremurul la amintirea sălbăticiei şocante ce caracteriza respectivele întâlniri. Totuşi, când afacerea ajunse la tribunal, Suydam reuşi să-şi păstreze libertatea. Faţă de judecători, apelă la maniere curtenitoare şi rezonabile. Admise că purtarea îi era ciudată şi limbajul extravagant, dar le puse pe seama excesivei sale pasiuni pentru, studiu. Mărturisi că se scufundase într-o lucrare privind câteva particularităţi ale tradiţiei europene, şi care pretindea cercetări intense efectuate asupra cântecelor şi dansurilor folclorice ale unor grupuri de străini. Insinuarea că o societate secretă făcea presiuni asupra lui, cum pretindeau rudele sale, era cu totul absurdă. Ea arăta doar în ce măsură familia îi ignora lucrările. Detectivilor Corlears şi Van Brunts, angajaţi de cei din neamul Suydam, li se dădură alte însărcinări.

Acum era momentul să intre în scenă un grup de inspectori federali şi de poliţie, între care şi Malone. Serviciile oficiale urmăriseră afacerea Suydam cu interes, sprijinindu-i în acest sens până şi pe detectivii particulari. Descoperiseră astfel că noii tovarăşi ai lui Suydam se numărau printre criminalii cei mai lipsiţi de inimă din ulicioarele cartierului Red Hook. Cel puţin o treime dintre ei aveau dosar şi comiseseră delicte destul de grave: furturi, dezordine în locuri publice, imigraţie clandestină.

În realitate, se putea spune fără teama de a greşi că vizitele la bătrânul savant îi adunau pe cei mai importanţi traficanţi asiatici de droguri din cartier. În viermuiala aglomerărilor mizere de la Parker Place, devenite de atunci faimoase şi unde Suydam îşi avea locuinţa din subsol, se dezvoltase o colonie nespus de ciudată, alcătuită din indivizi cu priviri piezişe. Ca să comunice între ei, întrebuinţau alfabetul arab, însă cei mai mulţi dintre sirienii din Atlantic Avenue îi

evitau cu grijă. Autorităţile au încercat să-i trimită de unde veniseră, sub pretextul că nu erau în regulă acolo, dar legea se mişcă încet, iar forţele de ordine nu-şi făceau de lucru în Red Hook fără să fie constrânse la aşa ceva de o campanie de presă ori de vreo formă de presiune.

Creaturile acelea frecventau o biserică din piatră, ajunsă în ruină, folosită miercurea ca sală de bal, şi care îşi înălţa contraforţii gotici nu departe de cel mai dubios loc de pe ţărm. Biserica era de confesiune catolică, însă preoţii din Brooklyn n-o mai recunoşteau drept a lor de când poliţiştii descoperiseră că, noaptea, ea ajunsese teatrul unei stranii însufleţiri. Sunete joase şi dogite ieşeau dintr-o orgă ascunsă sub pământ, pe când biserica era goală şi întunecată, iar adesea până şi urlete ori bătăi în tobă păreau să acompanieze vreo slujbă misterioasă.

Întrebat, Suydam răspunse că el considera ritul acela o rămăşiţă a creştinismului nestorian, în amestec cu şamanismul din Tibet. Cei mai mulţi dintre oamenii care-l practicau, presupunea el, erau de rasă mongolă, originari din Kurdistan sau dintr-o ţară vecină acesteia. Malone nu-şi putu reţine gândul că în Kurdistan se afla patria neamului Yezidi, compus din ultimii descendenţi ai perşilor adoratori ai diavolului. Ancheta mai relevă faptul că în Red Hook intrau tot mai mulţi imigranţi străini. Prin complicitatea marinarilor, reuşeau să înşele vigilenţa ofiţerilor de poliţie însărcinaţi cu supravegherea. Se răspândeau prin Parker Place, instalându-se pe colină, unde alţi indivizi bizari îi primeau frăţeşte. Siluetele lor bondoace, împopoţonate grotesc cu veşminte americane ţipătoare, apărură într-un număr din ce în ce mai mare printre localnici şi printre briganzii nomazi din sectorul Borough Hall, până când în cele din urmă deveni necesar să fie recenzaţi, adunaţi laolaltă şi predaţi autorităţilor federale şi poliţiei orăşeneşti.

IV

Metodele poliţieneşti sunt variate şi ingenioase. În urma unor filaje discrete, convorbiri neînsemnate, păhărele de alcool oferite la momentul potrivit şi întrevederi bine gândite cu arestaţii înspăimântaţi, Malone înregistrase un număr de fapte legate de această mişcare bizară şi ameninţătoare. Noii sosiţi erau chiar kurzi, vorbeau un dialect obscur, rămas o enigmă pentru filologie. Cei ce aveau o ocupaţie erau în majoritate lucrători necalificaţi prin docuri, negustori fără autorizaţie, slugi prin restaurantele greceşti ori vânzători de ziare zgomotoşi. Întrucât cei mai mulţi dintre ei n-aveau venituri declarate, ajungeau inevitabil la afaceri necinstite printre care frauda şi hoţia constituiau delictele cele mai uşoare.

Veniseră cu vapoare şi cargouri de toate felurile. Debarcaţi pe ascuns în nopţile fără lună, ei urcau la bordul unor barcazuri amarate la un chei anumit şi, folosind un canal ascuns, ajungeau într-un refugiu subteran, secret, aflat chiar sub o anume casă. Malone nu putu localiza nici cheiul, nici canalul, nici casă, căci amintirile informatorilor să-i erau foarte confuze, iar explicaţiile lor de neînţeles1 până şi pentru experţii cei mai experimentaţi. Nu avu mai mult noroc nici în încercarea de a pricepe rostul acelei imigrări sistematice. Din prudenţă, oamenii ţineau ascuns locul exact de unde veneau, ca şi modul în care fuseseră contactaţi de organizaţia ce-i adusese aici. Remarcă un singur lucru, şi anume: cu cât insista să le descopere scopul, cu atât indivizii aceia ciudaţi păreau mai cuprinşi de panică.

Gangsterii de alte rase erau şi ei reţinuţi la limbă. Tot ce se putuse afla era că un zeu, sau un mare preot, le promisese avantaje extraordinare, o putere supranaturală şi dominaţia asupra unui ţinut straniu.

Prezenţa noilor veniţi şi a vechilor răufăcători la reuniunile nocturne ale lui Suydam era supravegheată cu grijă de către poliţie, care a înţeles curând că bătrânul original trebuise să închirieze apartamente suplimentare ca să-i cazeze pe toţi cunoscătorii parolei. Astfel el ocupa în întregime trei case şi găzduia permanent un mare număr de indivizi bizari.

Robert Suydam îşi petrecea acum tot mai puţină vreme în casa de la Flatbush. Aparent, nu se ducea acolo decât după cărţi. Înfăţişarea şi manierele sale atinseseră un stadiu de degradare alarmant. Malone îl luă la întrebări în două rânduri, dar de fiecare dată se lovi de un zid al tăcerii. Omul pretindea că nu ştie nimic despre comploturile sau mişcările acelea misterioase. N-avea nicio idee în privinţa felului cum debarcaseră kurzii, nu bănuia nici ce voiau. Ocupaţia lui consta în studiul senin al folclorului tuturor imigranţilor din cartier – treabă în care, în mod legitim, nu, încăpea amestecul poliţiei. Malone profită de vizită pentru a-i spune lui Suydam cât îi admira vechea broşură scrisă cândva despre Cabală şi despre alte mituri, însă bătrânul, nu deveni după asta mai blând. Se simţea încolţit şi îşi respinse cu fermitate vizitatorul. Dezgustat, detectivul abandonă partida, căutându-şi alte surse de informare.

Nimeni nu va şti vreodată ce ar fi descoperit Malone în eventualitatea că ar fi ţinut în permanenţă afacerea sub control. Oricum, un conflict stupid între autorităţile federale şi cele ale oraşului întrerupsese ancheta timp de mai multe luni, iar inspectorul se ocupă de alte sarcini. Chiar de la distanţă, însă, continuă să se intereseze de afacerea aceea ciudată. Fu surprins, bineînţeles, în perioada răpirilor ce răvăşiseră New York-ul, să afle că savantul până

atunci atât de neglijent cu propria lui persoană se metamorfozase complet.

Într-o bună zi apăru la Borough Hall cu faţa rasă, cu părul tăiat şi purtând un costum impecabil. Începând de atunci, cu fiecare zi trecută se putea constata o ameliorare: privirea îi deveni mai vie, vorba mai scânteietoare, îşi pierdu treptat corpolenţa ce-l deformase vreme îndelungată. Acum i se dădea adesea mai puţin decât vârsta reală. Mersul îi era suplu, gesturile repezi, părea să fi aflat o a doua tinereţe, fiindcă părul începu să i se înnegrească fără ca nimic să dea de înţeles că şi-l vopsea. Pe măsură ce se scurgeau lunile, se îmbrăca din ce în ce mai puţin desuet şi, ca să sfârşim, îşi surprinse noii prieteni prin renovarea şi redecorarea proprietăţii de la Flatbush, unde dădu o serie de recepţii la care îşi invită toate cunoştinţele, inclusiv rudele acelea îndepărtate ce încercaseră nu demult să-l pună sub interdicţii. Unii veniră din curiozitate, alţii din datorie, însă cu toţii fură încântaţi de farmecul şi curtoazia pustnicului de odinioară. Îşi împlinise, spunea el, cea mai mare parte a lucrării în care era angajat şi, întrucât tocmai îl moştenise pe un vechi prieten din Europa, putea să-şi termine treaba şi să-şi petreacă fără griji timpul ce-i mai rămânea de trăit.

Era văzut tot mai rar în Red Hook şi tot mai des în societatea căreia îi aparţinea prin naştere. Poliţia înregistră faptul că nelegiuiţii organizau întâlniri frecvente

În vechea biserică folosită ca sală de bal, dar se părea că neglijau apartamentul din subsolul de la Parker Place, chiar dacă locul acela şi anexele lui fuseseră mereu bântuite de creaturi ciudate şi sordide.

Apoi se produseră două incidente, la mare distanţă unul de altul, e adevărat, însă, în ochii lui Malone, ambele extrem de interesante în raport cu afacerea. În ziarul Eagle, apăru anunţul discret al logodnei lui Robert Suydam cu domnişoara Cornelia Gerritsen din Bayside, o tânără de condiţie excelentă, rudă pe departe cu viitorul său soţ; cealaltă noutate era descinderea efectuată de poliţie la biserică, în urma zvonurilor conform cărora figura unuia dintre copiii răpiţi fusese văzută într-o fereastră de la subsol.

Malone participă la descindere. Inspectă locul cu destulă atenţie, dar nu descoperi nimic. În fond, clădirea era absolut pustie atunci când o cercetau. Şi totuşi, detectivul fu tulburat într-o oarecare măsură de ceea ce găsi în interior. Erau acolo nişte panouri pictate grosolan şi care nu prevesteau nimic bun. Panourile reprezentau chipuri sacre cu expresii sardonice, bizare şi nepământeşti.

Nu-i plăcu nici inscripţia grecească de pe zid, chiar deasupra pupitrului. Era o străveche incantaţie descoperită de el pe când fusese student la Dublin şi care, în traducere, suna astfel:

O, prieten şi tovarăş nocturn, tu care te bucuri de urletele câinilor şi de sângele vărsat, tu care treci printre umbrele dintre morminte, tu care te desfeţi la vederea sângelui şi semeni groază între muritori, Gorgo, Mormo, Lună cu o mie de chipuri, primeşte cu bunăvoinţă jertfele noastre.

Citind acestea, Malone se înfioră şi un gând vag îi zbură la orga cu note joase şi dogite ce fusese auzită de sub biserică în unele seri. Se înfioră iarăşi, văzând rugină pe marginile unui lighean de metal din preajma altarului, şi se opri încercat de nervozitate când nările lui avură impresia că recunosc un miros straniu şi macabru, în imediata lui apropiere. Amintirea acelei orgii nu-i mai ieşea din minte. Înainte de a pleca, exploră pivniţa cu cea mai mare atenţie, însă nu găsi nimic. Locul era teribil de odios.

La data căsătoriei lui Suydam, valul răpirilor ajunsese un veritabil scandal de presă. În cea mai mare parte, victimele erau copii proveniţi din clasele sociale defavorizate, iar numărul în creştere al dispariţiilor declanşase un sentiment de mânie violentă. Ziarele cereau poliţiei să acţioneze şi, încă o dată, postul din Buther Street îşi trimise oamenii la Red Hook ca să caute urme şi probe menite să conducă la arestarea criminalilor. Malone fu încântat să intre din nou în rol şi se felicită că avea de efectuat un raid printr-una din casele lui Suydam de la Parker Place. Nu fu descoperit, totuşi, niciun copil răpit, în ciuda unor ţipete şi a unei eşarfe roşii ce aparţinuse unuia dintre ei, obiect găsit în vecinătate. Picturile şi inscripţiile grosolane ce împodobeau, în majoritatea camerelor, pereţii neîngrijiţi îl convinseră însă pe detectiv că era pe urmele unui fapt extraordinar. Picturile erau înspăimântătoare. Reprezentau monştri hidoşi, de toate formele şi de toate mărimile, şi parodii de siluete omeneşti, imposibil de descris. Inscripţiile erau făcute în roşu, cu caractere arabe, greceşti, latine şi ebraice. Malone le putu descifra pe cele mai multe dintre ele, dar ceea ce reuşi să citească, într-un soi de greacă veche ebraizată, sugera cea mai cumplită dintre invocaţiile adresate diavolului în epoca decadenţei alexandrine:

HEL – HELOYM – SOTHER – EMMANVEL – SABOTH – AGLA – TETRAGRAMMATON – AGY-ROS – OTHEOS – ISCHYROS – ATHANATOS – IEHOVA – ADONAI – SADAY – HOMONION – MESSIAS – ESCHEREHEYE.

Cercuri şi stele în cinci colţuri apăreau acolo revelând fără niciun dubiu credinţele şi înclinaţiile stranii ale celor ce locuiau în apartamentele acelea mizerabile. Apoi, în pivniţă, fu descoperit ceva extrem de ciudat – un morman de lingouri de aur peste care se îngrămădise neglijent nişte pânză. Suprafaţa sclipitoare a lacurilor

avea imprimate hieroglife ciudate, asemănătoare celor de pe pereţi. În timpul raidului, poliţiştii nu întâmpinară decât o rezistenţa pasivă din partea orientalilor cu ochi furişaţi ce scânteiau în pragul fiecărei uşi. Inspectorii se retraseră fără nimic care să poată constitui o dovadă Comisarul de cartier îi scrise lui Suydam, sfătuindu-l să fie mai atent la locatarii şi protejaţii săi, căci rumoarea publică era în creştere.

V

Apoi avu loc căsătoria, în iunie, urmată imediat de o întâmplare senzaţională.

În dimineaţa aceea, Flatbush plutea în euforie. Automobile împodobite umpleau străzile din jurul vechii biserici olandeze, din al cărui portal începea un baldachin terminat pe trotuar. Niciun eveniment local nu întrecu în pompă şi fast căsătoria Suydam-Gerritsen Numele celor ce-i petrecură pe soţi până la cheiul de îmbarcare, chiar dacă nu erau dintre cele mai celebre, nu înseamnă că lipseau din lista mondenă a locului. La orele 17, batistele fluturară, iar marele transatlantic începu să alunece în lungul debarcaderului, îşi întoarse încet prova spre ocean, se desprinse de remorcherul său şi o porni în direcţia vastelor spaţii marine care conduceau la minunile Lumii Vechi. Noaptea, vaporul era ieşit din port şi pasagerii întârziaţi pe punte contemplau stelele reflectate în oceanul neted. Nimeni nu va putea spune dacă atenţia le fusese atrasă mai întâi de cargou, sau de ţipăt.

Probabil cele două apăruseră în acelaşi timp, dar n-are rost să ne pierdem în presupuneri. Ţipătul scăpă din cabina lui Suydam, iar Stewardul care a forţat uşa ar fi putut povesti lucruri oribile dacă n-ar fi înnebunit subit. Orice-ar fi fost, el se puse pe urlat încă şi mai tare decât victimele, apoi începu să străbată vaporul văicărindu-se încet, până când fu reţinut şi pus în lanţuri. Medicul de la bord, intrând imediat în cabină şi aprinzând lumina, nu-şi pierdu raţiunea, însă nu povesti nimănui ce văzuse. La mult timp după întâmplare, avea să-i spună totul lui Malone, cu care va intra în legătură la Chepachet.

Se produsese o crimă, o strangulare, dar e nevoie să spunem că urmele de gheare de pe gâtul doamnei Suydam nu puteau fi lăsate de soţul ei şi nici de vreo altă mână omenească. Pe peretele alb al cabinei, un cuvânt înscris cu litere de foc străluci vreme de câteva clipe, cuvânt care, repetat de memorie, părea să se apropie de sinistrele litere caldeene ale vocabulei „Lilith”. Toate acestea, de altfel, dispărură foarte repede. Cât despre Suydam, trebuiră mai întâi să interzică intrarea în cabina lui pentru a încerca să-şi facă o idee despre ceea ce se petrecuse, dar doctorul îi declara lui Malone că el unul nu-l văzuse. Într-adevăr, când ajunsese la locul crimei, hubloul deschis îi

fusese ascuns vederii, până să aprindă lumina, de un fel de fosforescenţă. O clipă crezuse că auzea afară, în noapte, ecoul îndepărtat al unui râs drăcesc înăbuşit, fără a percepe totuşi vreo formă distinctă. Era sigur pe ceea ce afirma şi se întemeia în acest sens pe faptul că-şi păstrase perfect sănătatea mintală.

Acela a fost momentul în care atrăsese atenţia cargoul. Fu lansată o barcă şi o hoardă de briganzi negricioşi, insolenţi, în uniforme de ofiţeri, invadă vaporul oprit pentru o vreme. Oamenii aceia îl voiau pe Suydam sau corpul său. Erau la curent cu călătoria lui şi, din anumite motive, ştiau că tocmai murise.

Puntea căpitanului semăna cu un adevărat pandemoniu. Între raportul doctorului cu privire la cabină şi pretenţiile echipajului de pe cargou, până şi marinarul cel mai înţelept şi cel mai calm nu mai ştia ce să creadă. Şeful bandei, un arab cu o dezgustătoare gură negroidă, scoase pe neaşteptate o hârtie murdară şi boţită, întinzându-i-o căpitanului. Era un mesaj ciudat, semnat de Hobert Suydam:

„În caz de moarte subită sau de accident inexplicabil, rog să fiu predat, fără întrebări, eu sau corpul meu, în mâinile purtătorului acestei scrisori. Pentru mine, şi poate pentru voi, totul depinde de respectarea întocmai a acestei condiţii. Explicaţiile vor veni mai târziu. Nu mă părăsiţi în situaţia asta.

— Robert Suydam”.

Căpitanul schimbă o privire cu doctorul, iar acesta din urmă şopti ceva la urechea celui dintâi. În final, ei se supuseră cererii şi îşi conduseră musafirii nedoriţi în cabina dramei.

Doctorul evită privirea căpitanului pe când descuia uşa. Îi lăsă pe ciudaţii marinari să intre şi aşteptă, neliniştit, să iasă cu povara lor. Pregătit cu grijă, corpul era învelit în cearşafuri care îl fereau de privirile curioşilor. Oamenii îl trecură peste bord, luându-i în barca lor.

Vaporul îşi reîncepu cursa. Doctorul şi un funcţionar de servicii funebre al vasului aranjară cabina familiei Suydam, îndeplinind ultimele datorii reclamate de moarte. Încă o dată, medicul fu obligat să se arate reticent în explicaţii şi să ascundă adevărul. Când bărbatul de la pompe funebre îl întrebă de ce o golise cu totul de sânge pe doamna Suydam, evită să-i spună că el nu-i făcuse nimic şi nici nu-i atrase atenţia asupra locului gol de pe etajeră, unde se ţineau medicamentele, ori asupra mirosului din chiuvetă care arăta ce se alesese din conţinutul original al flacoanelor. Remarcase, totuşi, că buzunarele acelor oameni, dacă oameni erau, arătau umflate în chip bizar când părăsiseră nava.

După două ore, prin radio, lumea întreagă ştia tot ce trebuia să ştie despre oribila afacere.

VI

În aceeaşi seară de iunie, fără să aibă habar de lucrurile petrecute pe mare, Malone era în misiune pe ulicioarele din Red Hook. O bruscă agitaţie cuprinsese zona. Oamenii fuseseră chemaţi acolo prin „telefonul fără fir” sau ceva de felul acesta. Se adunaseră în jurul bisericii şi al caselor din Parker Place, ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Tocmai dispăruseră trei copii, nişte norvegieni mititei cu ochi albaştri din străzile de pe lângă Gowanus, şi se zvonea că viguroşii vikingi erau gata să-şi facă dreptate singuri. Săptămâni întregi, Malone îşi tot îndemnase colegii să opereze o curăţenie generală în cartier. Impresionaţi de noul element ce se adresa bunului lor simţ mai mult decât descrierile unui visător din Dublin, poliţiştii hotărâră de comun acord să aplice o lovitură serioasă. Agitaţia şi ambiţia acelei seri fură factorul decisiv care le determina acţiunea. La miezul nopţii, un comando format din oamenii de la trei posturi de poliţie dădu năvală în Parker Place şi prin împrejurimi. Uşile fură forţate, întârziaţii arestaţi. Camerele luminate de lumânări vărsară o mulţime incredibilă, alcătuită din străini în robe bălţate, purtând mitre şi alte zorzoane inexplicabile. În învălmăşeală se pierdură destule, căci diverse obiecte fură aruncate în puţuri, iar mirosurile revelatoare fură acoperite prin arderea grăbită de tămâie cu parfum extrem de puternic. Dar stropi de sânge existau peste tot, încât pe Malone îl scuturau fiorii ori de câte ori se apropia de vreo vatră sau de vreun altar încă fumegând.

Voia să vadă imediat mai multe locuri, însă acordă prioritate apartamentului de la subsol al lui Suydam. Un mesager îi transmisese că biserica în ruine era complet goală. Apartamentul, gândea el, avea să-i reveleze neîndoielnic urme ale cultului căruia specialistul în ştiinţe oculte îi devenise, după toate semnele, şef. Plin de speranţă, scotoci prin camerele mucede, luând aminte la mirosurile vag carnale. Examină părţile ciudate, instrumentele, lingourile de aur şi recipientele cu dop de sticlă împrăştiate pe jos. Deodată, o mâţa costelivă, neagră cu alb, îi alunecă printre picioare şi-l făcu să se împiedice, răsturnând în acelaşi timp o retortă pe jumătate plină cu un lichid roşu. Şocul resimţit fu intens, încât nici astăzi Malone nu-i încă sigur de cele văzute. Dar în visele tale revede mereu goana acelei pisici cu malformaţii monstruoase. Apoi descoperi o uşă închisă cu cheia şi căută ceva cu care s-o dărâme. Un scaun greu se afla în apropiere, era mai mult decât suficient pentru panourile de lemn îmbătrânit. O fisură apăru, apoi se lărgi. În fine, uşa cedă. Un vârtej urlător de vânt îngheţat ţâşni din abis, purtând cu sine toate mirosurile grele ale unei genuni fără fund. O forţă absorbantă ce nu venea nici din cer şi nici de pe pământ îl cuprinse pe detectivul

paralizat şi-l antrenă, prin deschiderea căscată, în nişte spaţii nemărginite, pline de şuşoteli, de tânguiri şi de rânjete batjocoritoare. Fără îndoială, era un coşmar. Toţi specialiştii i-au spus-o, iar el nu reuşi niciodată să demonstreze contrariul. Şi, de altfel, ar fi preferat să fie aşa, căci spectacolul vechilor magherniţe de cărămidă şi al sumbrelor chipuri străine nu iar îi măcinat atunci sufletul în asemenea hal. Dar în momentul acela nu visa. şi nimic n-avea să-i şteargă vreodată amintirea criptelor obscure, a arcadelor titanice, a siluetelor diforme şi infernale ce înaintau cu paşi largi, strângând în braţe nişte arătări pe jumătate devorate şi ale căror fragmente încă vii cereau milă ori râdeau satanic. Mirosuri de tămâie şi de putreziciuni se contopeau într-un amestec greţos. Prin aerul negru se mişcau, înglobate într-o masă ceţoasă, vizibile abia pe jumătate, elemente fără formă, dar prevăzuta cu ochi. Undeva, o apă sumbră şi cleioasă plescăia în cheiuri de onix. La un moment dat, clinchetul tremurător al unor clopoţei răsună ca răspuns la chicotul dement al unei creaturi goale şi fosforescente. Acesta înota în direcţia malului, ajunse la el, se agăţă şi se căţără pentru a se ghemui, cu un aer sardonic, în umbră, pe un piedestal aurit, sculptat. Căi întunecoase şi fără de capăt păreau să ducă în toate direcţiile, încât ajungeai să-ţi dai seama în cele din urmă că acolo te aflai în însuşi miezul unei lepre menite să lovească şi să înghită oraşe şi naţiuni.

Răul cosmic pătrunsese aici, hrănindu-se din rituri nelegiuite. Îşi începuse sinistrul marş macabru ce trebuia să ne reducă pe toţi la starea de monştri cotropiţi de mucegai, prea hidoşi până şi pentru a mai merita un mormânt. Acolo îşi avea Satan curtea babiloniană şi cu sângele copiilor nevinovaţi erau spălate membrele leproase ale fosforescentei Lilith. Incubi şi sucubi o proslăveau cu urlete pe Hecate, în vreme ce miei fără cap îşi trimiteau behăiturile spre Magna Mater. Capre săltau după sunetele unor flaute mici şi stridente şi aegipani ca nişte broscoi umflaţi alergau neosteniţi în urma unor fauni sluţi pe stâncile zgrunţuroase. Moloh şi Ashtaroth nu lipseau nici ei, căci în această chintesenţă a tuturor damnaţiunilor limitele conştiinţei erau abolite, iar închipuirea umană îşi găsea curs liber în toate domeniile ororii şi în toate dimensiunile interzise pe care răul avea puterea de a le crea. Lumea şi natura erau neputincioase împotriva unor astfel de asalturi, puţuri ivite de sub sigiliile nopţii, şi niciun semn şi nicio rugăciune nu putea opri valul acela de abominaţie.

Deodată, o rază de lumină apăru în mijlocul fantasmelor, iar Malone auzi un zgomot de vâsle printre blestemele arătărilor ce ar fi trebuit să fie moarte. O barcă, având în partea din faţă o lanternă, îşi făcu apariţia. După ce fu legată de un inel din fier al cheiului, mai mulţi oameni sumbri debarcară o povară voluminoasă, învelită în cearşafuri, purtând-o până la forma goală şi fosforescentă de pe

piedestalul sculptat şi aurit. Arătarea rânji, apoi izbi de mal multe ori cu piciorul în cearşaf. După care oamenii îl desfăcură, susţinând dinaintea piedestalului cadavrul cangrenat al unui bătrân corpolent, cu obrajii neraşi şi cu plete albe în dezordine. Arătarea fosforescentă rânji din nou. Atunci oamenii îşi scoaseră din buzunare sticlele şi-i unseseră cu roşu picioarele, iar la urmă îi dădură sticlele să bea. Brusc, venit din arcadele acelor străzi nesfârşite, se auzi sunetul demonic al unei orgi necurate care, în vuiete, prin notele sale joase şi dogite făcu infernul să hohotească. Într-o clipă, fiecare entitate mişcătoare se electriză. Alcătuiră îndată o procesiune ceremonială. Apoi hoarda aceea de coşmar porni în ritmul straniei melodii – capre, satiri, aegipani, incubi, sucubi, lemuri, broscoi contorsionaţi, câini urlători şi elemente fără formă, conduşi cu toţii de abominabila apariţie fosforescentă, goală, ce păşea acum larg, neruşinat, purtând în braţe cadavrul cu ochi adânciţi al bătrânului. Ciudaţii oameni negricioşi dansau în coada cortegiului, şi întreaga coloană sălta şi tresăltă într-o dementă dionisiacă. Malone se poticnea departe în spatele lor, pradă delirului, întrebându-se în ce lume ajunsese. În sfârşit, se prăbuşi pe piatra rece şi umedă, gâfâind şi tremurând, în vreme ce orga diavolească îşi scădea intensitatea, iar înspăimântătoarele urlete ale acelei procesiuni nebuneşti încetau treptat. Mai auzea încă, vag, cântece oribile şi croncănituri ignobile în depărtare. Din timp în timp, un geamăt sau un urlet de devoţiune ceremonială ajungea până la el, odată cu înfiorătoarea incantaţie grecească al cărei text îl citise deasupra pupitrului din biserica ruinată.

O, prieten şi tovarăş nocturn, tu care te bucuri de urletele câinilor (aici, un urlet oribil izbucni) şi de sângele vărsat, (aici, sunete imposibil de descris se amestecară cu strigăte morbide), tu care treci printre umbrele dintre morminte (aici se auzi un suspin), care te desfeţi la vederea sângelui şi semeni groază între muritori (succesiune de ţipete ascuţite, ieşite din miriade de gâtlejuri), Gorgo (reluat de asistenţă), Mormo (repetat în extaz), Lună cu o mie de chipuri (suspine şi note de flaut), primeşte cu bunăvoinţă jertfele noastre.

Odată cu sfârşitul incantaţiei, un strigăt general se înalţă şi sunetele orgii dogite fură acoperite aproape în întregime. Apoi un suspin scăpă din piepturi fără număr, după care fură lătrate şi behăite aceste cuvinte:

Lilith, măreaţă Lilith, priveşte-l pe Mire!

Strigătele se intensificară. Se auzi zgomotul unei lupte şi paşii

repezi ai unei siluete ce fugea. Zgomotele se apropiară, iar Malone se ridică în coate ca să vadă ce se petrecea. După ce scăzuse, lumina din criptă creştea acum din nou. Într-un halou demonic apăru atunci, alergând, o formă ce n-ar fi trebuit nici să fugă, nici să simtă, nici să respire: cadavrul cangrenat al bătrânului corpolent şi cu ochi sticloşi. În spatele lui alerga apariţia aceea goală, fosforescentă şi rânjitoare, iar încă şi mai în urmă se puteau vedea cum gâfâie oamenii cu piele negricioasă şi redutabila mulţime a adâncurilor puturoase. Cadavrul lua avans faţă de urmăritorii săi, lăsând impresia că se concentrează asupra unei ţinte precise: piedestalul aurit şi sculptat, a cărui importanţă necromatică părea să fie foarte mare. Încă o clipă, şi avea să reuşească. Cu o ultimă tresărire de energie, Robert Suydam, cadavrul cu ochii ficşi, îşi atinse ţinta şi triumfă. Efortul fusese enorm, dar se ţinuse bine. Acum, după ce se nărui, carcasa lui se prefăcea într-o masă gelatinoasă, de putreziciune. Piedestalul, pe care-l împinsese în cădere, se clătină şi căzu în apele dense, chiar alături, lăsând o ultimă sclipire de aur sculptat pe când se afunda greoi în golfurile insondabile ale adâncului Tartar. Şi tot în clipa aceea, scena de oroare dispăru din privirile lui Malone. Îşi pierdu cunoştinţa în mijlocul unui bubuit de tunet ce părea să înmormânteze întreg universul Răului.

VII

Visul lui Malone se produse înainte ca ei să fi aflat de moartea lui Suydam şi, în mod curios, era completat de mai multe fapte pe cât de reale, pe atât de stranii.

Cele trei case vechi din Parker Place, putrezite de multă vreme, se prăbuşiră fără vreo raţiune vizibilă pe când jumătate din poliţişti şi majoritatea arestaţilor se aflau în interior. Un mare număr dintre ei fură ucişi pe loc. Au existat şi câţiva supravieţuitori în subsol şi în pivniţe, Malone numărându-se printre ei. Se afla chiar sub casa lui Robert Suydam. Asta nimeni nu e dispus s-o nege, fiindcă fu descoperit inconştient la marginea unei cloace negre, alături de o încâlceală de cărnuri putrede şi de oseminte ce s-a identificat, graţie unei proteze dentare, drept corpul lui Suydam. Afacerea era simplă. Într-adevăr, chiar acolo ducea canalul subteran al contrabandiştilor. S-a crezut, prin urmare, că oamenii îi luaseră pe Suydam de pe vapor doar ca să-l aducă la el. Poliţiştii traseră concluzia că Suydam era, după toate evidenţele, capul unei organizaţii de imigranţi clandestini. Cât despre doctor, explicaţiile poliţiei nu-l satisfăcură, însă nu insistă. Detectivii mai observară că un tunel neştiut unea casa fatală de o criptă săpată sub biserică. La cripta aceasta nu se putea ajunge decât printr-un pasaj secret, strâmt, săpat în zidul nordic al bisericii. Odată

ajunşi acolo, făcură descoperiri înfiorătoare. Orga dogită exista, şi la fel o largă capelă boltită, cu bănci de lemn şi un altar de formă curioasă. Pereţii conţineau mici celule şi, în şaptesprezece dintre ele, fură găsiţi – e oribil s-o spunem – prizonieri singuratici, în lanţuri, ajunşi într-o stare de idioţie deplină, printre care şi patru mame cu copiii lor. Copiii muriră curând după ce fuseseră scoşi la lumină, iar medicii afirmară că era lucrul cel mai bun ce putea să li se întâmple.

Înainte de a astupa canalele, ele fură drenate cu grijă şi se găsi acolo o cantitate imensă de oase sfărâmate, de toate mărimile. Era limpede că epidemia răpirilor îşi avea epicentrul sub această casă. Însă numai doi dintre arestaţii supravieţuitori putură să fie implicaţi legal în afacere. În ce priveşte piedestalul sculptat şi aurit, atât de des menţionat de Malone – ca fiind de cea mai mare importanţă ocultă, el nu mai fu găsit niciodată. Se constată doar că sub casa lui Suydam exista un loc unde canalul se afunda brusc într-un puţ foarte adânc, cu neputinţă de dragat. Fu închis printr-un grilaj la un capăt şi betonat la celălalt, atunci când se construiră pivniţele noilor clădiri.

Satisfăcută de distrugerea unei periculoase bande de nebuni şi de contrabandişti, poliţia îi predă şi pe kurzii suspecţi, însă necondamnaţi, în mâinile instituţiei federale. Înainte de a fi deportaţi, se descoperi fără putinţă de tăgadă că aparţineau, clanului Yezidi, adorator al diavolului.

Cargoul şi echipajul său rămaseră un mister, dar nişte detectivi dezamăgiţi sunt gata să urmărească nava oriunde s-ar afla, ca s-o împiedice să-şi continue dăunătoarea activitate. Malone credea că poliţiştii aceia cinici dau dovadă de o evidentă lipsă de imaginaţie şi că vor găsi vasul-fantomă la fel cum găsiseră explicaţiile concrete ale afacerii respective. Nici în raport cu presa, care n-a văzut aici decât materie de senzaţii morbide, n-are prea multe speranţe. Gazetarii s-au limitat la evocarea unui cult sadic minor, când I-ar fi putut numi „oroarea din inima Universului”.

Malone e mulţumit că se poate odihni în prezent la Chepachet. Aşteaptă ca, în condiţii de linişte, nervii să i se destindă, iar timpul să transfere treptat teribila lui experienţă, din imperiul realităţii, în acela al unei depărtări pitoreşti şi pe jumătate mitice.

Robert Suydam zace aproape de soţia sa în cimitirul din Greenwood. Nicio ceremonie funebră nu s-a celebrat peste aceste stranii rămăşiţe pământeşti. Rudele se bucură că afacerea a căzut într-o uitare rapidă. De altfel, nu s-a dovedit niciodată, legal, că ar fi existat vreo legătură între savant şi atrocităţile comise la Red Hook. Moartea bătrânului stinse acţiunea judiciară şi însuşi sfârşitul său e rareori evocat. Familia Suydam speră că posteritatea nu-şi va aminti de el decât ca de un original singuratic, preocupat de magia inofensivă

şi de folclor.

La Red Hook, nimic nu s-a schimbat. Suydam a venit şi a plecat. După ce dispăruse, teama a reapărut în cartier. Spiritul răului şi al sordidului continuă să planeze peste vechile case de cărămidă, iar cete de vagabonzi mai defilează prin faţa ferestrelor în care apar şi dispar lumini şi chipuri deformate.

Veche de când lumea, oroarea este ca o hidră cu o mie de capete, iar cultele nopţii sunt înrădăcinate profund. Sufletul fiarei este omniprezent. Locuitorii din Red Hook, cu ochii înroşiţi, cu feţe descompuse, cântă, înjură şi urlă şi astăzi, strecurându-se dintr-un abis în altul. Nimeni nu ştie nici de unde vin, nici unde merg. Ca şi înainte, intră mai multă lume în Red Hook decât iese. Se şopteşte că noi canale conduc pe sub pământ spre unele locuri unde se face trafic de alcool şi alte lucruri mai greu de menţionat.

Biserica e acum sală de bal. Chipuri bizare apar noaptea la ferestre. Nu demult, un poliţist a lăsat să se înţeleagă că cripta zidită a fost săpată iarăşi, nu se ştie cu ce scop. Cine suntem noi, ca să combatem otrăvuri mai vechi decât istoria şi decât omenirea?

Malone nu se înfioară fără motiv – căci nu mai demult decât zilele trecute un ofiţer a surprins o vrăjitoare bătrână, cu ochi furişaţi, învăţându-l pe un copil nişte vorbe şuşotite în dialect:

O, prieten şi tovarăş nocturn, tu care te bucuri de urletele câinilor şi de sângele vărsat, tu care treci printre umbrele dintre morminte, tu care te desfeţi la vederea sângelui şi semeni groază între muritori, Gorgo, Mormo, Lună cu o mie de chipuri, primeşte cu bunăvoinţă jertfele noastre.

Table of Contents